

Styrelse overrasket:
267 ulovlige
solcelleanlæg på
kommunale tage

teknik & miljø side 10

**Politiet efterforsker
indkøb** og bilagsfusk
på kommunalt
værsted

indkøb side 20

Fra langhåret natteravn
til ansvarlig landmand

bagom borgmesteren
side 24

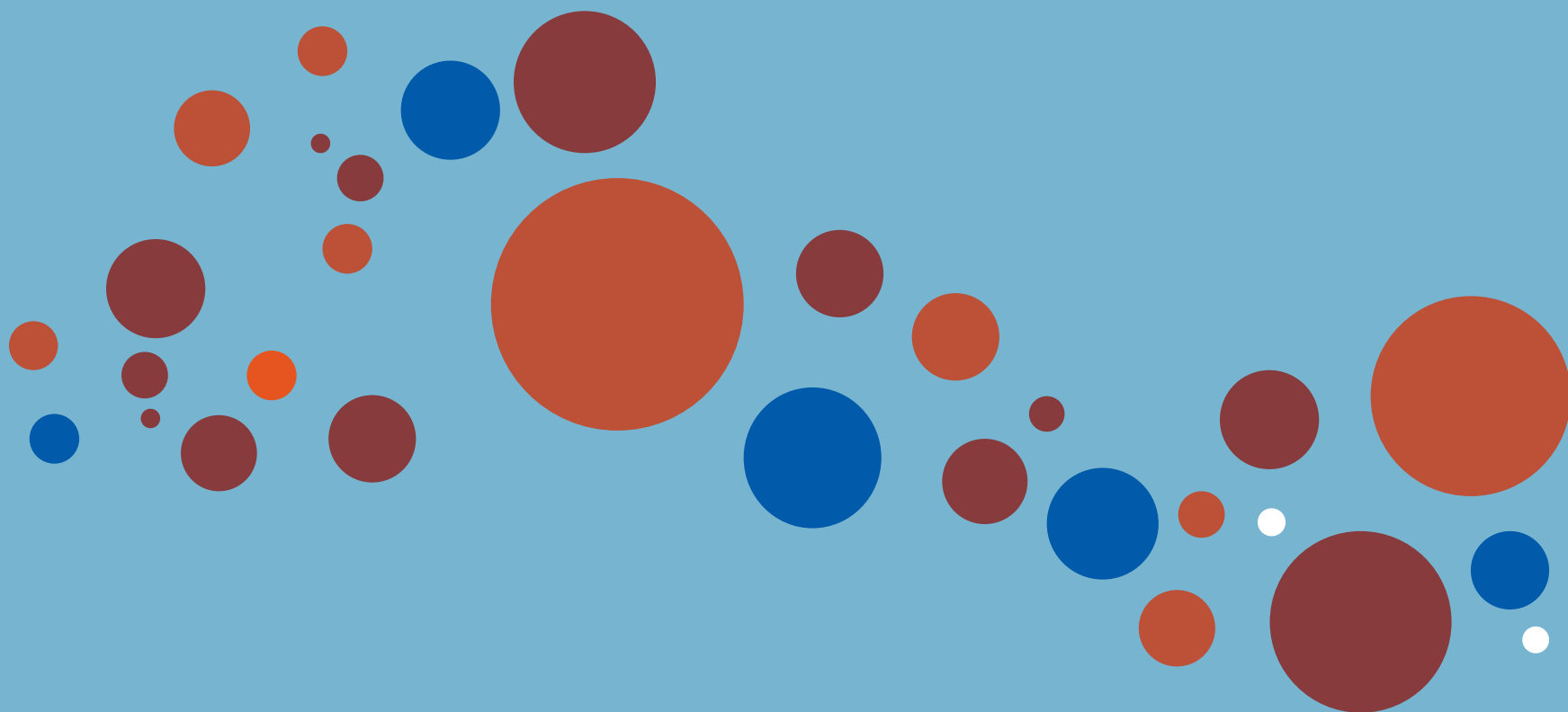
kommunen.dk

POLITIK FRA RØDDERNE

TORS DAG 16. AUGUST 2018 / NR. 7 · 61. ÅRGANG

Nyt parcelhus-pesticid fundet hos 21 vandværker - stoffet bruges stadig i danske villakvarterer

Læs side 4-7

40 dage uden ild

Der var en, der var to, der var 98 kommuner, som først på sommeren indførte afbrændingsforbud på grund af det usædvanligt tørre vejr. Fra 4. juli var forbuddet landsdækkende, og først i mandags, efter 40 dages forbud, blev det ophævet i et flertal af kommunerne.

Tørken har blandt andet betydet, at landets fodboldbaner er stærkt medtagne. I Aalborg er alle klubber blevet bedt om at skåne plænerne mest muligt, ligesom man har tilladt kunstig vanding i håb om at redde græsset.

83 %

af de nye skolebørn begyndte sidste år i folkeskolen, mens resten startede deres skolegang på en privat- eller friskole. Ti år tidligere var tallet 88 procent. Tallene for i år er endnu ikke gjort op.

Obama-vært dropper ansøgning om støtte

Der bliver ikke brugt regionale skattekrone på Barack Obamas besøg i Kolding sidst i september. Business Kolding har trukket sin ansøgning til Region Syddanmark om støtte til eventen efter en del kritiske bemærkninger.

Regionspolitikkerne har ellers været ret positive som sådan, men har efterlyst budget og regnskab for besøget, der ville have kostet regionen 750.000 kroner. Det vil imidlertid være en umulighed at fremlægge tal, siger direktøren i Business Kolding, Morten Bjørn Hansen, til DR P4 Trekanten. Han er overbevist om, at det nok skal lykkes at finde pengene et andet sted.

"Føj for satan, siger jeg bare. Sikke er sygt forslag."

Simon Emil Ammitzbøll-Bille (LA), økonomi- og indenrigsminister, om et forslag fra regionsrådsmedlem Jørgen Winther (V) om at præmiere normalvægtige børn med 22.000 kroner i konfirmationsalderen. På Twitter.

Krav om bedre sikkerhed efter plejehjemsbrand

Efter en brand på et plejecenter i Allingåbro på Norddjursland, som for nylig kostede tre beboere livet, rejses der fra flere sider krav om bedre brandsikring. På

Hvem er den største skuespiller? Hører ananas hjemme på pizza? Er mænd i sandaler go eller no go? Odense Kommune undersøger, om den slags spørgsmål kan få rygere til at bruge deres skod som stemme i stedet for at smide det på jorden. To såkaldte ballot bins er som et forsøg opstillet i Kongens Have, hvor der normalt havner 700 cigaretskod på jorden hver eneste dag. Spørgsmålet på billedet endte i øvrigt med en klar sejr til Neymar, som under fodbold-VM blev hånet for konstant at smide sig og spille skadet. Ananas fik et knebent ja, mens der var flertal mod sandalerne.

ældre plejecentre er der kun krav om alarmer, som reagerer på varme, og ikke om moderne røgalarmer, som hurtigere går i gang ved brand. Kravet rejses blandt andet af organisationen BrandBevægelsen og Ældre Sagen. Sidstnævnte peger også på rygeforklæder og mobile sprinkleranlæg som mulig forebyggelse.

Tidlig indsats har forhindret anbringelser

Socialstyrelsen har evalueret et projekt i fire kommuner med at sætte tidligt ind i forhold til udsatte børn og unge, og erfaringerne er positive.

Evalueringen viser, at Haderslev, Herning og Hvidovre Kommune i vid udstrækning har ændret brugen af foranstaltninger for udsatte børn og unge med det formål at sætte tidligere ind. Der bruges flere forebyggende forløb eller hjemmebaserede foranstaltninger, som betyder, at familierne kan få hjælp, inden vanskelighederne er blevet så store, at der bliver behov for en anbringelse udenfor hjemmet.

Borgere sorterer bedre end robotter

Robotterne er på vej, og centrale sorteringsanlæg fylder i debatten. Det ændrer dog ikke ved, at når borgerne selv sorterer, så øger det kvalitet, mængde og værdi af affaldet, viser en rapport fra Rambøll.

Kigger man isoleret på indsamlingen af affald, er sortering på et anlæg ganske vist billigere end sortering ved husstanden på grund af færre affaldsbeholdere og skraldebiler. Men regner man på hele processen og inkluderer den endelige genanvendelse, så anbefaler rapporten kildesortering ved husstanden.

Emil Hermansen
@emiil, hospitalslæge

- Jeg ved godt, at det er irriterende, at din meget dyre nye bil ikke kan køre i mere end 3. gear. Og at vi lovede at fixe det til november. Det bliver altså desværre først til februar.
- Så vil jeg gerne have en anden.
- Nejnej, det er en god bil. Det er det.
[#Sundhedsplatformen](#)

Hjemmehjælpen er sat på skrupp

I de seneste ti år er andelen af hjemmeboende ældre på 65 år og derover, der modtager hjemmehjælp, faldet støt over hele landet. Det viser tal, som Ældre Sagen har hentet hos Danmarks Statistik. For ti år siden modtog cirka hver femte over 65 år hjemmehjælp; nu er det kun godt hver tiende. For gruppen af ældre over 80 år er tendensen den samme. I 2008 modtog over halvdelen af de ældre over 80 år hjemmehjælp; i 2017 var det kun lidt over en tredjedel.

Tvind er kommet i koncernmodvind

Socialtilsyn Midt tager nu affære, efter at kommunen.dk har afsløret det fintmaskede net af Lærergruppe-medlemmer, som styrer de Tvind-relaterede bo- og opholdssteder.

o netværk

Af Ronja Pilgaard
ronja@kommunen.dk

- Det er ligesom at bo på et enormt stort opholdssted, som har en masse forskellige afdelinger. Når man bor på Tvind, så ser man kun andre unge fra Tvind. Vi tager på skiferie sammen, besøger hinandens opholdssteder og er til idrætsstævner sammen. Men vi går jo ikke i skole med børn, som ikke er fra Tvind, og vi går heller ikke til sport udenfor Tvind. Kun med hinanden.

Ordene faldt som nogle af de første, da kommunen.dk i 2017 besøgte en ung kvinde, som tidligere havde været anbragt på et opholdssted med tilknytning til Tvinds Lærergruppe. Og siden lader intet til at have ændret sig:

De 36 bo- og opholdssteder lejer sig fortsat ind hos den Lærergruppe-kontrollerede fond Fælleseje. De unge tager på skiferie sammen på Lærergruppens hotel i Norge. Og på alle institutioner er medlemmer af Tvinds Lærergruppe repræsenteret i bestyrelser og ledelse.

Og dog.

For efter at kommunen.dk har afsløret, hvordan medlemmer af medlemmer af Lærergruppen sidder på bestyrelsesflertallet i langt hovedparten af de 36 institutioner, er Socialtilsyn Midt gået ind i sagen og har indhentet oplysninger på bo- og opholdsstederne. På den baggrund har Socialtilsyn Midt som de første i landet konstateret, at mindst seks Tvind-opholdssteder kan karakteriseres som en del af koncernlignende konstruktioner. Det fremgår af et notat fra socialtilsynet, som kommunen.dk har fået indsigt i.

Og mere kan være på vej, oplyser andre socialtilsyn til kommunen.dk. Men ét socialtilsyn stritter imod.

Lærergruppen flydende begreb

Hidtil har myndighederne ellers accepteret opholdsstedernes forklaring om, at der er tale om helt uafhængige institutioner. Men Socialtilsyn Midt har nu som de første i landet konstateret, at de tre Tvind-relaterede opholdssteder på Skiveegnen, nemlig

Opholdsstedet Jupiter, Bustrup og Udsigten, indgår i en koncernlignende konstruktion, og det samme gælder tre opholdssteder på selve Tvind i Ulfborg.

Men én stor koncernlignende konstruktion kan socialtilsynet ikke konstatere der er. For Tvinds Lærergruppe er ikke en organisation i juridisk forstand, og det giver udfordringer. Samtidig kan man ikke konstatere en omfattende nok samhandel opholdsstederne imellem.

- Vi har undersøgt, om man kan konstatere, at Fonden Fælleseje er øverst i en koncernlignende konstruktion med alle opholdsstederne. Og det kan man ikke konstatere. Det er der ikke nok personsammenfald til. Tvinds Lærergruppe er jo ikke en juridisk konstruktion, og da den ikke er det, kan den ikke indgå i opstillingen af en koncernlignende konstruktion, siger tilsynschef i Socialtilsyn Midt, Ulla B. Andersen, og tilføjer:

- I det fald, at Lærergruppen var en juridisk konstruktion - en forening eller en organisation eller lignende - så ville man måske kunne tale om koncernlignende, såfremt der også var betydelig samhandel. Men som det er i dag, er Lærergruppen jo bare en gruppe mennesker, som ingen udover Lærergruppen selv ved hvem er.

Glæde hos Tvind

De seks institutioner skal nu fremover i højere grad end hidtil oplyse om samhandel

”I det fald, at Lærergruppen var en juridisk konstruktion – en forening eller en organisation eller lignende – så ville man kunne tale om koncernlignende. Men som det er i dag, er Lærergruppen jo bare en gruppe mennesker, som ingen udover Lærergruppen selv ved hvem er.”

Ulla B. Andersen, tilsynschef i Socialtilsyn Midt

med hinanden, så socialtilsynene kan tjekke, om ydelser videresælges mellem institutionerne til en kunstig høj pris. Krav, som er opstillet for at undgå, at kommunernes penge kanaliseres over til andre formål end støtte til udsatte børn og voksne i Danmark.

I efteråret brugte de 36 institutioner under Tvind mange kræfter på at fastslå, at de var små selvstændige enheder, som ikke havde noget med hinanden at gøre.

- Hvert af opholdsstederne er selvstændige og økonomisk uafhængige opholdssteder, som er organiseret som fonde, skrev mangeårigt medlem af Lærergruppen og leder på opholdsstederne i Bustrup, Anders Svensson,

for eksempel til kommunen.dk i oktober.

Men i dag har piben fået en anden lyd. Han henviser, da kommunen.dk henvender sig, til et skoleblad, som opholdsstederne på Bustrup udgiver, hvori man kan læse, at opholdsstederne længe har villet slå sig sammen, men at det bare ikke har kunnet lade sig gøre.

Op til de andre tilsyn

I den undersøgelse, som notatet fra Socialtilsyn Midt beror på, er alle 36 bo- og opholdssteder med tilknytning til Tvind blevet bedt om at svare på en række spørgsmål. Retur har socialtilsynet modtaget 25 besvarelser. For Socialtilsyn Syd har ikke ønsket at deltage i undersøgelsen og har meddelt de syv opholdssteder, som hører under Socialtilsyn Syd, at besvarelsen er frivillig.

Nu er det op til de andre tilsyn at finde ud af, om man også her mener, at der er tale om koncernlignende konstruktioner.

- Vi har videresendt de besvarelser, vi har fået ind, til de andre tilsyn. For vi har ikke myndighedskompetence i forhold til de tilbud, som ligger under de andre socialtilsyn. Så derfor giver vi informationen videre. Hvis vi havde kunnet konstatere, at Fonden Fælleseje var en del af den koncernlignende konstruktion, så ville vi godt kunne have truffet afgørelse i forhold til de institutioner, som ligger hos de andre tilsyn, men det kunne vi ikke.

Kendetegn på en koncernlignende konstruktion

► For at kunne karakterisere institutioner som koncernlignende konstruktioner kræves, at følgende to ting er opfyldt:

► En enkeltperson ejer eller på anden måde har økonomisk og driftsmæssig bestemmende indflydelse på flere tilbud, eller hvis der er sammenfald i bestyrelses-, leder- eller ejerkreds, herunder sammenfald ved nærtstående familiemedlemmer.

► Der sker en ikke ubetydelig samhandel, herunder køb, salg, leje og udleje af varer, ydelser, aktiver, fast ejendom med videre, og der derfor er behov for at kunne følge udvekslingen af ydelser og betaling herfor for at sikre, at betalinger sker på markedsvilkår.

Og derfor bliver det lokale afgørelser, siger Ulla B. Andersen.

Hos Socialtilsyn Hovedstaden har man tre institutioner med tilknytning til Tvind. Her er man nu i gang med at undersøge, om der er tale om en koncernlignende konstruktion. En lignende melding er tidligere kommet fra Socialtilsyn Øst.

Tvind i Ulfborg, hvor den berømte Tvind-mølle står, er nu en koncernlignende konstruktion. Flere kan være på vej.

Claus Bonnerup / Ritzau Scanpix

Problematisk hr. og fru Jensen-pesticid fundet hos 21 vandselskaber

kommunen.dk's kortlægning viser forekomst af nyt problempesticid hos 21 vandværker. Stofferne er for længst forbudt i frugt- og bærproduktion, men indgår stadig i maling, der kan købes i danske butikker.

o drikkevand

Af Jens Holm
jens@kommunen.dk

I godt én måned har danske vandselskaber været tvunget til at teste, om der findes rester af pesticiderne Tolyfluamid og Dichlofluamid i det drikkevand, der sendes ud til vandhanerne hjemme hos forbrugerne.

Helt nøjagtig er det nedbrydningsproduktet fra de to stoffer, dimethylsulfamid (DMS), som Miljøstyrelsen har fundet så problematisk, at det er blevet indført på det lovpligtige analyseprogram.

Siden lovprogrammet blev opdateret i juli, er der blevet fundet DMS i afgangsvandet til kunderne hos mindst 21 ud af de 99 vandselskaber, der indtil videre har fået testet sit vand. 4 steder over grænseværdien, 17 steder under, mens endnu omkring 2.900 vandselskaber mangler at

teste sit afgangsvand for DMS.

Det viser en kortlægning af resultaterne fra selskabernes vandprøver, som kommunen.dk har foretaget.

- Kortet afslører, at vi har et stort problem. Og hvad man ikke kan se ud af kortet direkte, så er det et omfattende problem især i hovedstadsområdet, siger Claus Vangsgård, biolog hos vandsektorens interesseorganisation Danva.

Forbudt i bærproduktion

Både Tolyfluamid og Dichlofluamid har blandt andet været brugt i Danmark som svampemiddel i frugt- og bærproduktion. Tolyfluamid blev i 2007 forbudt, efter at flere medier beskrev, at brugen af det "miljøfarlige, giftige og lokalirriterende" stof var eksploderet. Dichlofluamid blev forbudt at bruge helt tilbage i 1974.

Men på trods af forbuddet for produktionsvirksomheder, på trods af at nedbrydningsstoffet i dag er underlagt landsdækkende screening, og på trods af vandsektorens bekymringer, så kan du i dag som jævn forbruger selv være medvirkende til, at DMS også nedsvirer til grundvandet fremover.

Det er nemlig lovligt at sælge og købe maling tilsat Tolyfluamid eller Dichlofluamid som konserveringsmiddel, så der ikke sætter sig svamp oven på flotte, nymalede stakitter.

Maling med pesticid

Miljøstyrelsen oplyser til kommunen.dk, at den ikke har nogen viden om, hvor mange danskere der går rundt maler med produkter, der indeholder enten Tolyfluamid og Dichlofluamid. Der findes heller ikke nogen viden om, hvor mange liter af malingen der er blevet solgt i Danmark.

Ifølge styrelsen er årsagen, at den fem år gamle europæiske biocidforordning endnu er så ny, at Miljøstyrelsen ikke har kunnet implementere de relevante godkendelsesordninger på området.

- De europæiske biocidregler er stadig ret nye, de er fra 2013, så vi er ved at implementere biocidforordningen herhjemme på en række områder, som ikke tidligere har været godkendelsespligtige, blandt andet konserveringsmidler, fortæller Mette Hyldebrandt-Larsen, kontorchef for Miljøstyrelsens enhed for pesticider og biocider.

Lang proces forude

Den manglende godkendelsesordning betyder, at styrelsen ikke får nogen indrapporteringer om brugen af maling, der indeholder Tolyfluamid og Dichlofluamid.

- Inden for de næste fem år vil alle de her konserveringsmidler, som bruges netop til denne type anvendelse, skulle godkendes først på aktivstofniveau i EU - og derefter på produktniveau i EU eller Danmark, fortæller Mette Hyldebrandt-Larsen.

I dag vil et produkt, der udelukkende indeholder Tolyfluamid som konserveringsmiddel, ikke være tilladt, hvorimod produkter med

Det burde jo være sådan, at vi fik screenet for alle de stoffer, der kunne udgøre en trussel, så derfor bør vi tale om nogle væsentligt større analysepakker, end dem vi bruger i dag.

Claus Vangsgård, biolog hos Danva

flere forskellige konserveringsmidler er lovlige.

- Men nu er det bare sådan, at mange af de her konserveringsmidler indeholder flere aktivstoffer, og hvis processen ikke er afsluttet på EU-niveau for de andre stoffer, så er vi måske ikke færdige med at vurdere det her, og derfor er produkterne ikke godkendelsespligtige endnu, siger Mette Hyldebrandt-Larsen.

Hvorfor går man ikke ind og forbyder maling med det her stof, når man nu ved, at forureningen er relateret til paracelhusområder?

- Man kan sige, at det er EU-regulering, der er ved at blive rullet ud nu med en forordning, der har direkte retsvirkning i Danmark. Så det er ikke noget, som vi bare lige kan gå ind og gøre. Vi vil ikke kunne gå ind og forbyde al anvendelse af et bestemt aktivstof uden at kunne påvise, at det er den anvendelse, der udgør et konkret problem, forklarer kontorchefen.

Selvom brugen af Tolyfluamid og Dichlofluamid for længst er blevet forbudt i frugt- og bærproduktion, er vandsektoren bekymret over de nye DMS-fund, fordi stoffet kan findes på hylderne hos forhandlere af maling.

- Der er indikationer af, at begge typer af anvendelser har betydning for de her DMS-fund. Hvis det kun er familien Jensen, der bruger den liter maling, de har til at stå ude i skuret, så er forbrugeren lille. Problemet opstår, når både familien Jensen, Petersen, Hansen og Andersen på landets villaveje også tager den samme beslutning, så bliver det jo pludselig til

mange bække små, siger Claus Vangsgård.

DMS funden

Det første DMS-fund i Danmark blev gjort tilbage i 2014 nær Middelfart ved Svenstrup Vandværk, da Trefor Vand ville undersøge, hvordan det forholdt sig med fremtidsudsigterne for en række vandboringer.

- I nærheden af det her vandværk ligger der en gammel losseplads, og regionerne har haft nogle afværgeboringer, der skulle afværge forurening fra lossepladsen ind mod vores indvinding. Derfor bliver der i samråd med regionen og kommunen bestilt en bredspektret analysepakke. Den bestiller vi hos Eurofins Danmark, som er det laboratorium, der analyserer alle vores prøver. Men i 2014 var Eurofins Danmark ikke akkrediteret for de her stoffer, som vi gerne vil have analyseret, fortæller Lars Skjerning, vandforsyningschef hos Trefor Vand, og fortsætter:

- Eurofins Danmark videregiver det til Eurofins Sofia i Tyskland, og i den analysepakke, de bruger, bliver der påvist DMS og Desphenylchloridazon (DPC) i meget små mængder i regionens afværgeboringer - dog ikke i Trefor Vands indvindingsboring.

Test efter DPC-fund

Trefor Vand foretager sig ikke yderligere i 2014, da DMS ikke påvises i selskabets eget vand. Det er først tre år efter, at DMS atter bliver aktuelt for vandselskabet.

- I sommeren 2017 går store dele af vandbranchen i gang med at få undersøgt sit vand for DPC, og der påviser vi så DPC ved nogle af borerne ude i Svenstrup. Da vi i sin tid også påviste DMS, tænkte vi, at vi også ville analysere for DMS i indvindingsboringer, og der finder vi DMS i tre ud af fire boringer, men under grænseværdi, fortæller Lars Skjerning.

Hvorfor er stoffet DMS netop på den analysepakke i Tyskland?

- Jeg ved det ikke, og jeg vil nødig sige, at det er et tilfælde, men det kan godt være et tilfælde. Jeg ved reelt ikke, om det var tilfældigt, at stof-

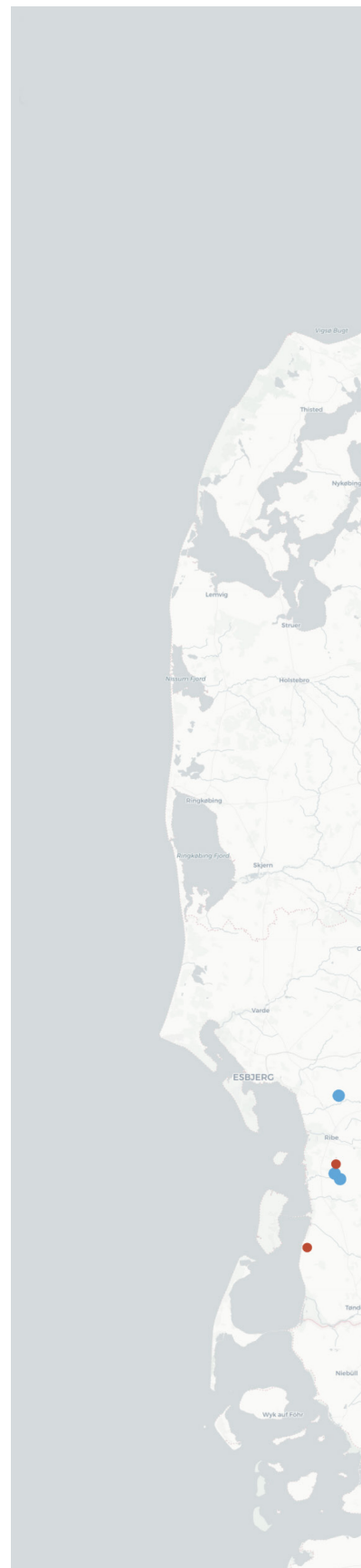
fet var på den liste, eller om stoffet er kommet på listen via vores samarbejde med regionen, siger han.

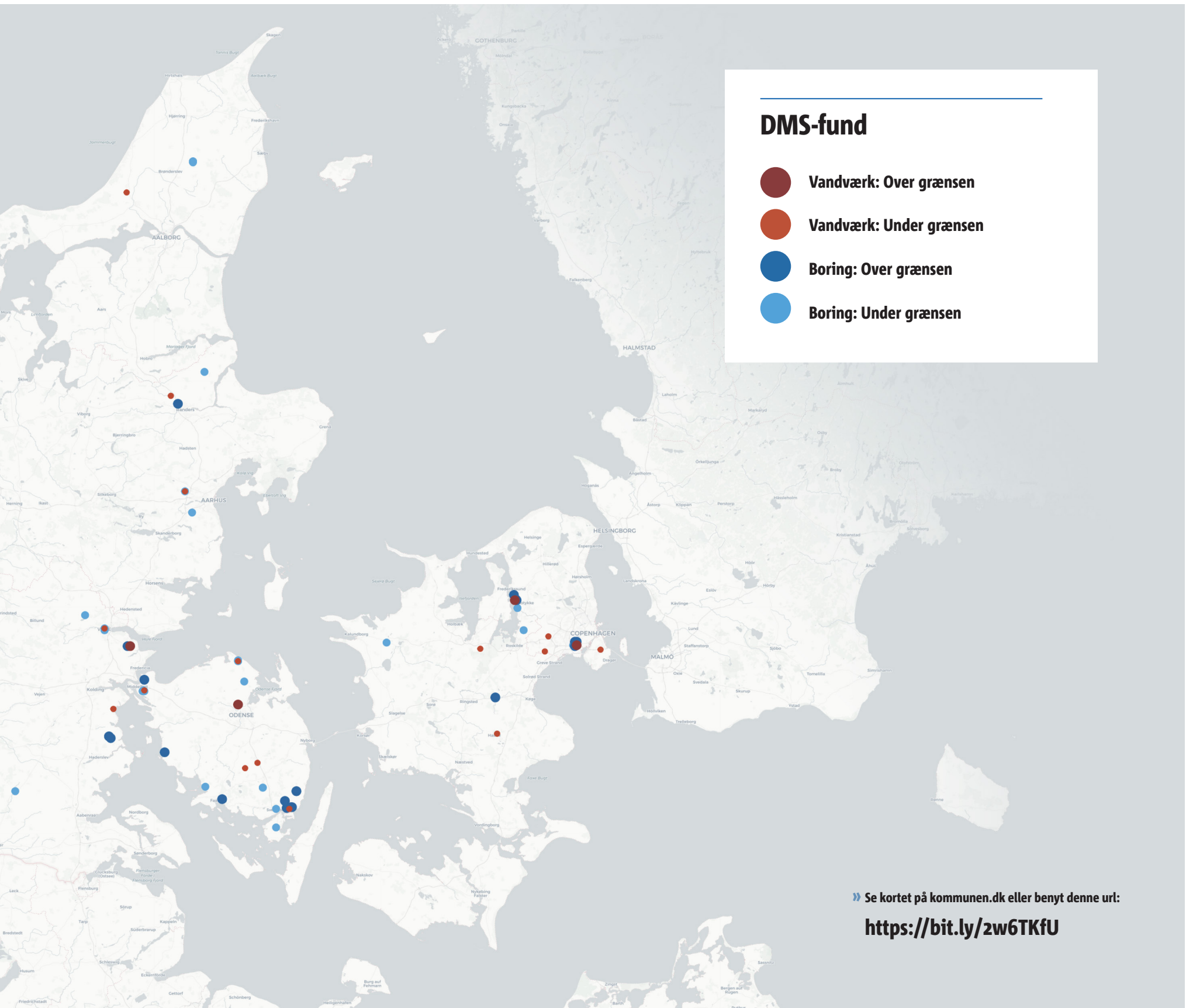
Hos Trefor Vand er der for nuværende fundet DMS i ni af selskabets boringer, hvoraf to efterfølgende er blevet lukket ned.

- Mange vandværker har kun valgt at teste DMS ved afgangsvandet, der sendes ud til forbrugerne. Det synes vi ikke er godt nok, fordi analysen er afhængig af, hvilke boringer der lige er i drift på den pågældende dag, hvor du tager prøver. Vi kører jo ikke alle vandindvindinger lige meget hver dag, forklarer Lars Skjerning.

Efterfølgende blev Trefor Vands viden hurtigt delt på tværs af branchen, blandt andet til Hofor, der leverer vand til forbrugere i hovedstadsområdet.

- Da vi fandt DMS til at starte med, lukkede vi to af vores mindre vandværker, ét i Hvidovre og ét i Dragør. Konsekvensen nu og på sigt er, at

DMS-fund

- Vandværk: Over grænsen
- Vandværk: Under grænsen
- Boring: Over grænsen
- Boring: Under grænsen

» Se kortet på kommunen.dk eller benyt denne url:

<https://bit.ly/zw6TKfU>

Vi vil levere rent vand til vores forbrugere, længere er den ikke. Vi vil ikke sidde en viden overhørig omkring noget, der kan være i vandet.

Anne Scherfig Kruse, afdelingschef hos Hofor

det giver os en mindre fleksibilitet i vores produktion. Fordi vi ser det her stof, bliver vi så nødt til at styre vores indvinding strammere. Dragør er i drift igen, og Hvidovre arbejder vi på. Her ser vi på, om vi kan blande vandet med vand fra andre værker, fortæller Anne Scherfig Kruse, der er afdelingschef hos Hofor.

Hos både Trefor Vand og Hofor startede selskaberne med at kontrollere deres vand, inden Miljøstyrelsen

fik det gjort lovpligtigt.

- Vi vil levere rent vand til vores forbrugere - længere er den ikke. Men selvfølgelig medfører det en udgift for os; vi har allerede brugt mange penge på at analysere for DMS, men vi vil ikke sidde en viden overhørig omkring noget, der kan være i vandet, forklarer Anne Scherfig Kruse.

Hofor har ikke ønsket at fortælle, hvordan omfanget aktuelt ser ud i hovedstadsområdet, da selskabet endnu ikke har et fuldt overblik over sine mere end 500 borer. Selskabet fortæller dog, at "det ligner en ret omfattende forurening".

Indtil videre har Hofor brugt over 500.000 kr. på at foretage ekstra DMS-analyser.

Vil teste for flere stoffer

Tilbage hos Danva mener organisationen, at det er på høje tid, at Miljøstyrelsen

åbner øjnene lidt mere på klem.

- Det burde jo være sådan, at vi fik screenet for alle de stoffer, der kunne udgøre en trussel, så derfor bør vi tale om nogle væsentligt større analysepakker end dem, vi bruger i dag, mener Claus Vangsgård.

Udtalelsen falder på baggrund af det senere års omfattende fund af flere forskellige problematiske stoffer som eksempelvis Desphenylchloridazon, ligesom de såkaldte azoler har voldt branchen problemer.

I dag findes der 39 pesticidrelaterede stoffer i det lovpligtige analyseprogram, men den liste ser Danva meget gerne mangedoblet.

- Til sammenligning analyserer regionerne i dag for omkring 300 relevante stoffer, ligesom Odense Kommune også har været inde at arbejde med en modificeret udgave af den samme programpakke, siger Claus

Det er EU-regulering, der er ved at blive rullet ud nu med en forordning, der har direkte retsvirkning i Danmark. Så det er ikke noget, som vi bare lige kan gå ind og gøre.

Kontorchef Mette Hyldebrandt-Larsen, Miljøstyrelsen

Vangsgård.

I første omgang foreslår Danva, at det statslige overvågningsprogram, Grumo, udvides, så statens overvågningsboringer analyseres for langt flere relevante stoffer end i dag. Siden kan den øgede mængde af information bruges til at lave mere rele-

vante, lovpligtige analysepakker til vandsektoren.

Men analyse for flere stoffer lyder også meget bekosteligt?

- Jeg vil sige, at man kan komme rigtig langt for nogle få millioner kroner om året i de nationale overvågningsboringer. Hvis man fik gennemført en meget grundig screening, så er det heller ikke sikkert, at det er noget, som man behøver at gøre meget ofte. Analyserne i dag laves på en helt anden måde, end det foregik tidligere. Nu laves der ikke én enkelt analyse for ét stof. I dag kan der analyseres for mange stoffer via den samme proces, fortæller Claus Vangsgård og fortsætter:

- Vi vil finde nogle stoffer, som vil forekomme ret hyppigt, og som vi ikke har været opmærksomme på. Og vi vil måske kunne finde nogle stoffer, hvor vi vil kunne sige, at det er den her anvendelse,

der er årsag til problemet, og så vil vi kunne målrette vores indsats, siger han.

På Christiansborg nikker Socialdemokraternes miljøordfører, Christian Rabjerg Madsen (S), ja til det forslag.

- Forslaget ligner meget det, som jeg foreslået i forbindelse med fund af DPC; vi er nødt til at teste vandet for flere stoffer i vores grundvandsovervågning. Og det er også med det udgangspunkt, at jeg har indkaldt ministeren til samråd den 23. august, hvor vi gerne vil høre, om han gerne vil inddrage flere stoffer. Hvis der ligger en liste i regionerne, som man kan bruge, når der skal findes relevante stoffer, så er jeg meget positiv overfor at bruge den, siger Christian Rabjerg Madsen.

Kommunen.dk har forgæves forsøgt at få en kommentar fra miljøminister Jakob Ellemann-Jensen (V). ●

Glemte pesticid forvandlede Kertemindes rene vand til forurenede

Det er ikke uden omkostninger, når vandsektoren får ny viden om fortidens synder, viser erfaringer fra Kerteminde Forsyning.

erfaringer

Af Jens Holm
jens@kommunen.dk

I Kerteminde på Fyn har den lokale vandforsyning, Kerteminde Forsyning, sendt rent drikkevand ud til sine ca. 7.500 kunder i mange år. Ingen af de 37 problematiske stoffer, der var udtaget til lovpligtig drikkevandskontrol, kunne konstateres i selskabets otte borer.

- Vi havde rent vand, og der var intet at måle i forhold til pesticider eller andre stoffer,

fortæller Michael Høj-Larsen, der er direktør hos Kerteminde Forsyning.

Men i sommeren 2017 blev alt vandet fra Kerteminde Forsyning pludselig forvandlet fra rent til forurenede, efter at der blev påvist fund af et forlængst glemt pesticid, Desphenyl-chloridazon (DPC), over grænseværdien direkte i drikkevandet, der blev sendt ud til forbrugerne. Ligesom stoffet også blev fundet i alle selskabets otte borer.

Ifølge Kerteminde Forsyning var det vandbranchens

gode samarbejde, der sikrede, at målingerne for DPC overhovedet blev foretaget, og som i sidste ende betød, at forbrugerne fik viden om, at der var pesticider over grænseværdien i deres vandhaner. DPC var nemlig ikke inkluderet af Miljøstyrelsen til obligatorisk analyse via Drikkevandsbekendtgørelsen.

Siden de fynske fund har forsynings-selskabet midlertidigt bremset planerne om at opføre et projekteret, moderne vandværk. Selskabet må også se frem til at investere millioner af kroner på at etablere helt nye indvindingsboringer i et af områdets vandmagasiner, som ikke er forurenede.

Syn for sagen

Den første gang Michael Høj-Larsen hører om stoffet Desphenyl-chloridazon, er ved gennemlæsning af en

e-mail fra kolleger i Odense.

- Vi bliver bevidste om DPC, fordi vi har et rigtig godt branchesamarbejde med vores naboværker. Vi har et mindre forsyningsområde, hvor vi får vand fra Odense. Her bliver vi bevidste om DPC via VandCenter Syd, hvor de meddeler, at der er fundet DPC i nogle af deres borer - dog ikke i det vand, som de leverer til vores forsyningsområde.

Hvad gør I jer af tanker om DPC-fundene i første omgang?

- Vi håber selvfølgelig, at det ikke findes hos os. Men så snart min vandchef og jeg har læst den besked, ringer vi til laboratoriet Agrolab og bestiller analyser for DPC. Fordi vi bare vil vide, om det er der. Selvom vi jo er klar over, at den viden ikke kan være så rar at sidde med, fortæller han.

Som rygten spredtes i branchen, og da flere selskaber får analyseret deres vand, tegnes der et billede af, at problemet er særligt udtalt på Fyn.

- På daværende tidspunkt har vi hørt om, at DPC er fundet flere steder i landet, og vi begynder at danne os et billede af, at omfanget kan være stort, siger Michael Høj-Larsen.

Fundene blev fra starten centraliseret til fynske landmænds brug af stoffet Siden viste en kortlægning foretaget af kommunen.dk i foråret 2018 dog, at der også er problemer i store dele af resten af Danmark.

- Det bliver så konstateret, at det findes i alle vores otte borer, hvor grænseværdien er overskredet i syv af dem. Og så kan vi jo godt se, at det er et kæmpe problem for os. Fordi det ser rigtig skidt ud.

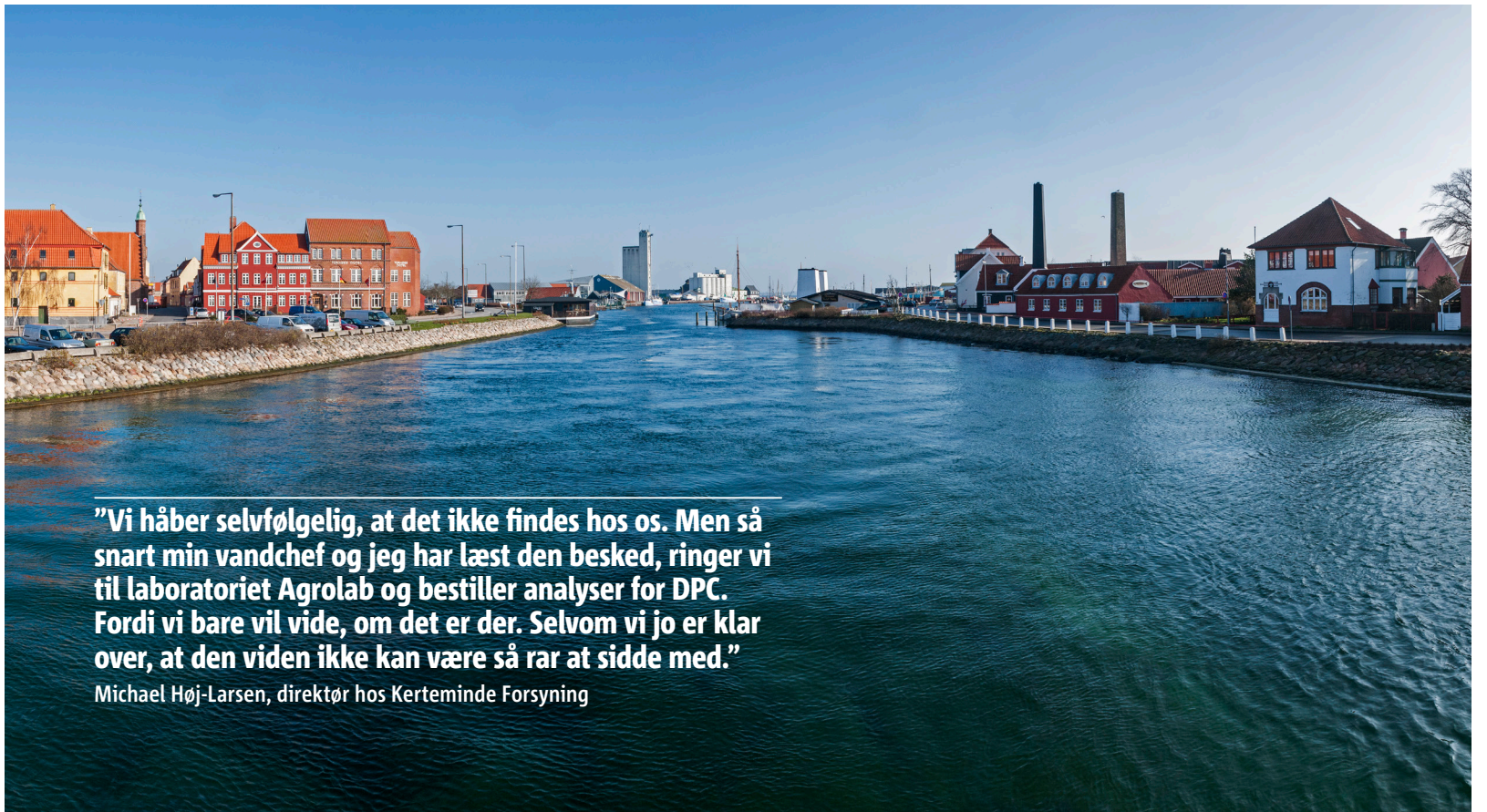
”Det findes i alle vores otte borer, hvor grænseværdien er overskredet i syv af dem. Og så kan vi jo godt se, at det er et kæmpe problem for os. Fordi det ser rigtig skidt ud.”

Michael Høj-Larsen, direktør hos Kerteminde Forsyning.

Siden har det vist sig, at problemet var så omfattende, at DPC-problematikken sidestilles med fund af BAM, som hidtil har været kendt som det absolut værste eksempel

Inden fundene af Desphenyl-chloridazon (DPC) var Kerteminde Forsyning lige på nippet til at påbegynde byggeriet af et spritnyt vandværk, men byggeplanerne måtte dog forblive i skuffen efter fund af pesticidrester i alle værkets otte borer.

Foto: Liselotte Sabroe / Ritzau Scanpix

”Vi håber selvfølgelig, at det ikke findes hos os. Men så snart min vandchef og jeg har læst den besked, ringer vi til laboratoriet Agrolab og bestiller analyser for DPC. Fordi vi bare vil vide, om det er der. Selvom vi jo er klar over, at den viden ikke kan være så rar at sidde med.”

Michael Høj-Larsen, direktør hos Kerteminde Forsyning

vedligeholdelsesomkostningerne bliver dyrere og dyrere per år. På et tidspunkt kommer vi til, at vi ikke kan introducere nye teknologier som ABS-bremser og EPS-styring på den gamle bil. På et tidspunkt må vi skifte bilen ud, og det er det punkt, vi kom til. Teknologisk set kunne vi ikke blive ved med at opgradere det gamle anlæg, fortæller Michael Høj-Larsen.

Opførelsen af det nye værk skulle ikke kun ske for at bygge et flot, nyt hus. Det drejede sig om at sikre forsyningen.

To metoder

- Vi vurderede to metoder til at få en god forsyningssikkerhed for vores kunder. Den ene var at lave forbindelse til et af vores naboværker, så vi kunne få sendt vand herfra. Den anden var at have et vandværk, som er opdelt i to produktionslinjer via to grundvandsmagasiner. Og det var den strategi, vi valgte for to-tre år tilbage, fortæller han.

Fravalget af at få etableret en forbindelse til et naboværk skyldtes blandt andet en risikovurdering af, at det tilsendte vand jo også kunne risikere at indeholde skadelige stoffer.

Kerteminde Forsyning har dog heldigvis mulighed for at hente vand op fra et andet vandmagasin. Et magasin, som ifølge test ikke indeholder DPC.

Hvilket potentiale ser I i det magasin?

- Vi kan stort set levere en mængde af vand, der svarer til det eksisterende magasin, Kertemindemagasinet, men det er også kun lige deromkring. Og det er derfor, at vi gerne vil bruge flere magasiner, og derfor ærgrer det os, at vi har alle nuværende otte borer i ét magasin, siger Michael Høj-Larsen.

Hvad koster sådan en ny ind-

vindingsboring?

- Selve boringen koster ca. 400.000 til 500.000 kr. Men hvis du tager alt med i forhold til foranalyse, rådgivere, geologer, ingeniørfirmaerne, test, råvandsledningsførelsen til vandværket, elarbejde og internetforbindelse på boringen til monitorering, så budgetteres der med ca. 1 mio. kr.

Testfilter fjerner DPC

Hos Kerteminde Forsyning var det ikke kun mulighederne for konventionelle metoder, der blev undersøgt.

- For at følge flere spor undersøgte vi markedet for filtrering af vand. Vi hørte, at flere havde erfaringer med filtrering af BAM, men der var ikke rigtig nogen, der kunne vide, om det ville lykkes med DPC, forklarer han og fortsætter:

- Vi har så lavet et testfilter, og så kører man en delstrøm af vand igennem der sammen med et aktivt kulfilter. I den forbindelse havde vi kontakt med en hollandsk leverandør, som mente, at det her ville kunne lykkes.

Eksperimentet lykkedes, men løsningen vil med høj sandsynlighed ikke kunne bruges hos alle danske vandværker, forklarer han.

- Du kan ikke være sikker på, at de rigtige kemiske reaktioner sker under andre forhold. Det kan være, at vandets hårdhedsgrad, chloridindhold, nitratindhold eller helt andre forhold er anderledes, siger Michael Høj-Larsen.

At filtrere vandet for pesticider er normalt ikke en velset mulighed, da det er politisk besluttet, at dansk vand kun må udsættes for såkaldt simpel vandbehandling, mens filtrering falder ind under kategorien udvidet vandbehandling, som kræver dispensation fra kommunerne.

- Kullet binder stoffet i sig, og efter en periode er man

simpelthen nødt til at regenerere kullet, og det gør man ved at varme det op og dampe det. På den måde bliver det rensat og er klar til brug igen, siger direktøren.

Derudover er der også omkostninger forbundet med at skulle filtrere vandet. Rensningen af de aktive kul,

der binder pesticider til sig, vil koste Kerteminde Forsyning omkring 350.000 kr.

Det er dog en omkostning, der er langt lavere end den til at skulle etablere nye indvindingsboringer.

- Det er jo en interessant løsning i et samfundsmæssigt perspektiv, altså om det er

god økonomisk politik, at vi skal lukke borer fremfor at rense vandet, afslutter han. ●

på fund af fortidens synder.

- Vores bestyrelse bliver løbende orienteret om fundene med det samme. Vi ved samtidig, at vi skal reagere hurtigt på fundene, ligesom vi ved, at vi skal være åbne omkring det. Så vi udsender hurtigt en meddelelse via vores hjemmeside til kunderne, ligesom vi også udsender en pressemeddelelse omkring problemet, fortæller Michael Høj-Larsen.

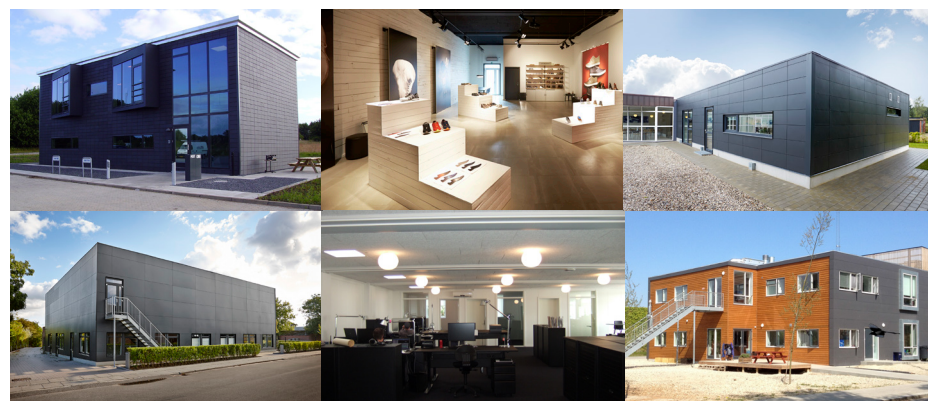
Hvad er det for nogle løsningsscenarier I arbejder med?

- Vi tager selvfølgelig kontakt til kommunen og er i dialog med dem fra dag ét. Vi beder kommunen om at få foretaget sundhedsrisikovurdering af stoffet via Styrelsen for Patientsikkerhed. Det tager de så fat på, og de laver deres vurderinger, hvor vi får at vide, at der ikke er nogle sundhedsrisici ved at levere det her vand til kunderne. Det bliver aftalt med kommunen, at vi fortsat skal levere vandet, og senere ansøger vi om - og får - en 3-årig dispensation.

Millioner til nye borer

Inden fundene af DPC var vandværket lige på nippet til at påbegynde byggeriet af et spritnyt vandværk.

- Det handlede om drift- og vedligeholdelsesomkostningerne. Du kan sammenligne det med en ældre bil, hvor

GODE ARBEJDSRAMMER
midlertidigt eller permanent?

MODULBYGGERI

- en god løsning

Psykisk og fysisk arbejdsmiljø på arbejdspladsen afgør om man, som ansat, syntes det er rart at gå på arbejde.

Vi skaber rammerne

ABC Pavilloner A/S

www.abcpavilloner.dk

Tlf. +45 8681 2630

e-mail: info@abcpavilloner.dk

Vejle Kommune tager kampen op mod ensomhed

Ensomhed er bagsiden af hypereffektiv offentlig velfærd. Det har fået Vejle Kommune til at sætte ensomhed højt på den politiske dagsorden.

o alene

Astrid Skov Andersen
astrid@kommunen.dk

- Der er nogle rigtig gode ting i rehabilitering, der er nogle rigtig gode ting i velfærdsteknologi, og der er rigtig gode ting i tidlig opsporing og i den måde, vi har tænkt professionalisme og effektiv styring og ledelse på. Men vi har glemt at sige: Hvad kan konsekvenserne være? De har desværre samlet set pustet til den negative udvikling, som vi ser i den nye sundhedsprofil omkring mental sundhed.

Sådan siger velfærdsdirektør i Vejle Kommune Anne Mette Lund om baggrunden for, at Vejle Kommune har opstillet konkrete mål for at mindske ensomhed blandt kommunens borgere.

De politisk vedtagne mål er, at i 2020 skal den andel af Velfærdsforvaltningens målgrupper, der føler sig ensom, være reduceret med 25 % i forhold til 2017. Det gælder både ældre, psykisk sårbare, borgere med udviklingshæmicap, socialt udsatte og borgere med misbrug. Derudover skal Velfærdsforvaltningen i 2020 i højere grad samarbejde med andre om løsninger og indsatser, der understøtter borgerens ressourcer.

For at løse den opgave har

de i Vejle Kommune indset, at det ikke er nok at koncentrere sig om den velfærd, som lovgivningen forpligter dem til at levere. For selvom de hele tiden bliver dygtigere til at gøre borgere selvhjulpne i eget hjem og bruge velfærdsteknologiske løsninger, har borgerne det dårligere end nogensinde.

- Det er ikke besluttet en kommunal opgave at arbejde med ensomhed, men det er en nødvendighed, for ellers kan vi ikke lykkes med den gode indsats på den materielle velfærd, siger Anne Mette Lund og uddyber:

- Sygeplejeforanstaltninger, praktisk bistand, botilbud og støtte efter paragraf 85 er de materielle ting, som vi skal levere. Vi kan bare se, at selvom vi er skidegode til at lave velfærdsteknologiske løsninger til at tage strømper på med strømpepåtager og har leveret en god indsats i praktisk bistand eller tidlig opsporing, så hjælper det ikke, hvis der er nogle immaterielle værdier, der ikke fungerer for vores borgere, siger Anne Mette Lund.

Fra socialt problem til sundhedsproblem

Ensomhed er et stigende samfundsproblem. Mennesker, der føler sig ensomme, har øget risiko for en række

”Historisk set har det været et område, hvor NGO’er, frivillige og aktører fra civilsamfundet har stået for langt størstedelen af indsatserne. Det, at kommunerne arbejder målrettet med ensomhed, er i mange tilfælde noget relativt nyt.”

Mathias Lasgaard, forsker i ensomhed

fysiske og psykiske lidelser, og Den Nationale Sundhedsprofil 2017 anslår, at ensomhed årlig er relateret til 2.200 ekstra dødsfald, hvilket svarer til 4 procent af alle dødsfald. Ensomme personer har desuden mere fravær på arbejdsmarkedet og ”koster samfundet flere penge i form af udgifter til behandling og pleje samt tabt produktion,” som det beskrives i en rapport udgivet af Sundhedsstyrelsen på baggrund af Den Nationale Sundhedsprofil, der har undersøgt flere end 180.000 danskeres sundhed, sygdom og trivsel. I takt med, at de sundhedsmæssige konsekvenser af ensomhed bliver bedre belyst, er landets kommuner også trådt ind i kampen mod ensomhed, vurderer Mathias Lasgaard, der forsker i ensomhed ved Syddansk Universitet og DEFACUM Region Midtjylland.

- Der har været en stigende

forskningsmæssig dokumentation for, at ensomhed er et selvstændigt folkesundhedsproblem med alvorlige negative konsekvenser. Det er mit klare indtryk, at en række kommuner over de seneste år har sat fokus på ensomhed som indsatsområde, siger han.

Ud fra en idé om, at sundhed er en kommunal opgave - ergo er ensomhed en kommunal opgave?

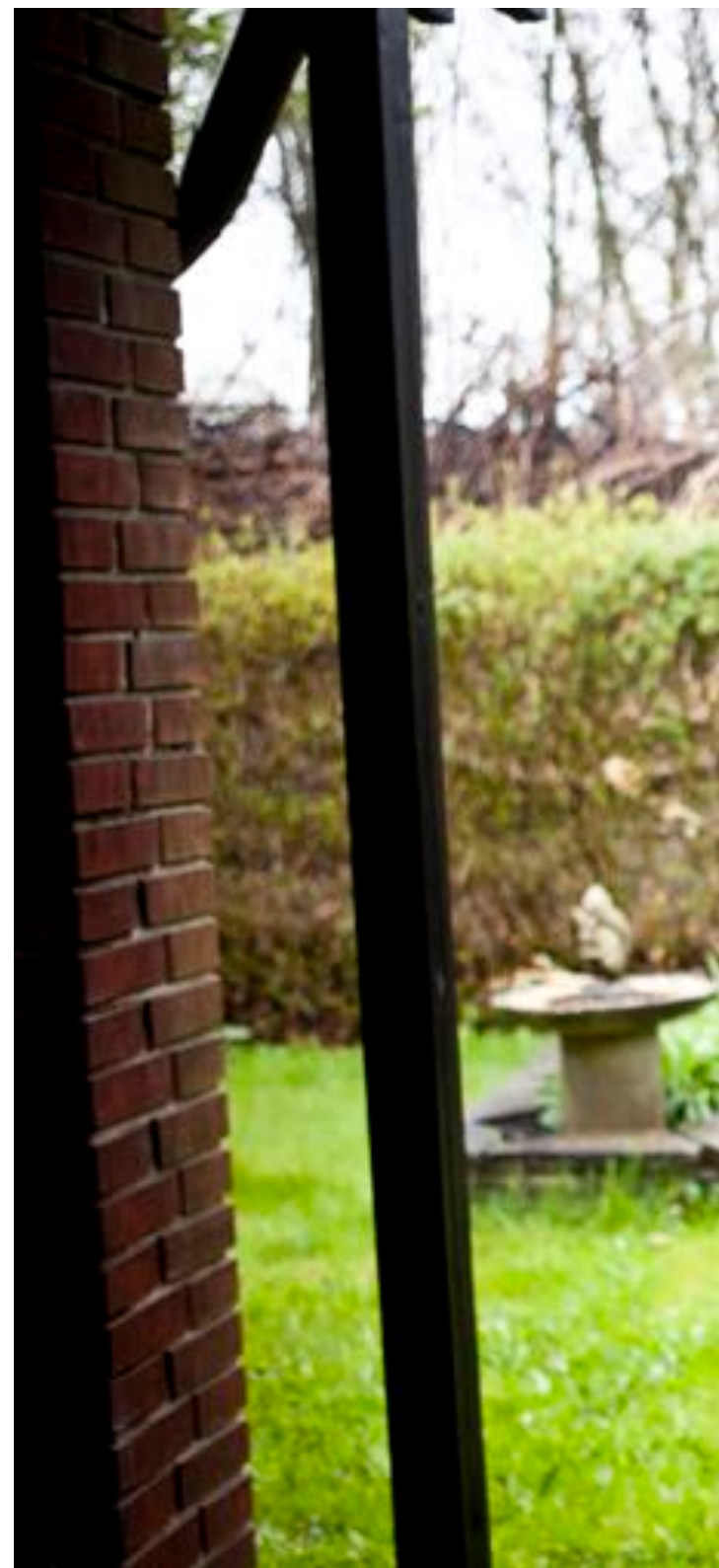
- Det er formentlig noget af den logik, der ligger bag. Jeg tror helt klart, at det har en stor betydning, at der er kommet en række undersøgelser, der viser, at ensomhed øger risikoen for tidlig død, hjerte-kar-lidelser osv. Det er med til at sparke døren ind til sundhedsområdet og flytter ensomhed fra at være en social problematik til at være en sundhedsproblematik. Det er mit bedste bud, at det er den mekanisme, der har været i spil, siger Mathias Lasgaard.

- Historisk set har det været et område, hvor NGO’er, frivillige og aktører fra civilsamfundet har stået for langt størstedelen af indsatserne. Det, at kommunerne arbejder målrettet med ensomhed, er i mange tilfælde noget relativt nyt, siger han.

I Den Nationale Sundhedsprofil angiver 6,3 procent af danskerne, at de ”føler sig uønsket alene”. Det er en stigning fra 2013, da tallet var 5,7 procent.

Hjemmehjælpen skal følge på vej

For at komme i mål med ambitionen om at nedbringe antallet af borgere, der føler

”Alle de offentlige personer, der før havde lidt mere tid, er væk, fordi alt kører effektivt. Spørgsmålet er, om vi har skudt os selv i skoene, fordi vi får nogle andre problemer som ensomhed og sårbarhed.”

Anne Mette Lund, velfærdsdirektør i Vejle Kommune

sig ensomme, med 25 procent i løbet af tre år vil Vejle Kommune iværksætte en række pilotprojekter og analyser og teste nye samarbejdsformer mellem kommune, civilsamfund og erhvervsliv.

Indsatserne tager udgangspunkt i to overordnede spor: ”Vejen ud af ensomhed” handler om at udvikle en screeningsmetode for ensomhed og øge kendskabet og brugen af tilbud i den civile verden og skabe et overblik over de eksisterende tilbud. Det andet spor hedder ”Interesse- og arbejdsfællesskaber” og handler om at teste, om man gennem samarbejde med erhvervsliv og civilsamfund kan skabe fællesskaber, som mindsker ensomhed blandt borgerne.

Kampen mod ensomhed stiller også nye krav til de medarbejdere i kommunen, der møder borgerne i hjemmet. De får en ny opgave i at have systematisk fokus på ensomhed og følge borgeren ud i aktiviteter i lokalsamfundet, som kan være en vej ud af ensomheden.

- Når medarbejderne kommer i borgerens hjem, så skal

- Det er ikke decideret en kommunal opgave at arbejde med ensomhed, men det er en nødvendighed, for ellers kan vi ikke lykkes med den gode indsats på den materielle velfærd, siger Anne Mette Lund, velfærdsdirektør i Vejle Kommune.

Foto: Asger Ladefoged / Ritzau Scanpix

”Medarbejderne sænker skuldrene og siger: ”Puha, er det rigtigt? Nu har vi i så mange år fået at vide, at det må vi ikke.”

Anne Mette Lund, velfærdsdirektør, om at skabe personlig relation til borgere

de ikke kun levere den ydelse, borgeren er visiteret til. De har også en forpligtelse til at følge borgeren på vej ud i nogle ligeværdige relationer i civilsamfundet. For vi ved, at det at have en ligeværdig relation mindsker ensomhed, siger Anne Mette Lund.

Ny professionalisme

Et andet fokusområde for Anne Mette Lund og kommunens velfærdsforvaltning er, at frontmedarbejdernes faglighed skal gentænkes. Hjemmehjælperen må gerne bruge sin personlighed i mødet med en borger, og medarbejderen må gerne fortælle om

sit eget liv for at skabe en personlig relation til en borger.

- Det er meget imod det, man gør de fleste steder, hvor man forsøger at adskille det personlige fra det professionelle. Det at bruge sin personlighed er faktisk også det, der gør én professionel. Når medarbejderne er derude, må de gerne have en relation til borgeren. Det kræver bare en bevidsthed om, at man bruger sin person, siger Anne Mette Lund og fortsætter:

- I en lang årrække har man sagt, at det drejer sig om at have en faglig og professionel rolle, og at man skal passe på med ikke at lave relationer, der kommer ind i privatsfæren. Hvis vi skal løse noget af det her, skal vi ikke kun hjælpe borgeren over i ligeværdige relationer i civilsamfundet. Vi skal også gentænke den professionelle rolle og give lov til, at man bruger sin person og laver en form for personlig relation også, siger Anne Mette Lund.

Det kan både give borgeren følelsen af at have en meningsfuld relation. Men det har også en sidegevinst:

- Vi oplever, at medarbej-

derne sænker skuldrene og siger: ”Puha, er det rigtigt? Nu har vi i så mange år fået at vide, at det må vi ikke, men det giver så megen mening i mit arbejde, at vi må det,” fortæller Anne Mette Lund.

I gamle dage kom budet med posten, drak en kop kaffe og hjalp måske lidt med hækken. I banken fik man en sludder, mens man hævdede penge.

- Alle de offentlige personer, der før havde lidt mere tid, er væk, fordi alt kører effektivt. Spørgsmålet er, om vi har skudt os selv i skoen, fordi vi får nogle andre problemer som ensomhed og sårbarhed som konsekvens af vores iver efter effektivitet, spørger Anne Mette Lund, der har lavet masser af sagsfremstillinger til politikerne, hvor Velfærdsforvaltningen har beskrevet de store fordele ved eksempelvis velfærds-teknologi.

- Det, vi desværre ikke har været gode nok til, er at beskrive de negative konsekvenser som for eksempel ensomhedsdimensionen, siger Anne Mette Lund.

Nære relationer

I november 2017 udgav DEFACTUM Region Midtjylland rapporten ”Kortlægning og analyse af danske initiativer til ensomme,” hvor Mathias Lasgaard var med til at undersøge indsatserne mod ensomhed i Danmark.

- Vi har kortlagt de tilbud, der eksisterer flere steder - altså de tværgående, brede, nationalt forankrede indsatser. Det siger ikke direkte noget om de kommunale initiativer, som har tendens til at være enkeltstående og lokalt forankrede. Det er en vigtig præmis, understreger Mathias Lasgaard.

Kortlægningen viser, at antallet af tilbud til ensomme er steget markant. I 2017 identificerede Mathias Lasgaard 79 danske initiativer til ensomme, mens en lignende kortlægning fra 2012 fandt 30 initiativer. Den dominerende strategi i indsatserne mod ensomhed er at tilbyde mulighed for social støtte og mulighed for social kontakt, fortæller Mathias Lasgaard.

- Vi kan konstatere, at der er rigtig mange aktivitetstilbud generelt. Det giver mulig-

hed for flere kontakter, men følelsen af ensomhed er især forbundet med manglende kvalitet i relationerne. Der er ikke mange i Danmark, der både er ensomme og samtidig totalt isolerede. De ensomme savner typisk nærhed, fortrolighed og dybere relationer. Hvis aktivitetstilbud skal virke som ensomhedslindrende, skal de gerne føre til nogle vedvarende relationer. At man lærer nogle at kende, som man ikke ”bare” laver en aktivitet sammen med, siger Mathias Lasgaard og understreger samtidig, at der mangler viden om effekterne af indsatser mod ensomhed, og at det derfor er svært at afgøre, om der findes uforløste potentialer i kampen mod ensomhed.

- Vi hæfter os ved, at der er mange aktivitetstilbud. Der er mange, der arbejder ud fra en generel tese om at øge muligheden for social kontakt, og det kan jeg godt forstå grundideen i. Men et litteraturstudie tyder på, at effekten gennemsnitligt set er lille, hvis det står alene, siger Mathias Lasgaard.

Kommunen som brobygger

Ifølge Mathias Lasgaard er der en stigende erkendelse af, at velfærdsudfordringer som ensomhed kræver partnerskaber og samarbejder på tværs af det offentlige, civilsamfundet og frivillige foreninger.

- På tværs af forvaltningsområder og faggrænser eksisterer der kontakter mellem borger og kommune, der kan anvendes til at synliggøre initiativer, der er målrettet styrkelse af netværk eller afhjælpelse af ensomhed. Én af de muligheder, der er i kommunalt regi, er at bruge frontmedarbejdere til at bygge bro til forskellige tilbud i civilsamfundet, siger Mathias Lasgaard og fortsætter:

- Der har kommunen en kæmpe fordel, fordi de kender borgerne. De har en masse snitflader og arenaer. En anden mulighed er at tænke ensomhed ind på politiske og institutionelle niveauer, hvor kommunerne har nogle muskler at spille med, siger han.

Efter fund af 267 ulovlige solcelleanlæg:

"Vi kan komme til at anmelde

74 kommuner har i årevis sliktet sol med ulovlige solcelleanlæg, viser en ny undersøgelse, som Energistyrelsen har lavet.

o energi

Af Jens Holm
jens@kommunen.dk

Juli 2018 har været den solrigeste juli, DMI nogensinde har målt, ligesom sommerhalvåret har været det tørreste målt siden 1874.

Det har blandt andet medført, at de danske solcelleanlæg i løbet af foråret og sommeren har haft rekordproduktion måned efter måned.

Hos Energistyrelsen har medarbejderne brugt en del af de solrige måneder på at finde ud af, at der findes 267 ulovlige solcelleanlæg placeret på tagene af kommunale bygninger. 74 kommuner holder i dag ulovlige solceller kørende.

Det viser en foreløbig opgørelse fra styrelsen, som kommunen.dk og Jyllands-Posten har fået indsigt i.

- Vi er overraskede over, at genoptagelsen af vores undersøgelser viser, at der er tale om så mange anlæg i kommunerne, fortæller Jakob Henrik Juul, kontorchef hos Energistyrelsen ved Center for Energiressourcer.

De ulovlige anlæg har en samlet kapacitet på 7.368 kW, hvilket svarer til årsforbruget for 1.356 husstande.

Lovbruddet består i, at solcelleanlæg i flere kommuner ikke er udskilt i egne selskaber, som elforsyningsloven

kræver det. Dermed betaler kommunerne ikke fuld afgift af den strøm, anlæggene genererer.

"Overraskende mange"

Området er tidligere blevet gransket af myndighederne ad flere omgange. Senest i 2015, da der blev fundet i alt 76 ulovlige kommunale solcelleanlæg.

Eftersom området tidligere har været belyst grundigt, er styrelsen overrasket over det omfang af ulovlige anlæg, som den nye undersøgelse nu har påvist.

- Vi er også lidt overraskede over, at der ikke er flere anlæg, der er blevet lovliggjort via selskabsmæssig udskillelse eller på anden måde, og det giver også en indikation af, at vi kan komme til at anmelde en del anlæg til Ankestyrelsen, forklarer Jakob Henrik Juul.

Undersøgelsen af de ulovlige forhold blev iværksat af energiminister Lars Christian Lilleholt (V) tilbage i december, efter at kommunen.dk beskrev, hvordan Silkeborg Kommune holdt flere solcelleanlæg i drift, der ikke levede op til reglerne på området.

Hos styrelsen foregår der i øjeblikket en dialog med flere kommuner, som har fået besked på enten at bringe forholdene i orden eller alternativt dokumentere, at deres anlæg ikke er ulovlige.

- Vi tager kun fat i de kommuner, hvor vores dokumentation indikerer, at anlægget er opført ulovligt. Og vi beder dem enten om at lovliggøre anlægget eller fremsende dokumentation for dispensation eller opfyldelse af betingelserne, siger Jakob Henrik Juul.

Reglerne på området dikterer, at ethvert kommunalt solcelleanlæg, som ikke bliver sat op i forbindelse med nybyggeri eller omfattende renoveringer, skal udskilles i et selskab, som kommunen så skal købe strøm af til markedspris.

Alternativt kan solcelleanlæg få dispensation fra at skulle selskabsgøres via den eftertragede 40 mW-pulje. Puljen blev tømt samme dag,

Energistyrelsen har flere gange undersøgt, hvor kommunerne bryder Forsyningsloven ved at drive ulovlige solcelleanlæg. I 2015 fandt styrelsen i alt 76 ulovlige kommunale solcelleanlæg, mens en ny liste fra i år viser, at der nu findes 267 styk.

Foto: Henning Bagger / Ritzau Scanpix

"Som kommune har vi rigtig mange eksisterende bygninger, hvor det ville give god mening ud fra en betragtning om, at vi også skal reducere vores CO2-forbrug. Men det kan vi ikke."

Kirsten Thune, økonomichef i Roskilde

den trådte i kraft i efteråret 2014. Der indløb 786 ansøgninger, 438 anlæg fik dispensation efter lodtrækning.

Ny bekendtgørelse hjælper

I forbindelse med den nye kortlægning har Miljøstyrelsen identificeret en række tiltag, der kan hjælpe kommuner med at forvandle ulovligheder til lovligheder.

Tiltagene indgår i en ny bekendtgørelse, som er blevet sendt i høring. Hvis bekendtgørelsen bliver implementeret, vil kommuner, som har prækvalificere-

de solcelleanlæg på venteliste til dispensation via 40 mW-puljen, få mulighed for at veksle ulovlig kapacitet til lovlige.

- Det vil sige, at en kommune, der har et projekteret anlæg på venteliste, som ikke er realiseret endnu, og som kommunen så vælger ikke at realisere, kan bytte rundt mellem de to, forklarer Jakob Henrik Juul.

Energistyrelsen estimerer, at der vil blive fjernet ulovlige anlæg fra listen for ca. 4 mW ud af i alt 7,37 mW via den nye model.

- Fra bekendtgørelsen træder i kraft medio september, vil der være en periode på tre måneder, hvor kommunerne kan tilkendegive, om de vil bytte rundt med anlæg på venteliste. Og så kommer vi i virkeligheden hen i medio december, før vi vil have et fuldt overblik over, hvilke anlæg der er lovlige eller ulovlige, siger kontorchefen.

53 ud af 74 kommuner vil teoretisk kunne benytte sig af den model, viser tal fra Energistyrelsen.

Alternativt kan kommunerne vælge at lovliggøre reste-

rende anlæg via selskabsgørelse. En tredje mulighed er, at kommunerne slukker for deres anlæg.

En fjerde mulighed er, at kommunerne intet foretager sig, hvorefter sagen potentielt står til at skulle en tur forbi Ankestyrelsen.

Brev fra styrelsen

I Jammerbugt har to kommunale solcelleanlæg været i søgelyset hos Energistyrelsen: ét mindre anlæg samt et - sammenlignet med andre kommunale anlæg - voluminøst solcelleanlæg, der alene

en del til Ankestyrelsen"

har en kapacitet på 390 kW.

Det store anlæg sender Jammerbugt op på en samlet 3.-plads, når man rangerer kommunerne efter største samlede ulovlige kapacitet.

- Det drejer sig om et større anlæg, der er placeret på taget af en stor hal med både indendørs fodboldbane, svømmehal, konferencfaciliteter, fællesarealer, legearealer og cafeteria, fortæller Peter Laursen, der er teknisk og forsyningschef i Jammerbugt Kommune.

Ifølge Peter Laursen blev Jammerbugt først opmærk-

som på, at der var et problem, da der i juni dumpede et brev fra Energistyrelsen indad brevsprækken.

- Hvordan fejlen er opstået, ved vi ikke. Men situationen er nu, at vi har to prækvalificerede anlæg, som venter på at kunne komme med i 20-mW-puljen, som styrelsen arbejder på at få stablet på benene igen, siger han.

Afventer nye regler

I øjeblikket afventer Jammerbugt Kommune derfor, at Energistyrelsen - via den nye bekendtgørelse - gør det

muligt at bytte ulovlige anlæg til lovlige.

- Det vil vi helt klart benytte muligheden for, hvis vi kan. Der har været et misforhold mellem uklare lovgivning og gode intentioner, ligesom misforholdet mellem den måde, som kommunerne er stillet på i forhold til regioner og stat, også har medført et stort administrativt bøv, fortæller han og fortsætter:

- Vi har sådan set gjort, hvad vi kan gøre nu. Anlæggene er blevet prækvalificeret, så jeg går ud fra, at styrelsen enten laver en lodtrækning eller gør

puljen så stor, at alle anlæg bliver lovliggjort. Alt andet vil være dumt.

Solcellerne på den store multihal i Jammerbugt blev opsat i forbindelse med en gennemgribende renovering af en eksisterende hal i 2013, der kostede over 60 millioner kroner.

I dag ville solcelleinstallation i forbindelse med gennemgribende renovering af en eksisterende bygning betyde, at solcelleanlægget kunne modtage dispensation fra at skulle selskabsudskilles, ligesom installation på nybyggeri også er undtaget fra reglerne.

Men desværre for Jammerbugt stod den nyrenoverede, energi- og miljøvenlige multihal færdig omkring ét år før, at de regler trådte i kraft.

- På daværende tidspunkt kunne vi ikke forestille os, at det ville blive relevant. Du skal tænke på, at den her renovering foregik umiddelbart, før lovgivningen blev implementeret. Man troede, at det hele skulle bæres af fjernvarmeværker og elforsyningselskaber dengang, siger Peter Laursen.

Investeringerne falder

Roskilde Kommune har syv anlæg med en samlet kapacitet på 782 kW og er dermed på førstepladsen over de kommuner, der samlet opererer med de største ulovlige anlæg.

- Det er jo på mange måder rigtig godt, at Energistyrelsen i juni måned har sendt kommunerne et brev, der fortæl-

ler os om, hvordan de opfatter sammenhængen og reglerne. For det har været turbulent at finde rundt i, når lovgivningen er blevet ændret mange gange, fortæller Kirsten Thune, der er økonomichef i Roskilde.

To af de syv anlæg glider dog ifølge Kirsten Thune ud af listen, da det drejer sig om solcelleanlæg, der er blevet installeret i forbindelse med nybyggeri - og derfor ikke er underlagt samme regler. Her er der tale om, at Roskilde ikke har informeret Energistyrelsen om de forhold.

De resterende fem anlæg på listen vil Roskilde nu udskille i et separat selskab - og dermed lovliggøre.

- Der har styrelsen nu lavet en ny mulighed, der siger, at på de her typer af anlæg, hvor vi allerede har fået godkendt nettoafregning - der kan vi lave et selskab og selv få lov til at beholde strømmen. Så vi går selvfølgelig i gang med at lave et selskab for de fem anlæg, siger hun.

Det lyder da som en rigtig god løsning for jer og andre kommuner?

- I forhold til den lovgivning, der eksisterer, så synes jeg, at der er tale om en reparation, som kan gøre, at vi kan køre videre med de her anlæg. Men når det er sagt, så er vi som kommune uforstående overfor, at det fortsat udelukker, at vi kan etablere tilsvarende anlæg på eksisterende bygninger, uden at vi skal lave den selskabsdannelse.

► **De ulovlige anlæg** har en samlet kapacitet på 7.368 kW, hvilket svarer til årsforbruget for 1.356 husstande.

► **Hvis kommunernes ulovlige solceller** skulle indkøbes og installeres i dag, ville de i forhold til vejledende indkøbspriser kunne erhverves for omkring 60 millioner kroner, viser et konservativt prisestimat, som er udarbejdet af Dansk Solcelleforening.

► **Det var en nyfortolkning** af elforsyningsloven i 2012, som bragte en lang række kommunale solcelleanlæg i problemer.

► **Energistyrelsen vurderede**, at kommunale solcelleanlæg skulle udskilles i særskilte selskaber, som var de et forsyningselskab, og sælge strømmen til kommunen til markedspris.

► **For at afbøde** konsekvenserne for kommunerne vedtog Folketinget en pulje, hvor fungerende og planlagte anlæg svarende til en produktion på i alt 20 MW kunne opnå dispensation.

”Det er jo på mange måder rigtig godt, at Energistyrelsen i juni måned har sendt kommunerne et brev, der fortæller os om, hvordan de opfatter sammenhængen og regler.”

Kirsten Thune, økonomichef i Roskilde

Hvad betyder det for jeres vilje til at opføre nye anlæg i fremtiden?

- Vi har ikke noget økonomisk incitament til at etablere solceller på vores eksisterende byggeri. Og det vil vi heller ikke kunne fremadrettet med den lovgivning, der er på området nu. Vi vil stadig kunne søge dispensation på nybyggeri, men Roskilde Kommune har rigtig mange eksisterende bygninger, hvor det ville give god mening ud fra en betragtning om, at vi også skal reducere vores CO2-forbrug.

Uden den gode business case bliver det meget svært eller helt umuligt for en kommune at tjene sin investering hjem igen. I Roskilde har de syv omtalte solcelleanlæg eksempelvis kostet omkring 10 millioner kroner i udgifter til etablering.

Salwa Alsakka Amini kom til Danmark fra Syrien i 2015. Hun har fået sit første job i Danmark i madboden Arabi Foods i Helsingør. Virksomheden blev stiftet efter et iværksætterforløb for syriske kvinder i Helsingør Kommune.

Iværksætteri er en overset vej ud af offentlig forsørgelse for flygtninge

Kommuner kan blive bedre til at udnytte iværksætteri som en vej ud af offentlig forsørgelse for flygtninge, mener aktører inden for integration og iværksætteri.

o iværksætter

Af Astrid Skov Andersen
astrid@kommunen.dk

Når flygtninge og familiesammenførte kommer til Danmark, skal de hurtigst muligt

i gang med praktik, virksomhedsrettede forløb eller uddannelse. Men man overser en vigtig mulighed, fordi mange flygtninge har potentiale til at starte egen virksomhed.

Det mener Muhsin Türkyilmaz fra Vejle Kommune, hvor han siden 2005 har arbejdet som etnisk iværksætterkonsulent. Hans job er at hjælpe flygtninge i kommunen med at starte egen virksomhed som vej ud af offentlig forsørgelse, hvis de har potentiale til at blive selvstændige erhvervsdrivende.

- Mange af dem, der kommer til Danmark som flygtninge, er handelsfolk. Enten har de selv haft en forretning i hjemlandet, eller også har de været vant til at skulle forsørge sig selv. Det er den kultur, de har. Det ligger meget

naturligt for dem at åbne en forretning og klare sig selv, siger Muhsin Türkyilmaz.

Ifølge Muhsin Türkyilmaz står det i modsætning til kulturen i Danmark, hvor den traditionelle levevej er et lønmodtagerjob. Og iværksætteri har ikke nok fokus i det kommunale system.

- De har slet ikke fokus på det, siger han.

Ifølge en analyse fra Dansk Arbejdsgiverforening fra 2016 vælger flygtninge i højere grad end etniske danskere at starte egen virksomhed. Blandt beskæftigede flygtninge har 11 procent egen

virksomhed, mens det blandt danskere i beskæftigelse gælder 6 procent. Analysen understøtter, at flygtninge i højere grad har en selvstændighedskultur, mener Muhsin Türkyilmaz.

Står og tripper

Oplevelsen af, at der mangler fokus på iværksætteri som vej ud af offentlig forsørgelse blandt flygtninge, deler Metin Aydin. Han er initiativtager til egenvirksomhed.nu, der er en forening af erhvervsfolk, der frivilligt hjælper folk på kontanthjælp og integrationsydelse med sparring på

deres forretningsidé og rådgivning om opstart af selvstændig virksomhed. Egenvirksomhed.nu har eksisteret siden 2017 og består af 11 frivillige erhvervsmentorer. Egenvirksomhed.nu samarbejder i dag med fem kommuner.

- Det er min oplevelse, at kommunerne under ét har nogle systemer og et apparat, og så kører de den slagte vej med den kendte metode. Det er den oplevelse, vi har, siger Metin Aydin og fortsætter:

- Vi er nogle erhvervsdrivende, der står og tripper og gerne vil være med til at hjæl-

Facebook er et vigtigt værktøj for flygtninge med egen virksomhed

Metin Aydin hjælper flygtninge med at komme væk fra overførselsindkomst og i gang som selvstændige, og personlige historier på sociale medier er et vigtigt redskab til at skaffe startkapital og kundekreds til iværksætterspirene.

◦ i gang

Af Astrid Skov Andersen
astrid@kommunen.dk

Hvordan kan man bruge sociale medier, hvis man er flygtning og gerne vil starte sin egen virksomhed?

Der er mange, der har historier med i bagagen med ture over Middelhavet, en fætter, der døde på vejen, eller hvad det nu kan være. Der er store følelser, der kan bringes i spil. Hvis man kan fortælle den slags historier, er der mange mennesker, der vil støtte op om hvad som helst.

Jeg har hjulpet folk i gang, der har været på integrationsydelse i tre-fire år og i løbet af fjorten dage er kimmert væk fra offentlig forsørgelse og har kunnet skabe et levebrød for sig selv. Vi har nogle succeshistorier bag os nu. Ni ud af ti af de flygtninge, vi har hjulpet i gang, er stadig i gang et år efter.

Vores indsamling til vores syriske flygtning er tæt på at være veloverstået - så nu er endnu en rar mand snart godt igang

”På tre uger fik vi rejst 50.000 kroner til ham, så han kunne købe det udstyr, han skulle bruge for at kunne starte sin virksomhed. Det sker her i august, og så regner vi med, at han snart er ude af offentlig forsørgelse. Han får også kunder og netværk.”

Metin Aydin

Hvad får de ud af Facebook? Startkapital, kunder, netværk?

Det hele. Senest har vi rejst startkapital til en fyr, der ville starte et dampvaskeri med bilpleje. Vi fortalte historien om ham. Han havde mistet sin virksomhed, sin bror, sit hjem og hele sit eksistensgrundlag i Syrien. På tre uger fik vi rejst 50.000 kroner til

ham, så han kunne købe det udstyr, han skulle bruge for at kunne starte sin virksomhed. Det sker her i august, og så regner vi med, at han snart er ude af offentlig forsørgelse. Han får også kunder og netværk.

Hvordan reagerer de på, at de skal bruge sig selv og deres historie på at gøre opmærk-

som på deres forretning?

De optræder alle sammen først meget modstræbende. De føler, at det er skamfuldt. De føler, at det er tiggeri. Det er faktisk en udfordring for os at gøre dem det forståeligt, at ingen vil se dem som tiggere. Vi skal bruge meget krudt på at fortælle dem, at vi kan hjælpe dem, og at de mennesker, der læser deres

historie, kun vil dem det bedste. Vores oplevelse er, at de er meget lidt interesserede i at udstille sig selv. Bagefter er de positive, men indtil det går op for dem, hvilken betydning startkapitalen, netværket og kundekredsen har, er de fodslæbende og modvillige. ◦

pe. Vi tænker, at det er et godt tilbud. Der er ganske få kommuner, der har valgt at tage fat i os, og det undrer os lidt, siger han.

Egenvirksomhed.nu har kontakt til Favrskov, Aarhus, København, Skanderborg og Horsens, hvor samarbejdet består i, at kommunen kan henvise potentielle iværksættere til Metin Aydin og hans korps af frivillige mentorer.

Generel udfordring

Hos Dansk Iværksætter Forening kan man også nikke genkendende til, at der er for lidt fokus på iværksætteri for flygtninge. Formand Peter Kofler mener, at det er et generelt problem i samfundet og i beskæftigelsesindsatsen, at definitionen på et arbejdsliv er en arbejdsgiver og en 37-timers-arbejdsuge.

- Det er et helt generelt samfundsproblem, at vi har opfundet et gigantisk beskæftigelsessystem, og vi kigger ud fra de forudsætninger, vi selv har. Hvis man kan hjælpe en flygtning med at blive lagermedarbejder hos Dansk Supermarked, så har man fået én i beskæftigelse. Der er ikke noget fokus på, at når man har prøvet at sætte folk

”Det er et helt generelt samfundsproblem, at vi har opfundet et gigantisk beskæftigelsessystem, og vi kigger ud fra de forudsætninger, vi selv har.”

Formand Peter Kofler, Dansk Iværksætter Forening

ind på de etablerede hylder, så kan man i stedet få personen til at starte egen virksomhed. Det er en generel udfordring i hele systemet, og det gælder også ledige danskere, siger Peter Kofler.

Dansk Iværksætter Forening har sammen med Københavns Kommune og Google lavet et projekt for flygtninge, hvor de bliver trænet i kodning. Projektet hedder Hack your Future og handler om at give flygtninge kompetencer, som de både kan bruge som ansatte i en virksomhed eller til at starte egen virksomhed.

- Hvis du tænker, at folk skal køre mere i bil sammen, for det gør man i Somalia eksempelvis, så er det en rigtig god ting, hvis du kan bygge en app. Det er også noget, som virksomhederne skriger efter. Der er kommunerne ikke altid så gode til at screene de kompetencer, som flygtningene kommer med, siger Peter Kofler.

9 nye virksomheder i Helsingør

Muhsin Türkyilmaz fra Vejle Kommune har vundet priser for sit arbejde med etnisk iværksætteri, og han har rejst rundt til andre lande og dan-

”Mange af dem, der kommer til Danmark som flygtninge, er handelsfolk. Enten har de selv haft en forretning i hjemlandet, eller også har de været vant til at skulle forsørge sig selv. Det er den kultur, de har.”

Muhsin Türkyilmaz, etnisk iværksætterkonsulent i Vejle Kommune

ske kommuner for at fortælle om erfaringerne med etnisk iværksætteri i Vejle.

Senest har han hjulpet Helsingør Kommune i gang med et treårigt projekt, der blandt andet indebærer ansættelse af en erhvervskonsulent, der via iværksætteri skal få flere flygtninge og andre borgere med anden etnisk baggrund væk fra overførselsindkomst. I løbet af projektperiodens første år har 300 nydanskere deltaget i workshops, informationsmøder, iværksættercafeer og events, der har haft iværksætteri som tema.

Projektet har allerede haft effekt. Efter godt et år er der skudt 9 nye virksomheder op, og syv nydanskere er gået fra at være langtidsledige til at være selvforsørgende med egen virksomhed, mens yderligere to personer ved hjælp af rådgivning og sparring har undgået lukning af deres eksisterende virksomhed.

- De resultater, vi har skabt på lidt over et år, viser, at det er den rigtige vej at gå. Vi har oplevet en stor interesse for projektet, og vi har også fået private investorer til at yde mikrolån til iværksætterne, for en anden problematik er, at etniske iværksættere har

svært ved at låne penge. Der er en enorm interesse, og vi har mødt opbakning fra det lokale erhvervsliv. Jeg tror, at vi har fat i noget af det rigtige, siger Randi Sveistrup, der er centerchef for Erhverv, Politik og Organisation i Helsingør Kommune.

Gennem iværksætterprojektet har kommunen fået kontakt med en målgruppe, der traditionelt er meget svær at få fat i: indvandrerkvinderne. Ti syriske kvinder har deltaget i et iværksætterforløb, hvor de har fået undervisning i lovgivning om iværksætteri, moms, SKAT, forretningsplanlægning og -strategi, og de er blevet trænet i at pitche en forretningsidé. Kvinderne har arbejdet med et madkoncept, som i dag er blevet til madboden Arabi-Food på Helsingørs streetfood marked.

- De har lånt et skolekøkken, hvor de to timer om ugen har testet deres koncept med syrisk tapas, og sammen med en frivillig erhvervsmentor har de udviklet et koncept, så danskere vil købe deres mad, fortæller Randi Sveistrup.

Det tre-årige projekt i Helsingør Kommune har et budget på 1,5 million kroner. ◦

Borgmester: Formandsposter folkestyret levende

I Furesø Kommune kan man godt blive udvalgsformand, selvom man er nyvalgt og uerfaren. Det sender et godt signal, mener borgmesteren.

nyvalgt

Af **Astrid Skov Andersen**
astrid@kommunen.dk

Efter kommunalvalget i 2017 var der ti nye ansigter i byrådet i Furesø. Men i stedet for at blive henvist til bagerste række for at lytte og lære har fire af dem fået en formandspost i et stående udvalg. Et bevidst træk, der ifølge borgmesteren sender et klart signal til alle, der kunne finde på at stille op:

- Hvis man vil holde folkesty-

ret levende, og hvis man fortsat vil kunne rekruttere mennesker, der brænder for noget, skal man være opmærksom på at give folk et ansvar - også nyvalgte. Ellers tror jeg, at nogle vil sige: Ej, jeg orker ikke at sidde fire eller otte år, før jeg får megen indflydelse, siger Ole Bondo Christensen, der er socialdemokratisk borgmester i Furesø Kommune.

- Man risikerer, at man mister muligheden for at rekruttere nye, men også, at de nye, som

er kommet ind, vælger at tage af efter én periode. Så det er et supergodt signal, siger Furesø-borgmesteren.

- Vi skulle gerne holde de nyvalgte interesserede og engagerede, så de synes, at det er smaddersjovt at bedrive byrådsarbejde. Derfor har vi gjort det, og vi har i øvrigt også givet en række næstformandsposter til de nyvalgte, så alle kommer ind der, hvor man kan være med til at præge tingene. Jeg kan mærke, at folk vokser med opgaven, og jeg er positivt overrasket over engagementet og den kvalitet og nytænkning, der kommer ud af det, siger Ole Bondo Christensen.

Erfaring er vigtigt

Det er ikke alle kommuner, der har samme tilgang. En optælling, som kommunen.dk har foretaget, viser, at der i

mindst 39 kommuner kun sidder erfarne politikere på udvalgsformandsposterne. I Svendborg Kommune var 11 ud af 29 byrådsmedlemmer efter valget i 2017 nye og uden erfaring fra byrådsarbejde. Men ingen af dem kan kalde sig udvalgsformand. I den socialdemokratiske gruppe var fem ud af ti nyvalgte, og Svendborgs borgmester Bo Hansen (S) lagde især vægt på erfaring, da der skulle sættes navn på partiets tre udvalgsformandsposter.

- Det handler dybest set om, at erfaringen er enormt vigtig for nogle opgaver. På eksempelvis beskæftigelsesområdet bliver man fagligt politisk leder for alt, hvad der har med førtidspension og konstanthjælp at gøre, og det er ikke bare noget, man sætter sig ned og forstår. Det er dybt kompliceret lovgivning, vi har med at gøre. Derfor er erfaring noget værd, siger Bo Hansen.

For Svendborgs borgmester handler det også om, at han ofte kun har mødt en ny kandidat få gange og ikke kender personen godt nok til at vurdere, om vedkommende kan løfte opgaven.

- Du skal jo også sørge for, at det menneske, du sætter til en opgave, faktisk kan løse det, der ligger i det. Det er ikke på vegne af mig; det er på vegne af borgerne, der har stemt, siger Bo Hansen.

Poster udløser ikke engagement

Argumentet om, at udvalgsformandsposter skulle virke motiverende for, at nyvalgte fortsætter i kommunalpolitik længere end én periode, giver Bo Hansen ikke meget for.

- Der skal ikke et formandskab til at engagere mennesker i et byråd. Det argument køber jeg simpelthen ikke. Hvis ikke bakterien går i blodet på dig, når du kommer ind i politik, alene ved at være en del af kommunalbestyrelsen, så kommer det heller ikke til at ske, hvis du er formand, siger han.

For Bo Hansen handler det også om ikke at fylde for meget på de nyvalgtes tallerken.

- Jeg har også set eksempler på nogle, der blev formand i første periode, hvor de absolut ikke syntes, at det var sjovt. Det er en individuel vurdering, men udefra betragtede jeg det pres, de kom til at stå i. Det kan man umuligt vide, når man lige stiger på toget, siger han og fortsætter:

- Jeg synes, at man skal give mennesker nogle chancer, men man skal også være klar over, hvad det er for en udfordring, man giver. Det er også en del af forpligtelsen, når man er politisk leder. Som ny skal man passe på, hvad man ønsker sig. Man skal kunne løse det og magte det og følge med, siger han.

Så når ingen af de nyvalgte i den socialdemokratiske gruppe er blevet formand for et udvalg, er det også et hensyn til de nyvalgte.

- Arbejdsmængden er enorm i forvejen, hvis man bare skal passe et fuldtidsjob, og hvis man får et formandskab oveni, skal man næsten kunne mestre to fuldtidsjob, og det synes jeg også er en stor udfordring at give et menneske, der er nyvalgt, siger borgmesteren, der heller ikke har oplevet, at de nyvalgte i hans gruppe har efterspurgt formandskaber.

Måtte kæmpe for posten

Bettina Ugelvig Møller (S) er ét af de nyvalgte byrådsmedlemmer, der har sat sig direkte i en formandsstol. Hun er formand for Udvalg for Dagtilbud og Familier samt næstformand for Udvalg for Sociale Forhold, Sundhed og et Godt Seniorliv i Furesø. Men det var ikke en bevidst strategi fra starten, at hun ville være udvalgsformand.

- Jeg tænkte, at jeg ville ind og lære en masse, og så kunne jeg altid se, om jeg havde ambitioner om mere. Men det gik også ret hurtigt op for mig, at hvis jeg engagerer mig i noget, så bruger jeg meget energi på det, og så kunne jeg lige så godt give den fuld gas og gå efter at stå i spidsen for et udvalg, siger Bettina Ugelvig Møller, der er valgt ind for Socialdemokratiet.

- Jeg måtte kæmpe lidt for formandsposten, fordi der også var en anden mere erfarne socialdemokrat, der ville have været oplagt til den. Jeg har bare været en brik, der er blevet flyttet rundt på, for at det hele gik op i sidste ende. Men jeg har ikke lagt skjul på, at jeg gerne ville noget mere, og at det gerne måtte være på de områder, hvor jeg har erfaring og viden, siger Bettina Ugelvig Møller, der er tidligere skolebestyrelsesformand og derfor har særlig interesse for børne- og skoleområdet.

Hun er glad for, at hendes borgmester har været "modig nok til at give formandsposter til nyvalgte".

- Jeg tror, at det er en del af det politiske miljø, at der er

"Jeg tænkte, at jeg ville ind og lære en masse, og så kunne jeg altid se, om jeg havde ambitioner om mere. Men det gik også ret hurtigt op for mig, at hvis jeg engagerer mig i noget, så bruger jeg meget energi på det, og så kunne jeg lige så godt give den fuld gas og gå efter at stå i spidsen for et udvalg"

Bettina Ugelvig Møller (S)

lidt hierarki, hvor det er forventeligt, at når man kommer ind som ny, skal man lige tage den med ro og sætte sig på bagerste række og lære, før man træder i karakter, siger hun og tilføjer:

- Jeg synes, at det er rigtig fint, at Ole (Bondo Christensen, red.) har en anden tilgang til det og ikke har det hierarkiske syn på, hvordan man bevæger sig opad i det politiske system. Jeg tror ikke på, at alting har med politisk erfaring at gøre, siger hun.

Bettina Ugelvig Møller er gået på deltid på sit arbejde for at få det politiske liv til at hænge sammen med familielivet.

- Jeg er topmotiveret for at lære alt om det politiske arbejde. Man har et større ansvar som formand, så derfor har det helt klart styrket min motivation. Jeg har stadig et kæmpe behov for at lære. I starten har jeg haft meget fokus på strukturer og at fange sagsfremstillingen og finde min egen rolle som formand. Nu er jeg ved at have styr på det, så jeg kan dykke mere ned i det faglige, der ligger i udvalget, siger Bettina Ugelvig Møller.

Stærk borgmester

Ifølge Flemming Juul Christensen, der er lektor ved Roskilde Universitet, er det et tegn på, at man er en stærk

Udlændinge- og Integrationsministeriet
Styrelsen for International Rekruttering og Integration

Bliv bedre til at forebygge æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol i din kommune.

Hent SIRI's kursuskatalog for andet halvår af 2018 på:
www.uim.dk/publikationer

til nyvalgte holder

Morgendagens meningsdannere

Af Tais Abrahamsson

Europa og den vestlige verden uddør insekter med alarmerende fart.

Et studie har vist, at mere end tre fjerdedele af flyvende insekter målt i biomasse er forsvundet fra Tysklands natur i løbet af de seneste 27 år.

Forskere peger på, at monokulturelt landbrug, det vil sige landbrug, hvor der kun dyrkes én slags fødevarer, sammen med et stort forbrug af sprøjtegifte har ansvaret for denne udvikling.

Monokulturelt landbrug går især ud over bierne, som ikke kan dække deres behov med nektar fra én blomstersort og derfor udrykkes i landbrugsområder.

Bier står for 35 procent af al bestøvning af planter i verden, så uden dem kan hverken vild vegetation eller landbrug bestå.

Det monokulturelle landbrug er altså ironisk nok den største trussel imod sig selv.

Vil vi undgå økologisk ragnarok, bliver vi nødt til at satse på bæredygtige alternativer til det nuværende ensformige landbrug. Politisk handling for at begrænse det store forbrug af sprøjtegift og implementering af økologiske praksisser som sædskifte, bufferzoner og plantedække samt investering i permakulturelle og biodynamiske jordbrug er nødvendig, hvis planeten ikke skal løbe tør for dyrkbar jord i løbet af de næste 60 år.

Vi må dog ikke tro, at den politiske ændring kun kan komme fra Bruxelles eller Christiansborg.

I Danmarks kommuner og især i København, hvor vi i Ungdom NOAH har hovedkontor, gøres der meget for at give befolkningen adgang til offentlige naturarealer.

Desværre koster etableringen og vedligeholdelsen af disse arealer en masse penge, for i stedet for at styrke biodiversiteten til gavn for økosystemet gøres der meget for at holde naturarealerne pæne.

Københavns Teknik- og Miljøforvaltning har for eksempel brugt 4,8 millioner på et nyt blomstergartneri i Valbyparken.

Disse penge kunne efter min mening have været investeret bedre eller sparet.

I stedet for at hælde penge i at slå med naturen for at få den til at se fin ud bør vi lade den gro på sine egne præmisser for at øge biodiversiteten, der mangler i områder med konventionelt landbrug.

Amager Fælled, hvor vegetationen har vokset frit i over 5.000 år, viser, at uberørte naturområder er hjemsted for truede og fredede plante- og dyrearter, som ikke har mulighed for at leve andre steder. På nuværende tidspunkt er fælleden levested for en lang række planter og dyr, som vi ikke finder på en gåtur i Københavns andre grønne oaser.

Flere studier har vist, at adgang til og færden i naturen har talrige positive effekter, herunder øget koncentrationsevne, større kreativitet og færre stresshormoner i blodet. Der er med andre ord flere gevinster i bevarelsen af dansk vildmark.

Sidste nyt fra Danmarks Naturfredningsforening viser, at børn kun bruger halvt så megen tid i naturen som deres bedsteforældre. Mon man ikke kunne lokke det tal op med muligheden for at finde en sjælden planteart? En slags virkelig Pokemon GO (hvis det stadig fanger hos de yngste).

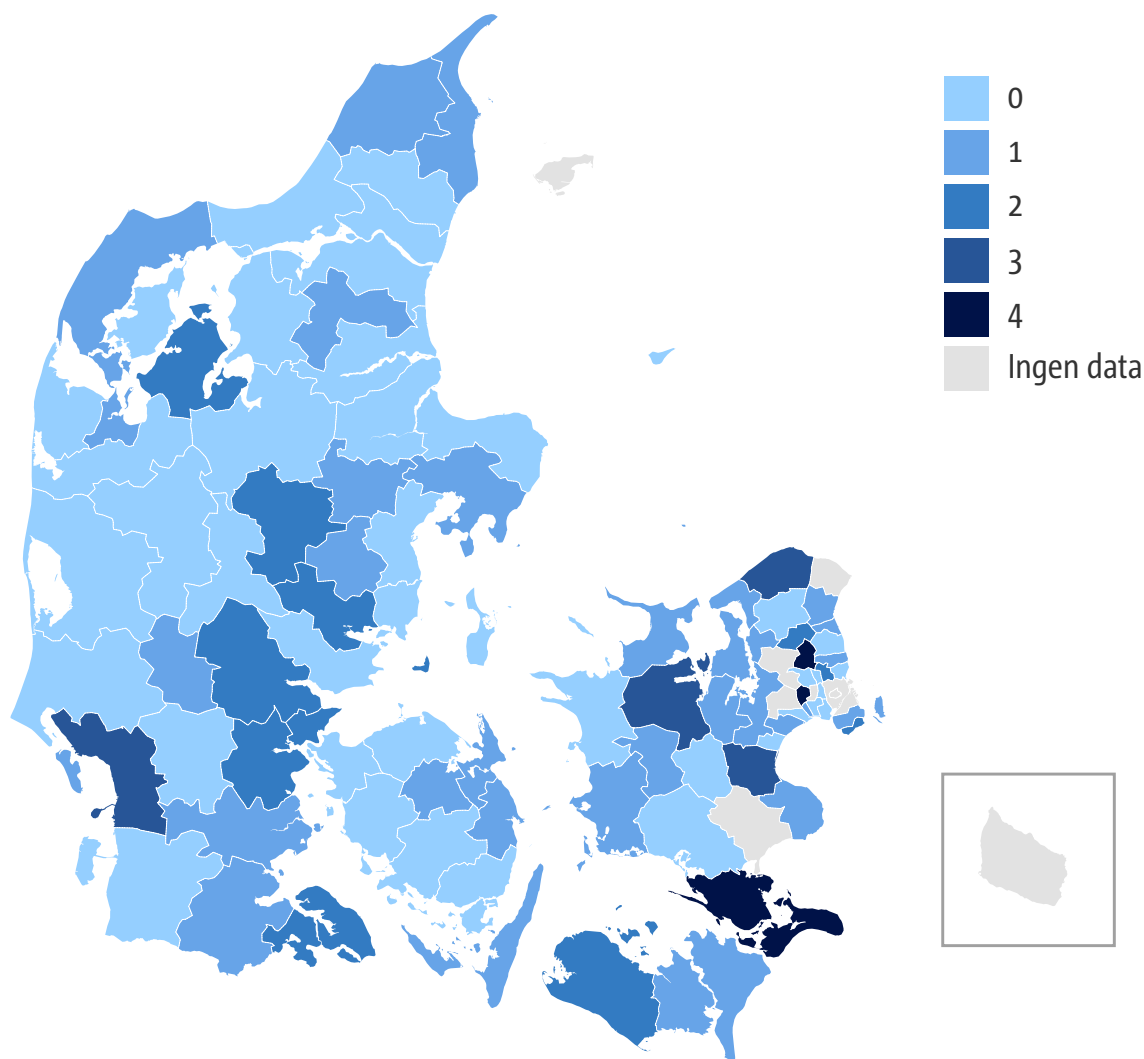
Yderligere fremmedgørelse for naturen hjælper i hvert fald ikke.

Selvfølger er fritgroende parker og fællesarealer ikke den endelige løsning på vores klimaproblemer.

Men et større fokus på samarbejde fremfor bekæmpelse af de naturlige processer og en forståelse af vores egen rolle i det økologiske system er fundamentalt, hvis vi vil efterlade en frugtbar verden til dem, der kommer efter os.

Nyvalgte udvalgsformænd

Antal udvalgsformænd, der blev valgt til byrådet for første gang ved KV17. Bemærk, at der er forskel på, hvor mange udvalg de enkelte kommuner har valgt at have.

Nyvalgte på udvalgsformandsposter

Kommunen.dk har undersøgt udvalgsformandsposterne i 89 kommuner.

► I 39 kommuner er ingen udvalgsformandsposter besat af en nyvalgt

► I 32 kommuner er 1 udvalgsformandspost besat af en nyvalgt

► I 11 kommuner er 2 udvalgsformandsposter besat af en nyvalgt

► I fire kommuner er tre udvalgsformandsposter besat af en nyvalgt

► I tre kommuner er fire udvalgsformandsposter besat af en nyvalgt

Ud af 710 nyvalgte er 77 blevet udvalgsformand. Det svarer til 11 procent.

borgmester eller partileder, hvis man kan prioritere at give formandsposter til nyvalgte.

- Især stærke borgmestre må forventes at være i stand til at sætte nye partifæller ind som udvalgsformænd. For ellers vil der være mere erfar-

ne medlemmer af byrådsgruppen, han eller hun må tage hensyn til, siger Flemming Juul Christiansen.

- Baseret på teori forventer jeg, at i de kommuner, hvor en borgmester har absolut flertal, vil der være større sandsynlighed for nyvalgte

udvalgsformænd, for dér er borgmesteren stærk nok til at sætte sit hold selv, siger Flemming Juul Christiansen.

I foråret 2017 gennemførte kommunen.dk en rundspørge blandt de byrådsmedlemmer, der var nyvalgte efter valget i 2013. Her svarede 32

procent, at de "opnår mindre indflydelse som kommunalpolitiker, end de havde forventet." For 4,4 procent havde den manglende indflydelse endda ført til overvejelser om at stoppe i kommunalpolitik.

Tais Abrahamsson er bestyrelsesmedlem og kasserer i Noah Danmark.

Affaldscenterledelse i notat: En "væsentlig del" af alle million- indkøb er ulovlige

Affaldsselskabet Amager Ressource Center har opgivet at undersøge omfanget af brud på udbudsregler, fordi ledelsen formoder, at en stor del af selskabets indkøb er ulovlige.

o ulovlige indkøb

Af Tobias Hansen Bødker
tobias@kommunen.dk

og Jens Holm
jens@kommunen.dk

Problemerne med at overholde de lovpligtige udbudsregler er tilsyneladende så store hos Amager Ressource Center (ARC), at ledelsen i et af landets største kommunalt egede affaldsselskaber nu helt opgiver at undersøge det konkrete omfang af regelbrud.

Det sker på trods af, at selskabets egen indkøbsafdeling har vurderet, at det er relevant at undersøge lovligheden af en lang række indkøb til sammenlagt 168,5 mio. kr. Det viser en række dokumenter, som kommunen.dk har fået aktindsigt i.

Selskabet, der står for at håndtere affaldet for borgere og virksomheder i fem hovedstadskommuner, har som tidligere afsløret af kommunen.dk købt ind for mindst 289,5 mio. kr. i strid med udbudsreglerne i årene 2010-2017.

Ifølge et bestyrelsesreferat vurderer direktionen, at

omfanget af ulovlige kontrakter er væsentligt større, og bestyrelsen skulle derfor drøfte, om en ny undersøgelse burde afdække, hvor store problemerne med at overholde udbudsreglerne reelt er.

Men selskabet har valgt at stoppe alle interne undersøgelser af omfanget af ulovlige indkøb, fordi ledelsen formoder, at resultatet ville blive, at "en væsentlig del" af alle selskabets indkøb sandsynligvis er foretaget i strid med udbudsreglerne.

"Det er således direktionens vurdering, at det er sandsynligt, at en væsentlig del af de øvrige indkøb også vil være foretaget uden korrekt håndtering af de gældende regler for udbud," står der i referatet.

Mørklægger rapport

Ledelsens beslutning om at skrotte ideen om flere undersøgelser - et ønske, som bestyrelsen tidligere har fremsat - går ellers stik imod en vurdering fra selskabets egen indkøbsafdeling.

Det viser et notat udarbejdet af ARC's indkøbs- og projektchef, Per M. Friis, som

kommunen.dk har fået aktindsigt i.

Notatet er lavet den 20. juni - otte dage før det møde, hvor ARC's bestyrelse valgte at følge ledelsens anbefaling og droppe nye undersøgelser.

I notatet skriver chefen, at der er "behov for et overblik over de øvrige indkøb i samme periode" med henvisning til en tidligere rapport, der har påvist, at ARC i årene 2013-2017 systematisk har brudt EU's udbudsregler ved at foretage direkte, ulovlige handler hos leverandører for mere end 218 mio. kr.

I første omgang valgte indkøbsafdelingen ifølge notatet at lave en stikprøve af indkøb for i alt 22,4 mio. kr. hos 10 leverandører, efter at bestyrelsen på baggrund af den første rapport havde bedt om at få flere oplysninger om omfanget af regelbrud.

Men det er uvist, hvad stikprøven har vist.

Affaldsselskabet har valgt at mørklægge den interne vurdering af udbudspligten og har afvist at give kommunen.dk aktindsigt heri.

Men de dele af notatet, som ikke er overstregt med sort, viser, at indkøbs- og projektchefen forud for mødet havde identificeret en lang række indkøb for sammenlagt 168,5 mio. kr. hos 150 leverandører, som ifølge chefen kunne være problematiske.

Vil se fremad

På trods af indkøbsafdelingens vurdering har ledelsen altså valgt at bremse yderligere undersøgelser.

Amager Ressource Center (ARC) vil nu stramme gevaldigt op, efter at selskabet i årevis har brudt EU's udbudsregler og systematisk købt ulovligt ind for mindst 289,5 mio. kr.

Ifølge en række dokumenter, som kommunen.dk har gennemgået, har affaldsselskabet været nødt til at ændre en lang række procedurer i et forsøg på at få styr på udbudsreglerne.

Samtidig har selskabet som en midlertidig løsning besluttet, at alle indkøb, der overstiger 250.000 kr., skal gennem "en skærpet procedure" og godkendes af indkøbsche-

"Det er på den baggrund direktionens overbevisning, at en yderligere gennemgang af de øvrige indkøb ikke reelt vil tilvejebringe bestyrelsen ny viden, idet det allerede kan konstateres, at ARC's håndtering af indkøb har været kritisabel," står der i bestyrelsesreferatet fra den 28. juni.

Her fremgår det også, at direktionen vurderer, at det er bedst at droppe nye undersøgelser og i stedet "rydde op" i allerede kendte sager.

"Såfremt bestyrelsen er enig heri, er det anbefalingen, at ressourcerne anvendes på at sikre fremadrettet overensstemmelse med gældende regler."

"Sidder på en skandale"

Ifølge Sten Bønsing, professor i forvaltningsret ved Juridisk Institut, Aalborg Universitet, har et selskab som ARC "en vis frihed til at kunne se fremad".

Men direktionens anbefaling og bestyrelsens beslutning vækker alligevel undren hos flere kommunale repræsentanter i ARC's bagland, der består af kommunerne Dragør, Frederiksberg, Hvidovre, Tårnby og København.

- Det er noget nær det mest besynderlige argument, jeg har hørt. Det kan kun skyldes sommervarmen. Hvis det ikke er sommervarmen, kan det kun være forventningen om, at man sidder på en skandale, man ikke ønsker bragt ud i lyset, siger Mette Annelie Rasmussen (R), medlem af Teknik- og Miljøudvalget i

fen, inden leverandørerne må få ordrene.

Da ARC i juni offentliggjorde en rapport, der viste, at selskabet i årevis har brudt udbudsreglerne, lød konklusionen, at "det åbenlyst kan konstateres, at ARC ikke har været dygtige nok til at sikre, at gældende regler for indkøb og udbud overholdes."

Ifølge rapporten har ARC i årene 2013-2018 anvendt 1.376 forskellige leverandører, modtaget 49.152 fakturaer og udsendt 12.463 indkøbsordrer. I den samme periode har ARC ifølge rapporten blot bekendtgjort udbud 42 gange.

Direktionen vurderer, at "en væsentlig del af de øvrige indkøb også vil være foretaget uden korrekt håndtering af de gældende regler for udbud".

Pressefoto

"Det er noget nær det mest besynderlige argument, jeg har hørt. Det kan kun skyldes sommervarmen."

Mette Annelie Rasmussen (R), Københavns Kommune

Københavns Kommune.

Hun opfordrer bestyrelsen til "at træde i karakter og handle ansvarligt" ved at få afdækket omfanget af regelbrud, og hun påpeger, at sagen i sidste ende handler om skattekroner.

- Ejer kommunernes kommunalbestyrelser og politi-

kere har lagt stemmer til, at vi får rettet økonomien på ARC op, så nu må vi forvente at se lidt ansvarlig ledelse fra direktionen. Det er vores forventning, at også bestyrelsen interesserer sig for omfanget af omgørelser af udbudsregler, siger hun.

Også i nabokommunen Frederiksberg undrer rådmænd for SF, Balder Mørk Andersen, sig over ledelsens beslutning.

- Jeg vil meget gerne høre i byrådsalen, hvorfor kommunens konservative medlem af bestyrelsen i ARC (Flemming Brank, red.) ikke ønskede at komme helt til bunds, siger Balder Mørk Andersen, der forklarer, at

en rapport til direktionen hver måned over status på indkøb.

I et forsøg på at stoppe regelbruddet har hele ARC's ledergruppe fået gennemgået indkøbs- og udbudsreglerne, mens selskabet ligeledes har indskærpet overfor cheferne, at udbudsreglerne skal overholdes.

En del af de nye procedurer er endnu ikke fastlagt, heriblandt hvordan de indkøbsansvarlige skal oplæres i "korrekt indkøbsadfærd". Det kan ifølge referatet f.eks. ske i form af efteruddannelse eller nyansættelser.

ARC forventer, at arbejdet

Affaldsselskab skærper regler efter omfattende lovbrud

Amager Ressource Center vil foretage gennemgribende ændringer i selskabets indkøbspraksis, efter at kommunen.dk har afsløret et hav af ulovlige indkøb.

o konsekvenser

Af Tobias Hansen Bødker
tobias@kommunen.dk

og Jens Holm
jens@kommunen.dk

OECD-rapport: Decentralisering styrker vækst og effektivitet

En ny OECD-analyse viser, at decentralisering er godt for vækst og effektivitet. Danmark er på vej i den gale retning, lyder det fra ekspert.

Ny OECD-rapport er godt skyts til kommunerne i argumentationen for øget selvstyre.

Foto: Mads Jensen / Ritzau Scanpix

o decentral

Af Astrid Skov Andersen
astrid@kommunen.dk

En analyse af konsekvenserne af decentralisering foretaget af OECD har stærk dansk relevans, mener professor emeritus ved Institut for Statskundskab på Aarhus Universitet, Jørgen Grønnegaard Christensen.

Hvad viser analysen?

Analysen beskæftiger sig med de effektivitetsmæssige, de vækstmæssige og de lighedsmæssige konsekvenser af forskellige former for decentralisering i forhold til det lokale og regionale niveau. De måler på tre ting, når de vil sige noget om centraliseringsgraden.

Det ene er, i hvilket omfang man på decentralt niveau - fx kommunalt og regionalt niveau - selv kan bestemme sit udgiftsniveau og fordelingen af ressourcer til forskellige opgaveområder.

Det andet er finansieringen - altså i hvilket omfang den lokale og regionale opgaveløsning er finansieret af lokale eller regionale skatter.

Det tredje er, om man har et udligningssystem, som sikrer, at de forskellige lokale enheder uanset økonomiske forskelle har mulighed for at

levere service på samme niveau til deres borgere.

Det er utroligt relevant i en dansk sammenhæng, fordi det er nøjagtigt de samme karakteristika, som vores system har. Det bliver interessant, når man ser på, hvilken vej udviklingen er gået.

Hvad er den vigtigste konklusion?

Spørgsmålet er, om decentralisering betyder noget for vækstmuligheder og effektivitet. Der finder OECD-analytikerne - skåret ud i pap - en positiv sammenhæng mel-

lem graden af decentralisering og vækst og effektivitet. Der er forskelle alt efter, om man ser på udgiftssiden eller skattesiden. Helt overordnet så bliver konklusionen, at det i begge henseender er meget væsentligt at have en decentralisering på indtægtssiden.

Hvorfor er det relevant i dansk sammenhæng?

Hvis vi ser på udviklingen siden strukturreformen i 2007 og hele styringsfilosofien, hvor der er sket det, at de gamle amter er væk og erstattet af regionerne, som ikke

har skatteudskrivningsret, så har vi i lyset af analysens resultater et potentielt problem.

Det næste er, hvordan styringssystemet har udviklet sig. Den frihed, som kommunerne har til at udskrive skatter, er væsentlig reduceret. Det hænger sammen med den måde, aftalesystemet har udviklet sig på. Man fjernede nogle af de tilskyndelser, der var i det traditionelle system til, at kommunerne selv prioriterede, hvilket niveau man ville have på de enkelte områder. Man lavede et system,

som lægger nogle meget snævre rammer for kommunerne.

Det tredje er, hvordan udligningssystemet er indrettet. De kuldsejlede forhandlinger om et revideret udligningssystem i foråret viser, at det er utrolig svært, og at det er et meget sårbart system, vi har. Man kan næsten ikke forestille sig noget mere følsomt, så det er meget svært at konstruere et system, som i praksis kan gennemføres i overensstemmelse med de kriterier, OECD-rapporten stiller op.

”Spørgsmålet er, om decentralisering betyder noget for vækstmuligheder og effektivitet. Der finder OECD-analytikerne - skåret ud i pap - en positiv sammenhæng mellem graden af decentralisering og vækst og effektivitet.”

Jørgen Grønnegaard Christensen, Institut for Statskundskab på Aarhus Universitet

Du mener, at Danmark bevæger sig i den gale retning?

Med den gale retning mener jeg, at hvis man ville have et system, som gav tilskyndelser til at føre en vækstorienteret og effektivitetsorienteret politik på lokalt og regionalt niveau, så forudsætter det rammer, som giver et stort spillerum for de lokale og regionale enheder, og det har vi bevæget os væk fra. Det går - og er gået - den modsatte vej.

Det hænger sammen med den styringsfilosofi, man for tiden har i Finansministeriet, der lægger stor vægt på stramme rammer og central styring. Det hænger også sammen med en stærk landspolitisk interesse for at skabe en meget høj grad af ensartethed i forskellige dele af landet.

Hvem burde standse op og reflektere over analysens resultat?

Det skulle vores økonomi- og indenrigsminister, finansministeren og landspartierne i almindelighed. Og selvfølgelig også KL, der ved at problematisere den udvikling, vi har set, kan trække i den anden retning. o

Sort samvittighed driver fremtidens lokalpolitik

strategi

Maria Steno er kommunikationsrådgiver og partner i Geelmuyden Kiese samt tidligere kommunalpolitiker (1997-2017) for Lokallisten i Rudersdal.

Klimapolitik rykker højere og højere op på vælgernes dagsorden, efterhånden som den økonomiske krise klinger af. Det viste nye meningsmålinger lige før sommerferien, og sommerens varme vejr vil sikkert forstærke tendensen. Vælgernes øgede interesse afspejler sig tydeligt i den landspolitiske debat med grønne Ellemann som ny miljøminister og en statsminister med vindmølleslips. Men hvor er kommunerne? Og hvor har man stadig samvittighed til at flyve indenrigs på skatteborgernes regning?

For ti år siden var kommunerne i førertrøjen i klimadebatten. Det endda i en sådan grad, at forskere ligefrem taler om den kommunale 'klimarevolution'. I bogen 'Klimaets kommunale tilstand' redegør forskerne for, hvordan kommunerne i Danmark tog stafetten efter det mislykkede COP15 i en offensiv kommunal klimaindsats hjulpet på vej af nationale strategier og Parisaftalen blandt andet. Men også af snævre egeninteresser i besparelser, grøn vækst og profilering.

I den sammenhæng kom et moralsk pres fra

blandt andre Danmark Naturfredningsforening kombineret med en profileringsmulighed som klimakommune til at spille en stor rolle. I dag er omkring to tredjedele af kommunerne klimakommuner. En succes, der er til at tage at føle på, og som har defineret bundniveauet i kommunernes klimapolitik. Med andre ord er de lavthængende frugter i kommunerne høstet, så hvad nu?

Vælgere vægter klimaet

Danmarks Naturfredningsforenings nye koncept 'Klimakommune Plus' er ikke slået igennem. Til gengæld har foreningen Ansvarlig Fremtid succes med at kræve stop for kommunale investeringer i fossile aktier, og lokale brandingprojekter som Project Zero i Sønderborg eller Københavns vision om at blive verdens første CO2-neutrale hovedstad medvirker fortsat til at hæve barren for den lokale klimapolitik, selvom begge kommuner er løbet ind i udfordringer undervejs. Bemærk desuden, at begge projekter er lanceret for omkring ti år siden.

Det virker, som om de danske kommuner er ved at løbe tør for grønne ideer og klimadebatten lokalt mangler næring. Temaet var stort set fraværende i kommunalvalgkampen, hvor klassiske temaer som ældre og skole dominerede.

Nu er der så noget, der tyder på, at klima når højt op på dagsordenen til det nært forestående folketingsvalg. En måling fra Concito viser, at over halvdelen af danskerne siger, klimapolitik har betydning for, hvem de stemmer på til næste valg, og lidt under halvdelen mener, at klimapolitik er et af valgets vigtigste

emner. Samme tendens viser partiernes interne opinionsmålinger. Det har partierne på Christiansborg for længst taget notits af. Både Venstre og Socialdemokratiet førte grønne kampagner i foråret, og regeringen præsenterer til efteråret et nyt klimaoplæg som optakt til forhandlinger og valgkamp. Oppositionspartierne er også på banen med nye vidtgående forslag. Et nyt grønt superministerium, som kan hamle op med Finansministeriet, må man forstå, er løsningen for oppositionen minus Socialdemokratiet, som ikke vil love for meget før valget. Men faktum er, at det er klimapolitikken, som oppositionen er mest enige om, og hvis vi får et regeringsskifte, er det sandsynligt, at det er her, Socialdemokratiets indrømmelser til de øvrige partier i rød blok plus Alternativet vil komme. Det kan få betydning for kommunerne, der formentlig kan se frem til, at klimaet kommer til at spille en større rolle i kommuneaftalerne.

Kommuner kan føre an

Nye kommuneaftaler kan sætte mål for elektrificering af transporten, grønne indkøb, reduktion af madspild eller måske ligefrem kødfri offentlig bespisning. Inspirationen vil komme fra foreninger og tænketanke. Tænk på den gennemslagskraft, forbrugerorganisationen Stop Madspild, som netop har fejret ti års jubilæum, har haft, eller på tænketanken Concito, som kan fejre ti års jubilæum 1. september og heller ikke er bleg for at gå i clinch med politikere, byer og borgere. Senest som kilde til en større artikel i Politiken med den provokatoriske overskrift: 'Har du klimaskyld efter ferien? Så mange bøffer skal du droppe

"Vælgernes øgede interesse afspejler sig tydeligt i den landspolitiske debat med grønne Ellemann som ny miljøminister og en statsminister med vindmølleslips."

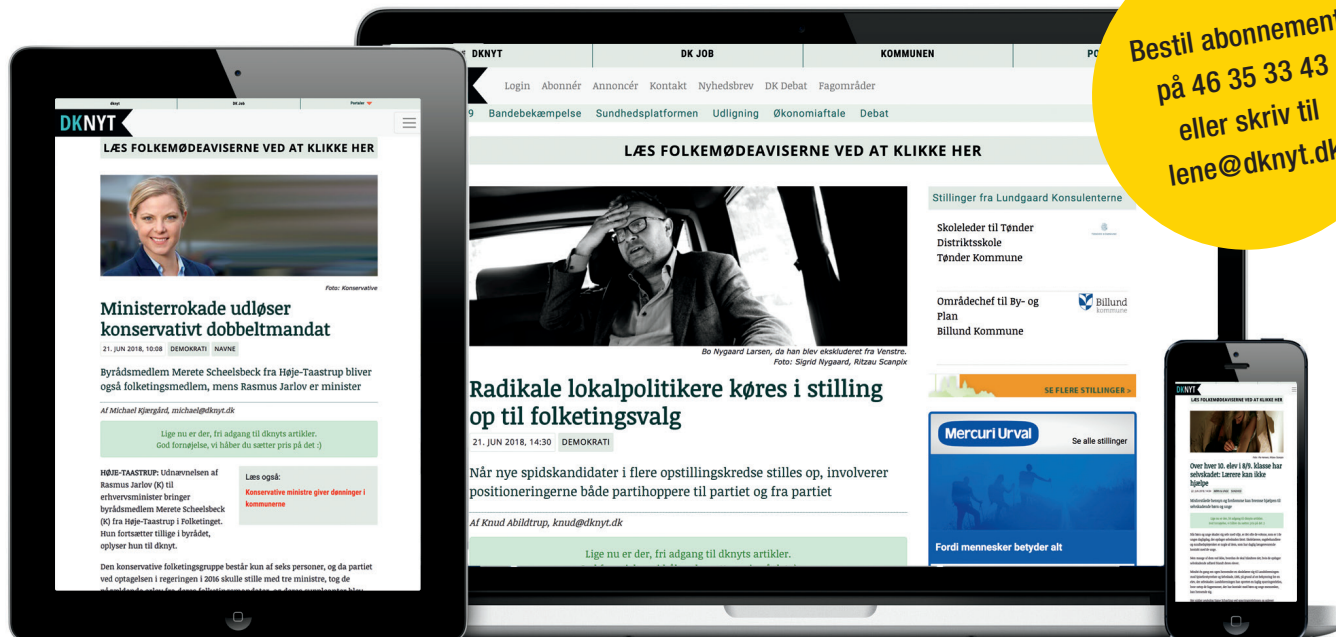
for at kompensere for flyveturen til Bangkok'. Det samme spørgsmål kunne stilles til kommunerne: Hvilke politiske tiltag gennemfører I for at kompensere for flyveturen til KL-møderne i Aalborg?

Og så er vi tilbage, hvor vi startede. Hvor er kommunerne i klimadebatten 2019? Kommunerne plejer ikke at vente på regeringsinitiativer, men sætter selv standarden ved at være foran den nationale politiske dagsorden. Fordi kommunerne fanger signalet, lytter (mere) til borgerne, lærer af hinanden og af byer i andre lande for eksempel gennem det grønne C40-netværk.

Det skal kommunerne gøre igen, hvis de vil bevare førertrøjen i dansk klimapolitik.

» Kommenter klummen på www.kommunen.dk

DKNYT

Hold dig opdateret med de kommunale nyheder med et gratis prøve-abonnement på dknnyt.dk
Abonnementet giver adgang til nyhedstjenesten og tre daglige nyhedsbreve.

Alvorlig mistanke på kommunalt værested: Politiet efterforsker bilagsrod og ulovlige indkøb

Et værested for udviklingshæmmede har i årevis haft rod i bilagene og handlet lokalt i strid med EU-regler. Norddjurs Kommune har mistanke om strafbare forhold og har bedt politiet efterforske sagen.

Af Tobias Hansen Bødker
tobias@kommunen.dk

I en bygning på Fabriksvej i Grenaa, kun et par kilometer fra stranden, tæt på Kattegatcentret og byens idrætshal, ligger det beskyttede værested Nærheden.

Her har udviklingshæmmede og personer med et psykisk handicap i Norddjurs Kommune i mere end 40 år kunnet få et trygt sted at være, som det lyder i en officiel beskrivelse af Nærheden.

Det er et sted, hvor voksne handicappede kan prøve kræfter med praktikforløb, uddannelser og værkstedsar-

bejde. De kan blive kørt rundt i en af værestedets busser, deltage i weekendture og gøre brug af stedets systue og musiklokale.

Stedet er drevet og finansieret af Norddjurs Kommune og er ifølge kommunen "en sund og effektiv base for mennesker med specielle behov".

Men en gennemgang af en lang række dokumenter og udgiftsbilag viser, at værestedet i årevis har købt ind hos lokale virksomheder i strid med reglerne og haft et så omfattende rod i bilagene, at kommunen i månedsvis har forsøgt at finde svar på, hvad formålene har været med flere store indkøb.

Sagen er så alvorlig, at Norddjurs Kommune har politianmeldt en tidligere medarbejder, fremgår det af et svar til

kommunen.dk.

- Vi er kommet i en situation, hvor vi har en så alvorlig mistanke om økonomiske uregelmæssigheder, at vi er nødt til at indgive en politianmeldelse. Det er for os meget alvorligt, siger Kenneth Koed Nielsen, velfærdsdirektør i Norddjurs Kommune.

Grundige undersøgelser

Politianmeldelsen kommer, efter at kommunen.dk siden januar har haft aktindsigt i et omfattende bilagsmateriale fra værestedet, der hører under kommunens socialområde.

Den alvorlige drejning i sagen betyder dog, at Norddjurs Kommune ikke kan oplyse, hvem kommunen har politianmeldt, og hvad politianmeldelsen konkret går ud på, fordi der er tale om en personalesag.

Sagen fik allerede i januar kommunen til at indgå en fratrædelseaftale med den nu tidligere leder af Nærheden og flere kommunale tilbud, Dick Rønde. Samtidig satte kommunen gang i en intern undersøgelse efter en mistanke om "mulige uregelmæssigheder", viser en intern mail.

Siden har advokatfirmaet Bech-Bruun undersøgt en

"Vi er kommet i en situation, hvor vi har en så alvorlig mistanke om økonomiske uregelmæssigheder, at vi er nødt til at indgive en politianmeldelse. Det er for os meget alvorligt."

Kenneth Koed Nielsen, velfærdsdirektør i Norddjurs Kommune

række indkøb betalt af Nærheden, og det er denne undersøgelse, som i begyndelsen af juli fik Norddjurs Kommune til at indgive en politianmeldelse.

Kommunen har dog ikke ønsket at give aktindsigt i undersøgelsen "af hensyn til den videre efterforskning" og for ikke at "modvirke retshåndhævelsens effektivitet."

En række interne mails, som kommunen.dk har fået aktindsigt i efter at have vundet en sag i Ankestyrelsen, viser dog, at Norddjurs Kommune allerede den 23. oktober 2017 blev advaret om mulige problemer med være-

stedets bogføring.

Det skete i en mail til kommunens juridiske afdeling, hvori en medarbejder bad om et fortroligt møde, fordi medarbejderen havde en mistanke om, at der kunne være sket "misbrug af offentlige midler".

Det var heller ikke første gang, at medarbejderen hav-

de forsøgt at gøre opmærksom på problemer. Ifølge en mail, som medarbejderen sendte til kommunens direktionssekretariat, havde medarbejderen mere end en måned forinden - i september 2017 - fortalt om mistanken til en chef i Socialområdet.

"Den anden medarbejder"

Handicapleder hyrede forretningsforbindelse

En nu fratrådt leder i Norddjurs Kommune har i strid med reglerne købt ind hos en bekendt, som han har haft en privat virksomhed med.

◦ eksmakker

Af Tobias Hansen Bødker
tobias@kommunen.dk

Når Norddjurs Kommune har betalt for at få malet, renoveret og lappet huller i vægge og gulve hos flere af kommunens institutioner, har det i

årevis været en tidligere forretningspartner til den nu fratrådte leder af flere kommunale væresteder, Dick Rønde, der har fået opgaverne.

Siden 2014 har kommunen i strid med egen indkøbspolitik købt varer og ydelser for i alt 1,3 million kroner hos den lokale virksomhed Malermester Simon Kristensen, uden at der har været indgået en indkøbsaftale.

Det viser en række dokumenter, som kommunen.dk har fået aktindsigt i.

På nær en enkelt faktura står Dick Rønde som kommunens kontaktperson på samtlige regninger fra virksomheden, ligesom han i flere tilfælde selv har afhentet varer hos Malermester Simon Kristensen.

Norddjurs Kommune vurderer, at opgaverne burde have været sendt i et offentligt udbud, og skriver i et svar til kommunen.dk, at det er Dick Rønde, "der har valgt, at der skulle handles hos" virksomheden.

Det er måske ikke helt tilfældigt. For lederen - der i januar i år indgik en fratrædelseaftale med kommunen - har kendt malerfirmaets ejer, Simon Kristensen, gennem flere år.

Oprettede firma sammen

Forinden Norddjurs Kommune begyndte at handle hos malerfirmaet, var Dick Rønde og malermesteren medejere af deres egen private virksomhed.

Ifølge CVR-registret stiftede

"Det tegner jo et billede af, at der har været en alvorlig mangel på kendskab til den udbudslovgivning, der er i Danmark. Det er et alvorligt forhold, som vi skal have undersøgt, og som vi undersøger grundigt."

Kenneth Koed Nielsen

Dick Rønde og Simon Kristensen sammen firmaet ScanCoat.dk i 2014. Nogenlunde samtidig hyrede Dick

Rønde sin forretningsforbindelse som kommunal leverandør, viser bilagene.

Firmaet blev opløst

Værestedet "Nærheden" har i årevis købt ind hos lokale virksomheder i strid med reglerne og haft et så omfattende rod i bilagene, at kommunen i månedsvis har forsøgt at finde svar på, hvad formålene har været med flere store indkøb.

» Undersøgelsen fortsætter på næste opslag

har lovet at behandle sagen (...), at der intet er sket til trods for, jeg har fremlagt beviser for den "anden medarbejder" for over en måned siden", står der i mailen.

Medarbejderen forklarer i mailen, at der trods advarslen har været den eneste leverandør af maling og malerarbejder til kommunen, oplyser Norddjurs Kommune.

ved at blive fjernet bevismateriale og fremstillet "sagsmateriale" gennem nye handlinger, der skal modbevise mine påstande."

Tillidsbaseret system

Omkring ni måneder efter, at kommunen modtog den interne advarsel, lå advokatrapporten klar.

Ifølge Kenneth Koed Nielsen har Bech-Bruun gransket en lang række dokumenter, som har fået advokatfirmaet til at anbefale en politianmeldelse.

- Vi har en mistanke om, at der er foregået nogle økonomiske uregelmæssigheder. Vi har fået lavet en grundig undersøgelse af en række for-

hold ved en institution, og den viser, at der kan være indikationer på, at der kan være nogle strafbare forhold, siger han.

- Det er jo ikke noget, vi er vant til, og det er meget uheldigt, at det skal komme dertil, siger Kenneth Koed Nielsen, der henviser til, at kommunens ledelsesstil er bygget

op om tillid.

- Vi har jo et system, hvor vi i allerhøjeste grad baserer tingene på tillid til vores ledere, og det er vi nødt til fortsat at skulle. Vi har heller ikke nogen som helst grund til ikke at have tillid til vores ledere generelt.

Den nu fratrådte leder af Nærheden, Dick Rønne, har

ikke ønsket at kommentere sagen, men oplyser blot, at han "ser frem til, at politiet skal efterforske sagen."

kommunen.dk har uden held forsøgt at få en kommentar fra kommunens socialchef, Hanne Nielsen. Bo Lindballe, der er souschef i Socialområdet, har ikke ønsket at kommentere sagen.

som kommunal leverandør uden udbud

omkring et år senere, men indkøbene hos malerfirmaet fortsatte i en sådan grad, at lederens bekendte i perioden har været den eneste leverandør af maling og malerarbejder til kommunen, oplyser Norddjurs Kommune.

- Det er vores opfattelse, at den foretagne samhandel i flere tilfælde burde have været sendt i udbud. Vi må konstatere, at det ikke har været muligt at finde dokumentation for, at dette er sket, forklarer afdelingsleder

Marianne Bach Hougård i et skriftligt svar.

Relation skærper overtrædelsen

Ifølge Steen Jensen, ekspert i udbud og selvstændig rådgiver i offentlige udbud hos Steenjensen.com, er det alvorligt, at en kommunal leder i strid med reglerne har købt ind hos en af sine bekendte.

- Det skærper overtrædelsen, at lederen har personlige relationer til firmaets ejer.

Det rejser spørgsmålet, om det er på grund af de personlige relationer, at malermesteren har fået ordrene, og så bliver det alvorligt, forklarer Steen Jensen.

Hos Norddjurs Kommune tager velfærdsdirektør Kenneth Koed Nielsen afstand fra regelbruddet.

- Det tegner jo et billede af, at der har været en alvorlig mangel på kendskab til den udbudslovgivning, der er i Danmark. Det er et alvorligt forhold, som vi skal have

undersøgt, og som vi undersøger grundigt, siger Kenneth Koed Nielsen.

Direktøren har ikke ønsket at svare på spørgsmål om indkøbene hos Malermester Simon Kristensen, fordi Norddjurs Kommune har bedt politiet efterforske en række indkøb, som det kommunale værested for udviklingshæmmede Nærheden har foretaget.

Kenneth Koed Nielsen henviser i stedet til, at Norddjurs Kommune har en række ret-

ningslinjer, der skal overholdes, hvis en kommunal medarbejder vil handle hos en leverandør, som medarbejderen kender i forvejen - heriblandt at aftalen skal godkendes af andre end indkøberen selv.

- Hvis der er private relationer mellem ledere og leverandører, skal man træde meget, meget varsomt, inden man indgår en aftale med den pågældende leverandør. Så skal man sikre sig, at alle de retningslinjer, der er i forbin-

delse med et indkøb, bliver overholdt. Det er der ingen tvivl om, siger han.

kommunen.dk har været i kontakt med den tidligere leder af værestedet, Dick Rønne, og ejeren af malerfirmaet, Simon Kristensen. De har ikke ønsket at kommentere sagen.

Bilagsrod og uklare regninger:**Norddjurs betalte udgifter**

En defekt bus til 108.000 kr., som aldrig kom ud at køre, er blandt de indkøb, som kommunen nu leder efter formålet med.

bilag

Tobias Hansen Bødker
tobias@kommunen.dk

I årevis har Norddjurs Kommune betalt for varer og ydelser til titusindvis af kroner uden at have styr på, hvad formålene med udgifterne har været, og i flere tilfælde uden at vide, hvad der er blevet betalt for.

Det afslører en gennemgang af en række bilag fra værestedet Nærheden, som kommunen.dk har fået aktindsigt i.

Der er blandt andet betalt værkstedsregninger og byggemateriale uden dokumentation for, at der har været tale om lovlige formål, som der skal ifølge reglerne.

Bilagsrodet er så omfattende, at kommunen i månedsvis har forsøgt at finde svar på, hvad formålene har været med tre indkøb, der samlet løber op i godt 180.000 kroner.

Den manglende dokumentation rejser alvorlige spørgsmål, forklarer Sten Bønsing, professor i forvaltningsret ved Juridisk Institut, Aalborg Universitet.

- Der er helt utvivlsomt sket en overtrædelse af de formelle regler for, hvad der skal være noteret, og at man skal vide, hvad pengene er brugt til. Det næste, som er endnu mere alvorligt, er, om pengene rent faktisk er gået til noget korrekt, siger han.

Købte defekt bus

Bilagsmaterialet viser blandt

andet, at Norddjurs Kommune har betalt 108.000 kroner for en defekt bus, der ikke har kørt en kilometer, siden kommunen købte den.

Ifølge dokumenterne er det den nu tidligere leder af flere kommunale væresteder, heriblandt Nærheden, Dick Rønde, som har stået for indkøbet af bussen.

Bussen - en Fiat Ducato fra 2003 - blev købt hos det lokale værksted Djurs Auto og Undervognscenter.

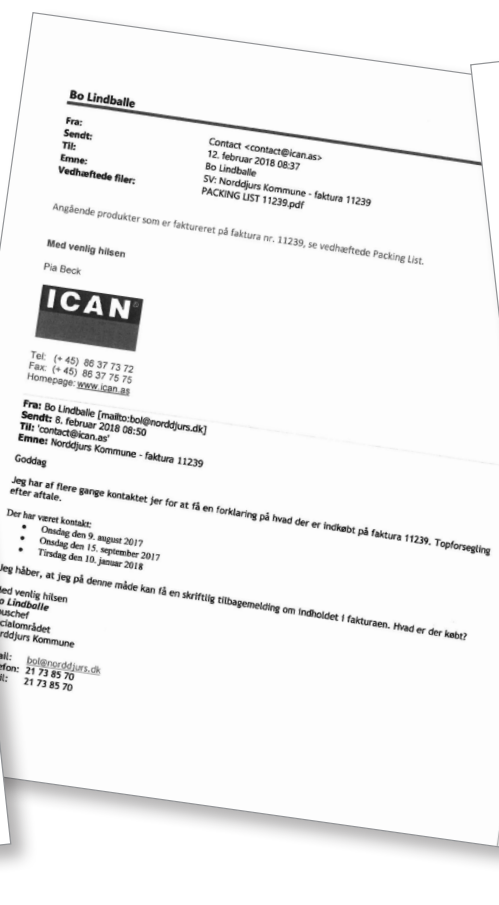
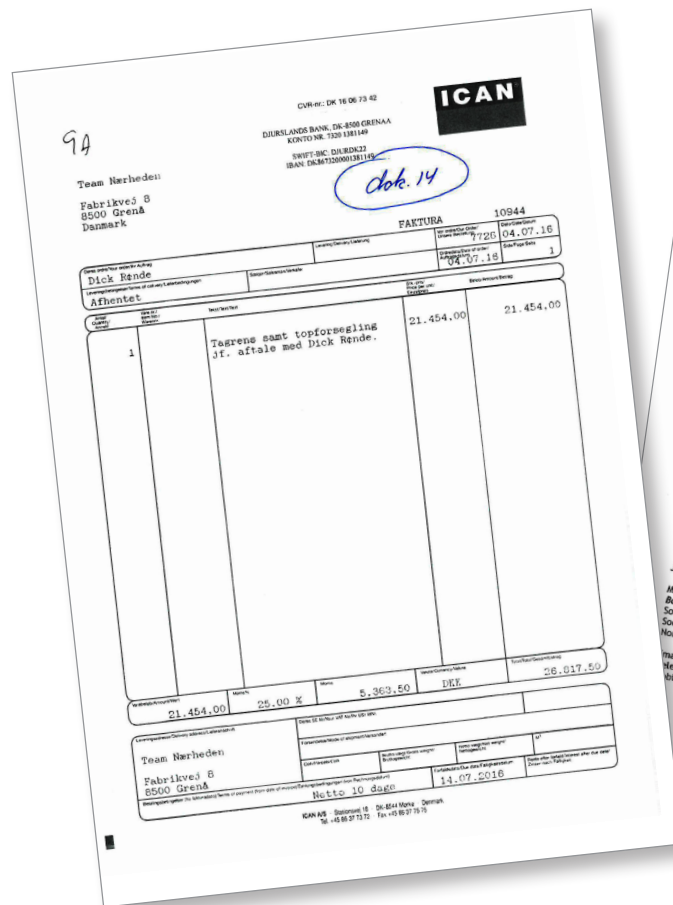
Den over tolv år gamle bus var dog langtfra køreklar, da den blev købt i sommeren 2016. Allerede et år forinden var bussen blevet afmeldt i motorregistret.

Ifølge Norddjurs var planen, at bussen "skulle sættes i drift og anvendes til transport" af brugere af flere aktivitets- og uddannelsesstilbud, men kommunen ved ikke, hvorfor bussen aldrig er taget i brug.

- Det er et forhold, som Norddjurs Kommune er i færd med at undersøge, da Norddjurs Kommune også ønsker svar herpå, skriver afdelingsleder Marianne Bach Hougård i et svar til kommunen.dk.

Velfærdsdirektør i Norddjurs Kenneth Koed Nielsen vil ikke kommentere indkøbet af bussen, fordi det er en del af det materiale, som Østjyllands Politi efterforsker.

- Der er nogle særlige forhold omkring den her bus, som vi har bedt politiet om at se nærmere på. Det er på

Politiet efterforsker indkøb af bl.a. byggematerialer og en bus, som blev betalt, selv om kommunen ikke havde styr på formålene.

nuværende tidspunkt det eneste, jeg kan sige i forhold til den bus, siger han.

Professor: Usædvanligt

Ifølge professor Sten Bønsing fra Aalborg Universitet er det meget usædvanligt, at Norddjurs Kommune tilsyneladende ikke kendte formålet med bussen på det tidspunkt, hvor kommunen betalte 108.000 kroner for den.

- Der er grundlæggende krav om, at man skal være sparsommelig og omhyggelig med offentlige midler. Der er selvfølgelig et krav om, at man kun kan indkøbe noget, man har behov for, og som

man skal bruge til noget, siger Sten Bønsing.

Han betegner det som "helt usandsynligt", hvis ingen andre end værestedets tidligere leder har kendt til indkøbet af den defekte bus.

- Nogen ved forhåbentlig, hvorfor man har købt den her bus, og hvad man skulle bruge den til. For hvis der ellers opstår en antydning af, at man bare købte bussen for at støtte en lokal virksomhed, så er det meget alvorligt. Det er helt usandsynligt, at der ikke har været nogle samtaler eller e-mails med institutionen, bestillerfunktionen eller et eller andet, siger han.

kommunen.dk har bedt om aktindsigt i samtlige mails om købet af bussen. Norddjurs Kommune har ikke fundet den slags dokumenter, lyder det i et skriftligt svar.

Chef: "Hvad er der købt?"

Et andet sted i bunken af bilag ligger to regninger fra juli 2016 og 2017 for indkøb af byggemateriale, som den tidligere leder Dick Rønde har afhentet hos virksomheden Ican A/S.

Siden august sidste år har Norddjurs forsøgt at finde frem til, hvad materialerne, der samlet kostede 73.231 kroner, er brugt til. En intern

mail viser samtidig, at kommunen betalte for materialet uden at vide, hvad der blev købt.

Allerede en måned efter, at kommunen havde godkendt Dick Røndes andet indkøb af byggemateriale - i august 2017 - skrev Socialområdets souschef, Bo Lindballe, således til Ican A/S, at han gerne ville have "en forklaring på, hvad der er indkøbt."

Regningen lød på 46.414 kroner og havde beskrivelsen "Topforsegling efter aftale". Der står på fakturaen, at ordren tilhører Dick Rønde, og at det indkøbte er blevet afhentet.

Værkstedesregninger for millioner:

Socialområdet i Norddjurs Kommune har konsekvent handlet hos et lokalt værksted, uden at opgaverne i strid med reglerne blev sendt i EU-udbud.

regelbrud

Tobias Hansen Bødker
tobias@kommunen.dk

Flere væresteder for udviklingshæmmede i Norddjurs Kommune har i årevis købt varer og ydelser for millioner af kroner hos et lokalt værksted, uden at opgaverne - i strid med EU's udbudsregler

- blev sendt i udbud.

Det viser en række bilag, som kommunen.dk har fået aktindsigt i.

Det er Socialområdet under Norddjurs Kommune, som de seneste fem år konsekvent har benyttet værkstedet Djurs Auto og Undervognscenter i strid med reglerne, når områdets biler og busser har været på værksted.

Erkender regelbrud

I årene fra 2013 til 2018 har kommunen sendt omkring 2,5 millioner kroner videre til værkstedet uden udbud.

På langt de fleste af de hundredvis af udgiftsbilag, som værkstedet har sendt til kommunen, er det den nu tidligere leder af værestedet og aktivitetscenteret for udviklingshæmmede Nærheden, Dick Rønde, der står som kommunens kontaktperson.

Ifølge kommunen har dens indkøbsafdeling hverken indgået en indkøbsaftale med værkstedet eller på anden måde været involveret i indkøbene. Kommunen erkender, at det på grund af det manglende udbud er ulovligt, at værkstedet i årevis har

modtaget store kommunale ordrer.

- Der burde have været gennemført et udbud, idet indkøbet overstiger tærskelværdien for EU-udbud, skriver afdelingsleder Marianne Bach Hougård i et skriftligt svar.

Den samme vurdering lyder fra Steen Jensen, ekspert i udbudsret og selvstændig rådgiver i offentlige udbud hos Steen Jensen.com.

- Indkøbet er over tærskelværdien og burde have været sendt i EU-udbud. Udbudsreglerne skal sikre en lige konkurrence og lige adgang

"Der burde have været gennemført et udbud, idet indkøbet overstiger tærskelværdien for EU-udbud, skriver afdelingsleder."

Marianne Bach Hougård, afdelingsleder, Norddjurs Kommune

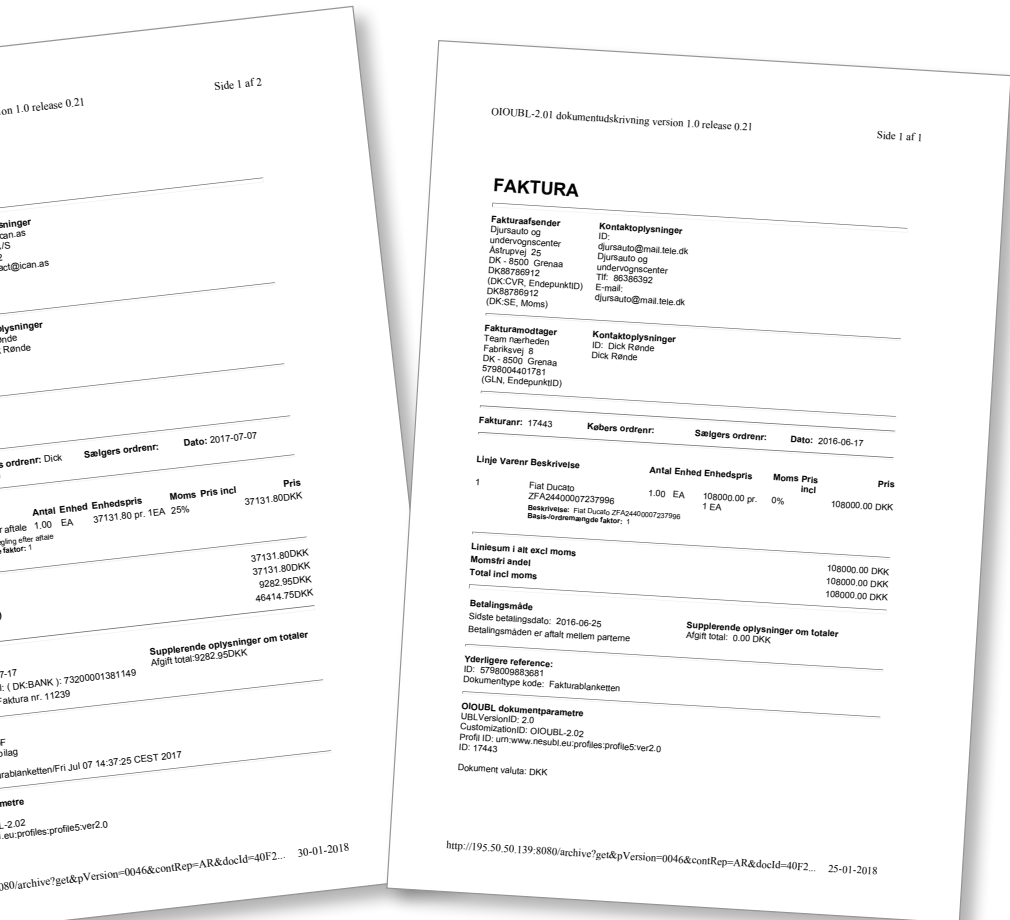
til de offentlige kontrakter. Selvfølgelig er formålet også, at den offentlige indkøber skal købe bedst og billigst muligt ind. Det gør man gennem et udbud, så derfor er det alvorligt, at reglerne ikke er overholdt, siger han.

Ændrer ikke procedure

På trods af regelbruddet har Norddjurs Kommune ikke planer om at ændre procedure, forklarer velfærdsdirektør Kenneth Koed Nielsen.

Han kan ikke svare på, hvordan det kan lade sig gøre, at kommunen i årevis har købt ind i strid med reglerne. I ste-

uden dokumentation

”Vi foretager og har foretaget nogle meget grundige interne og eksterne undersøgelser af bl.a. bilregninger og regninger om malerarbejde, som er afholdt på Nærheden. Hvad der er omfattet af politianmeldelsen, og hvad der ikke er, kan jeg ikke fortælle.”

Velfærdsdirektør Kenneth Koed Nielsen

og foretager indkøbet, ikke sikrer sig, at der er gennemskuelighed i bilagene.

Grundige undersøgelser

I et skriftligt svar til kommunen.dk oplyser afdelingsleder Marianne Bach Hougård, at Norddjurs Kommune har været i færd med at undersøge, hvad produkterne fra Ican A/S er anvendt til.

Kommunen formoder, at byggematerialet købt i 2017 er brugt til at istandsætte taget og kælderens hos Nærheden, hvor der ifølge kommunen ”findes rester” af de indkøbte produkter.

Den samme forklaring lyder om det første indkøb af byggemateriale hos Ican A/S den 4. juli 2016, hvor Dick Rønede købte ”tagrens samt topforsegling” til 26.817 kroner. Materialet skulle tilsyneladende bruges i et maskinværksted og i en lagerhal.

Norddjurs Kommune kan ikke svare på, hvem der har repareret institutionens tag, kælder, maskinværksted og lagerhal.

- Vi har en formodning om, at arbejdet er udført af en medarbejder, men har ikke kunnet få dette bekræftet, skriver Marianne Bach Hougård, der oplyser, at ”de to indkøb er godkendt af tidligere aftaleholder Dick Rønede”.

Ifølge velfærdsdirektør Kenneth Koed Nielsen har bilagsrodet betydet, at kommunen har måttet hyre byggesagkyndige til at vurdere, om byggematerialet er

anvendt på institutionen. Han vil dog ikke oplyse resultatet af vurderingen med henvisning til, at politiet er gået ind i sagen.

Han henviser samtidig til, at kommunen har fået advokatfirmaet Bech-Bruun til at udarbejde en undersøgelse af en række indkøb fra Nærheden.

- Vi foretager og har foretaget nogle meget grundige interne og eksterne undersøgelser af blandt andet bilregninger og regninger om malerarbejde, som er afholdt på Nærheden. Hvad der er omfattet af politianmeldelsen, og hvad der ikke er, kan jeg ikke fortælle, siger han.

Fruen - og de sure hoveder

Ifølge Kenneth Koed Nielsen har Bech-Bruun i advokatfirmaets undersøgelse af Socialområdet blandt andet undersøgt, om der har været private relationer mellem kommunalt ansatte og kommunale leverandører.

Velfærdsdirektøren afviser af hensyn til politiets efterforskning at oplyse, hvad undersøgelsen har vist.

En række interne mails viser dog, at den tidligere leder af Nærheden, Dick Rønede, flere gange har skrevet med Ican A/S' direktør Jan Erik Jensen og inviteret den kommunale leverandør til både havefester og musikfestivaler hos Nærheden samt til arrangementer i privat sammenhæng.

Eksempelvis inviterede Dick Rønede i april sidste år

Jan Erik Jensen til havefest hos Nærheden og den 16. maj 2017 til et arrangement hos Business Club Aarhus, hvor den danske EU-konkurrencekommissær, Margrethe Vestager, skulle holde et foredrag.

Et år inden arrangementet i Business Club Aarhus - den 11. april 2016 - sendte Dick Rønede en invitation til en musikfestival hos Nærheden til Ican A/S-ejeren.

”Det vil være dejligt, om du og fru har tid, lyst og lejlighed til at være med igen... og måske Claus og frue kunne være interesserede i at se stedet :) Jeg giver Henning invitationerne til omdeling i torsdagsklubben :) Altså bortset fra de sure hoveder :)” lød det i mailen.

Samme dag svarede Jan Erik Jensen, at han ikke kunne deltage.

”Hej Dickson. Tak for invitationen til det super gode og glade festival arrangement. Kan du ikke flytte arrangementet til en anden dag? Jeg og fru er i København den 26. maj,” skrev leverandøren i mailen, inden han kort efter fik et svar fra Dick Rønede:

”ØV, desværre ikke :) Men håber i må få en herlig Kjøvenhavneretur.”

Hverken den tidligere leder af Nærheden, Dick Rønede, ejeren af Djurs Auto, Karsten Nielsen, eller ejeren af Ican A/S, Jan Erik Jensen, har ønsket at kommentere artiklen.

Efter to ryktere i september sidste år og igen i januar i år - uden at virksomheden havde svaret - skrev Bo Lindballe igen den 8. februar, at han havde brug for et svar fra Ican A/S.

”Jeg håber, at jeg på denne måde kan få en skriftlig tilbage melding om indholdet i fakturaen. Hvad er der købt?,” spurgte chefen i mailen.

Det er kritisabelt, at Norddjurs Kommune på tidspunktet for indkøbet ikke var klar over, hvad kommunen betalte for, mener professor i forvaltningsret Sten Bønsing. Ifølge bogføringsreglerne

skal en kommune kunne dokumentere både formål og modtagere ved indkøb.

- Det er selvfølgelig i sig selv en overtrædelse af reglerne, at man har en så dårlig registrering og bogføring, så man ikke er i stand til at vide, hvad pengene er brugt til. Det er i sig selv et problem, siger Sten Bønsing.

Hos Norddjurs Kommune erkender velfærdsdirektør Kenneth Koed Nielsen, at bilagsrodet er et problem. Han forklarer, at kommunen tager den manglende dokumentation alvorligt, men han henviser til, at kommunen i forvejen har retningslinjer

for, at regninger skal være gennemskuelige.

- Det gælder generelt, at man naturligvis ud af en faktura skal kunne se, hvad det drejer sig om. Der skal være en gennemskuelighed i, hvad der er købt og leveret til Norddjurs Kommune. Det er et helt almindeligt standardkrav, at der skal være gennemskuelighed, siger han og tilføjer, at det er medarbejdernes ansvar at sikre, at bilag lever op til kravene.

- Det er til enhver tid problematisk, hvis der er bilag, hvor man ikke kan se, hvad der er købt. Det er en mangel ved det pågældende bilag, at den person, som godkender

Norddjurs brød EU's udbudsregler

det henviser direktøren til, at det ifølge kommunens retningslinjer er op til de enkelte ledere at have ”et tilstrækkeligt kendskab til reglerne”.

- Folk bliver oplyst om udbudsreglerne, og det har vi også en meget klar forventning om, at man som ansvarlig leder er opmærksom på, siger Kenneth Koed Nielsen, der forklarer, at kommunen derfor ikke løbende fører kontrol med, at lederne overholder reglerne.

- Man kan ikke afsætte ressourcer til hele tiden at kontrollere folk i den slags. Så var der mange regler, vi skulle

følge op på og kontrollere hele tiden. Der er vi nødt til at basere os på at have tillid til den enkelte leder, siger han.

- Det er en viden, som vi forventer folk har og derfor også overholder. Ganske enkelt, fordi vi har et tillidsbaseret system, og folk bliver oplyst om det. Så forventer vi, at de overholder de regler, ligesom de forventes at overholde al mulig anden lovgivning.

Klappede i hænderne

Den tidligere leder af Nærheden, Dick Rønede, der indtil januar også var leder af aktivitetstilbuddet for handicap-

pede Mellemgården og den særlige ungdomsuddannelse Ravnholtskolen, har ikke ønsket at kommentere sagen.

Han siger, at han ”skal beklage, hvis jeg ikke har haft tilstrækkeligt kendskab til diverse udbudsregler.”

Hos Djurs Auto er værkstedsejer Karsten Nielsen træt af, at han er blevet viklet ind i en sag om brud på udbudsregler.

- Hvis jeg havde vidst, at beløbet var kommet så højt op, at det var et problem, så havde jeg sagt dengang, da vi fik flere og flere ordrer, at dem vil vi ikke have, fordi så

kommer vi op over det beløb, og så får vi problemer. Men det anede jeg jo ikke. Jeg klappede bare i hænderne hver gang, der kom en bil, siger han.

Karsten Nielsen afviser, at han kender Dick Rønede privat, og han siger, at hans værksted fik ordrene, fordi Djurs Auto var villig til at køre ud for at reparere handicapbusserne fra kommunens væresteder indenfor kort tid.

- Vi gjorde det på den enkle måde, at når deres biler gik i stykker, så blev vi spurgt, om vi ville lave dem. Som Dick sagde: Han havde forsøgt

mange steder, og nogle steder var de meget, meget dyre, siger han.

- Bilen skulle være klar på det tidspunkt, det blev lovet, og det har vi så åbenbart været det eneste værksted, der kunne.

Flere indkøb uden udbud

På trods af regelbruddet har Norddjurs Kommune fortsat med at handle hos Djurs Auto.

Siden kommunen den 12. februar overfor kommunen.dk erkendte, at opgaven burde have været sendt i udbud, har Norddjurs Kommune

betalt 124.756 kroner til værkstedet.

Norddjurs Kommune planlægger heller ikke at sende reparation af busser i udbud, lyder det i et svar.

Det skyldes ifølge kommunen, at ”der er lavet et udbud på indkøb af nye busser, som siden januar 2018 løbende bliver implementeret, således at de gamle busser i en glidende overgang bliver erstattet af nye busser.”

"Værsgo Per, nu er det dig, der driver virksomheden"

Han er 28 år med langt hår og hang til at gå i byen, da hans far overdrager ham skødet til slægtsgården. Kom med bagom Vesthimmerlands borgmester **Per Bach Laursen (V)**.

Bagom borgmesteren

Af **Hanne Korvig**
hanne@kommunen.dk

Under gennemgangen af den blå bog protesterer Per Bach Laursen over at blive kaldt 'proprietær'.

- Landmand, det er rigeligt, siger han og fortsætter: Jeg ved sgu ikke, hvorfor man bliver ved med at skrive proprietær?

Vi diskuterer betegnelsen, og selvom Per Bach Laursen

siger ord som tønder hartkorn, antal skorstene og jordkvalitet i forhold til tønder land, så understreger han, at han aldrig rigtig har sat sig ind i definitionen.

- Det handler om, at vi er jordbesiddere. Og har skrevet under på nogle lån og nogle skøder, og landbruget er ejet af os, men trækker du gælden fra, så er vi jo egentlig meget begrænsede. Det er totalt kitsch at bruge udtrykket proprietær i dag - i hvert fald i landbrugserhvervet. Jeg er landmand. Skriv det, siger Per Bach Laursen og griner.

Og ja, ved siden af posten som borgmester er Per Bach Laursen landmand. En både glad og moderne en af slagten på slægtsgården Lundgård, der fylder godt ud i landskabet i den lille flække Overlade syd for Løgstør - og som nu drives og ejes af tredje generation, nemlig Per Bach Laursen.

Per Bach Laursen er født og opvokset på gården og fortæller om en barndom og en opvækst, der leder tankerne hen på den hedengangne Morten Korch og hans idyllisk-dramatiske landbrugs- og familiefilm fra 1950'erne og opefter. Blot var Per Bach Laursens opvækst mere præget af tryk end dramatik.

Hans farfar køber Lundgården tilbage i 1939, og da han dør 20 år senere, i 1959, overtager Per Bach Laursens far gården tre år efter. Faderen var den yngste ud af en børneflokk på ni, og han var som den eneste ugift og "ikke kommet i vej endnu, så det

var helt naturligt, at det blev ham, som overtog gården," fortæller Per Bach Laursen.

Kirkekørsel hver søndag

Lige så naturligt for den tid var det, at farmoderen blev boende. Hun flyttede over i aftægtsboligen, da Per Bach Laursens far giftede sig. Ifølge skødet skulle farmoderen have et bestemt antal flæskesider, kyllinger, gæs og æg om året.

- Og lidt centralt for min opvækst så stod det også i kontrakten, at hun skulle have kirkekørsel hver søndag og til højtiderne. Hun var meget troende - i virkeligheden var hun nok indremissionsk en stor del af sit liv, siger Per Bach Laursen.

Farmoderen var i det hele taget en central figur i Per Bach Laursens liv. Det var hos hende, han og hans 13 måneder yngre bror blev passet, når faren var i marken og moren i køkkenet, hvor hun sled med madlavningen til

gårdens mange ansatte. Og miljøet hos farmor var noget ganske særligt.

- Der var stille. Det var en helt anden verden end den verden, vi oplevede, når vi var sammen med karlene i staldene eller på deres elevværelser. Sproget og jargonen, vi havde sammen med dem, kunne man bestemt ikke bruge inde hos farmor. Vi fandt hurtigt ud af, at det var to verdener, der ikke kunne smeltes sammen, fortæller Per Bach Laursen.

Per Bach Laursens far var ikke religiøs, og farmoderens bordbøn og foldede hænder irriterede ham, men han bed det i sig og indordnede sig. Det så Per Bach Laursen. Og lærte noget vigtigt.

- Min far lærte mig indirekte at opføre mig alt efter omgivelserne og situationerne. At have respekt for andres opfattelser af ting. Som nu min farmors holdninger og kristne tilgang til livet, siger han.

Blå bog

Per Bach Laursen

▶ **Per Bach Laursen (V)**, 56 år

▶ **Borgmester i Vesthimmerlands Kommune siden 1. januar 2018.**

▶ **1. viceborgmester, 2009-2017.**

▶ **Landmand og ejer af Lundgård.**

▶ **Erhvervsuddannelse, landbrugsuddannelsen, Næsgaard Agerbrugsskole.**

▶ **Gift med Brith.**

▶ **De har sammen fire drenge på 24, 20, 19 og 17.**

Per Bach Laursen (V) foran slægtgården Lundgård, som han overtog i 1990 efter sin far og farfar.

Fotograf: Mathias Bach Laursen

hans mor udfritter ham under et besøg i USA i 1985, hvor Per Bach Laursen arbejder på et landbrug. Lundgård er på det tidspunkt ren planteavl og kan passes af en mand eller to.

I stedet kommer Per Bach Laursen hjem og bliver grovaresælger for Superfos. Et job, som han er glad for, men i starten af 1990 tager Per Bach Laursens far fat i ham. Han vil gerne, at Per skal overtage Lundgård, og faderen har en plan. Han vil udvide Lundgård med svineproduktion - og den skal stå Per for. Planteavlen skal lillebroren Jesper, der også er blevet uddannet landmand, stå for. Alle var enige om, at de to brødre ville komplementere hinanden godt på Lundgård. De gik godt i spænd, selvom de var meget forskellige.

Entrepreneur-type

- Det, som den ene ikke havde, havde den anden. Jesper var god til struktur og detaljer, hvor jeg er mere entrepreneur-typen. Jeg er god til at få skudt ting i gang og kan så have brug for at få nogle til at hjælpe med at administrere det bagefter - og den rolle kunne Jesper udfylde, fortæller Per Bach Laursen og husker samtidig tilbage på den dag, han overtog skødet på Lundgård.

- Ti minutter efter at jeg havde skrevet under, kom min far med checkhæftet og kassebogen og sagde: "Værsgo Per, nu er det dig, der driver virksomheden". Og det var altså på et tidspunkt, hvor jeg stadig var ung, havde langt hår og ring i øret, gik i byen til den lyse morgen og nogle gange først stod op klokken fem om eftermiddagen. Og min far kunne ikke lide det. Noget af det. Han sagde dog aldrig noget til det, men der gik altid et par dage efter en bytur, før han tøede op og begyndte at tale til mig igen. Men jeg havde en energi, som han kunne se noget i. Han troede på mig og viste mig tillid, siger Per Bach Laursen.

Og dermed gentager historien sig på Lundgård. Sønnike indgår kompagniskab med sin far - dog uden aftaler om kirkekørsel og overgivelse af årlige flæskesider - og rykker ind i aftægtsboligen sammen med ungdomskæresten Brith. De får børn. Og i de næste otte år lever de i en fin symbiose med Per Bach Laursens forældre.

Tændt på politik

I 1998 bygger de et parcelhus til forældrene 300 meter fra Lundgård, og Per Bach Laursens mor får det hus, som hun længe har drømt om - et hus, der er nemt at gøre rent. Brith arbejder nu i en bank, og Per Bach Laursen kaster sig ud i adskillige poster i landbrugets organisationer. Og det er via disse poster, at Per Bach Laursen begynder at få smag for politik og stiller op til kommunalvalget i 2009.

- Jeg blev særligt tændt på

politik, da jeg blev formand for Danske Svineproducenter, hvor jeg for alvor fandt ud af, det var muligt at ændre på tingene. Og det gjorde stort indtryk på mig at høre almindelige borgeres holdninger til vores ageren i landbruget, siger Per Bach Laursen.

I det hele taget er Per Bach Laursen politisk glad for at være i tæt berøring med andre samfundsgrupper og repræsentere fora, hvor man kan få afprøvet sine holdninger og lede efter løsninger uden at være konfrontationsrisk.

- Den opvækst og opdragelse, jeg har fået, er meget brugbar i forhold til det at være politiker - respekten for andre, det, at man ikke skal være personlig i sin politik, men gå efter opgaven - og så selvfølgelig, at man nogle gange skal være ret så tålmodig - det lærte jeg af min farmor, siger Per Bach Laursen.

Hverken farmoderen eller Per Bach Laursens forældre lever længere. Desværre mistede han også sin bror Jesper i 2011.

- Jesper døde efter fem måneders kræftdiagnose. Det var et stort tab og den største sorg i mit liv. Det har været svært at erstatte ham på mange måder, og selvfølgelig også i landbruget, fortæller Per Bach Laursen.

Liv på gården

Hvem der skal overtage Lundgården efter Per Bach Laursen, når den tid kommer, er endnu ikke sikkert.

- Vores barn nummer to, Malthe, er den eneste, der er lidt landmand i. Han har lige haft et sabbatar på gården og trives godt i jobbet. Han vil gerne på landbrugsskole, så det planlægger vi efter. Så må vi se, om han vil og kan overtage. Det er et kæmpe ansvar, siger Per Bach Laursen.

I dag er der et livligt og moderne leben på Lundgård. Med tre hjemmeboende drenge i alderen 17-20 år og

Per Bach Laursen med familiens kæledægge, en Cavalier Spaniel. De har ellers altid haft gravhunde på Lundgården - men: "De sidste to, vi havde, begyndte at gå jagt på egen hånd, særlig hos naboen, så til sidst måtte vi aflive dem. Vi kunne simpelt hen ikke styre dem," fortæller Per Bach Laursen.

Fotograf: Mathias Bach Laursen

en storebror, der kommer på besøg i weekender, er farmors billard og vaniljekranse erstattet af et fest- og gamerrum med bar og madrasser på gulvet til overnattende venner og kæresten.

Morten Korch-ånd fra forudums tid skal man lede længe efter.

- Vores drenge er meget tæt på hinanden og gode til at hjælpe hinanden - og feste sammen. To af dem kører et mobilt diskotek sammen, og det betyder, at der vistnok er arrangementer i huset, hvor kun fantasien sætter grænser, siger Per Bach Laursen med smil i stemmen og afslutter:

- Vi hører dem ikke, og hvis vi gjorde, så er det bare fint. Det er dejligt med noget liv. ●

Q&A med Per Bach Laursen

Hvad er den vigtigste opgave, en borgmester har?

Det er at sikre, at byrådet fungerer godt og varetager borgernes interesser på bedste vis.

Hvilket karaktertræk kan du mindst lide ved dig selv?

Jeg har en forbandet evne til at blive introvert, når jeg fylder hovedet op med for mange ting. Jeg bliver inde-sluttet, som min kone siger. Jeg kommer først ud af den der introverthed, når jeg har løst problemerne. Og det er ikke så smart overfor mine omgivelser.

Hvilket karaktertræk kan du bedst lide ved dig selv?

Jeg synes trods det med det introverte, at jeg er god til hurtigt at omstille mig, hvis noget har været træls, og glæde mig over andre ting, så dagen bliver god.

Hvilket råd ville du give dig selv som teenager?

Lad være at sige ja til alt for meget. Fokuser. Det har jeg også sagt i mine taler til mine drenge konfirmationer: "Sig fra." Jeg har haft svært ved at sige nej til opgaver og poster, og noget af det har taget alt for meget af min tid.

Hvilken person har haft størst betydning for dit liv?

Min kone Brith. Selvom man tænker: En bank-kvinde, hvad kan hun - udover tal? Haha. Men jeg må bare sige: Hun repræsenterer en usædvanlig ro og stabilitet. Hun er min helt egen psykolog og betyder ekstremt meget for mig.

Er der noget, du gerne ville være fri for i dit borgmester-job?

Nej. Det kunne jo være let at sige: De der borgerhenvendelser og klager - væk med dem. Men de er en

kæmpe hjælp. De gør jo, at jeg får indsigt i borgernes tanker - særlig omkring lovgivningsspørgsmål, som der måske er brug for at blive kigget og ændret på.

Hvad ville du aldrig give penge for?

Sex.

Hvad er dit bedste kurtiseringstip?

Tilbage i 1970'erne, da jeg var ung, var det jo noget med, hvem der kunne drikke flest håndbajere. Det er det bestemt ikke i dag. I dag handler det om have styr på tingene. Være afbalanceret og klar i hovedet. At være en klippe.

Hvad skal mænd vide om kvinder?

At kvinder i erhvervslivet skal have flere lederstillinger, for de kan noget 'menneskeligt', som vi mænd ikke kan, især på HR-området. Kvinder er rigtig gode til at forudse situationer og tage andre ting i brug end bare regnearkene. Hvis man som mand ikke er bevidst om det, så skal man til at blive det.

Når jeg ser et dansegulv, så ...

danser jeg. Jeg elsker at danse. Det er også derfor, jeg elsker at være til Venstres landsmøde, som er det største forsamlingshusbal i Danmark. Men jeg er ikke Kandis-typen. Bestemt ikke. Hvis du ser min Spotify, så vil du se, at jeg har en bred musiksmag - med "ragelse" helt tilbage til halvtredserne.

Hvad er det bedste ved den alder, du har nu?

At være i balance med mig selv. Det er nok på det her tidspunkt, at jeg oplever det aller mest intenst. ●

Vesthimmerlands Kommune: Fem gode og en øjebæ

Hvad er din yndlingsudsigt?

Det er ud til Livø.

Det mest romantiske sted?

Havnegaden i Løgstør

Hvilken butik ville du ikke undvære?

Dagli' Brugsen i Overlade

Kommunens bedste kulturtilbud?

Kulturugen i uge 10

Hvad vil du gerne have, at din kommune skal være kendt for?

Et godt sted at bo

Den største øjebæ?

Grøftekanter med affald (og dem har vi desværre mange af). Det burde være behæftet med en kæmpe bødestraf at svine som i USA, hvor det mange steder koster "5000 dollar for Littering."

Mildere med årene

Selvom det kneb for farmoderen at udvise samme respekt den anden vej, så husker Per Bach Laursen hende for det gode.

- Min farmor havde et gammelt billardbord stående i et rum hos sig, så da vi blev ældre og fik venner med hjem, gik vi derop. En gang imellem skete det, at hun kom ind og satte et fad vaniljekranse på bordet og satte sig i et hjørne - og var med på den måde. Hun blev faktisk lidt mildere med årene trods sin stærke tro, siger Per Bach Laursen.

Farmoderen kommer på plejehjem, da Per Bach Laursen er 17 år og godt i gang med at tage hul på voksenlivet. Han er udadvent og søgende, og selvom han går på landbrugsskole på Falster og efterfølgende får elevplads i Vamdrup, er han ikke sikker på, at han vil være landmand.

Det er han stadig ikke, da

Stat vs. kommune:**Sådan sikrer vi
kulturen i Danmark****Kulturmødet Mors**

- ▶ Foregår i Nykøbing Mors d. 23.-25. august.
- ▶ Årets møde er det sjette af slagsen og har temaet at bygge bro.
- ▶ Kulturmødet er en blanding af samtaler med kunstnere, politikere med flere og en lang række kulturoplevelser og aktiviteter.
- ▶ Bag Kulturmødet står en selvejende institution suppleret af Morsø Kommune og Region Nordjylland og med en række andre bidragsydere.
- ▶ Sidste år deltog ca. 23.000 gæster i Kulturmødets godt 450 arrangementer.
- ▶ Deltagelse er gratis.

o kulturmøde

Kunst og kultur kan udvikle samfund og bygge bro mellem mennesker, men hvordan sikrer man, at den bliver for alle borgere på tværs af geografi og baggrund? I anledning af Kulturmødet på Mors i næste uge har vi bedt en række fremtrædende politikere om deres bud.

Af **Sofie Lind**
sofie@kommunen.dk

Afsæt penge til kunst ved byggemodning

Mogens Jensen (S), kulturordfører

” Jeg er helt enig i, at der skal investeres i mere kultur i folkeskolen og undervisningen, for undersøgelser viser, at det virker.

Men hvis jeg skal pege på et andet interessant bud, så har man i nogle kommuner besluttet, at når man sælger byggegrunde og områder til beboelse og erhverv, så afsætter man to procent af den sum, der kommer ind, til kunst og kultur i området. Sådan at når man bygger nye beboelses-

områder eller erhvervsområder, så vil der være kunstneriske input og oplevelser betalt af penge, når man sælger grundene.

Det er en god måde at integrere kunsten i hverdagen, uanset om du bor i et parcelhuskvarter eller i et boligblokkvarter. Det sikrer netop, at borgere uanset baggrund har adgang til kunst og kultur i deres hverdag.

Både store og mindre kulturtilbud er vigtige

Mette Bock (LA), kulturminister

” Der, hvor staten kan være med til at styrke kulturen, er, at vi kan tilbyde den statslige kultur støtte, så det bliver nemmere for blandt andet kommuner at investere i kulturen. Det er den støtte, der skal til, for at der er adgang til kultur uanset baggrund.

Samtidig er det vigtigt, at man både fokuserer på de store kulturinstitutioner og mindre kulturtil-

bud som biblioteker og fritidstilbud.

Det er ligesom en fødekæde. Når børnene får tilbud i deres musikskole, så er det måske den trædesten, der skal til for, at de også begynder at bruge de lokale spillesteder eller tager til en større by og oplever koncerter i større formater. Så det ene skridt fører videre til det næste. ●

FOTOGRAF: NIELS HOUGAARD

Frivillige kræfter er helt nødvendige

Hans Ejner Bertelsen (V), borgmester på Mors

” Morsø Kommune er enormt afhængig af frivillige kræfter, især når man ikke har den helt store økonomi til at give store flotte bevillinger.

Heldigvis har vi en stor frivillighedskultur, som gør, at der er utroligt mange, der byder ind med frivillig indsats. Kultur mødet på Mors er også drevet af rigtig mange frivillige, og arrangementet ville slet ikke kunne lade sig gøre uden dem.

De frivillige kan sagtens levere kvalitetskultur, for de har fingrene nede i, hvad der rør sig i kommunen, hvilket vi har brug for, og sikrer, at vi får kulturpersonligheder tiltrukket til forskellige arrangementer. Så de små bevillinger fra kommunen rækker langt, når man er indstillet på at yde en stor indsats.

Tag udgangspunkt i byens historie

Benedikte Kiær (K), borgmester i Helsingør

” Udover at styrke sådan noget som biblioteker, som er en rigtig vigtig del af vores kulturelle liv, bør kommunerne tage udgangspunkt i byernes historie. Alle byer har en historie at fortælle. Store som små.

I Helsingør har vi blandt andet det årlige Sundtoldsmarked, der tager udgangspunkt i Helsingør som gammel Sundtoldsby. Vi har en lang historie som handelsby, og

derfor bruger vi meget af det tema til at styrke kulturen blandt andet med Kulturværftet og Toldkammeret, som er byens centrum for kulturelle begivenheder.

Man kan nå utroligt langt, især med et godt samarbejde med frivillige kræfter. Vores Sundtoldsmarked ville aldrig kunne lade sig gøre uden de 300 frivillige, der klæder sig i tøj fra dengang og får markedet op at stå. ●

Kultur er også at bevare liv i landsbyerne

Erik Lauritzen (S), borgmester i Sønderborg

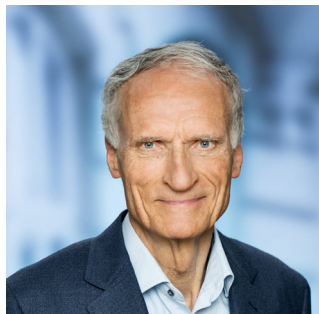
” I Sønderborg prøver vi at sikre kulturen ved at tænke meget i befolkningsgrupper.

Kulturen er for nogle befolkningsgrupper et spørgsmål om at kunne have den dagligdag og livsform, som man ønsker sig. Specielt ude i landsbyerne. Her er det vigtigt for dem at have en ordentlig infrastruktur, forsamlingshuse og fritidstilbud.

Desuden handler det helt basalt også om at

have økonomien til det og afsætte plads i budgetterne. Det er helt klart forskelligt fra kommune til kommune, hvor meget man vælger at investere i kulturen.

Vi har taget et aktivt valg om at ikke lukke skolerne og tilbuddene ude i landsbyerne. Det koster, men det er det værd, for det bevarer den kultur, de ønsker ude i landsbyerne.

Styrk kultur i skolen og ansæt musikpædagoger

Bertel Haarder (V), kulturordfører

” For at sikre kultur for alle bør man opruste skolen kulturelt, da skolen er den vigtigste kulturinstitution, vi har. Det er i skolen, børnene bliver i stand til at bruge kulturen til noget, og deres øjne lærer at kunne se det, de ikke kunne se før, og deres ører hører det, de ikke kunne høre før.

Man burde blandt andet sætte konservatorieuddannede musikpædagoger til at undervise i folkeskolen for at sikre, at børnene får aktiveret deres sanser og åbnet deres øjne for kulturen. Det koster ikke mere at lønne en musikpædagog som underviser end en lærer - men det koster fleksibilitet. Lærerne og lederne skal være villige til det. Og nogle steder har man været imod, at andre end lærere skulle undervise. Og det er også rigtigt, at det er en særlig kunst at undervise, men man burde give undervisning med musikpædagoger en chance. ●

Huskunstnere kan skubbe til vanerne

Rasmus Nordqvist (ALT), kulturordfører

” Huskunstnerordningen bør udbredes meget mere, så kunstnere kommer ud og bliver en langt større del af vores hverdag. Ikke bare, hvor kunstnere får lov til at undervise sammen med en lærer i folkeskolen, men også, hvor kunstnere faktisk kommer ud på helt andre arbejdspladser.

Netop fordi vi har en ordning med huskunstnere, som i forvejen fungerer rigtig godt, burde

den udvides til at omhandle ikke kun børn og unge, men faktisk alle, så kunstnere kom ud og arbejdede på offentlige arbejdspladser.

Vi har brug en form for 'kreativ forstyrrelse' i vores hverdag, som får øjnene til at se tingene på en anden måde. Der kommer nogen og arbejder med andre metoder, som lige rykker vores blik og vores faste rammer, så det kan skubbe os lidt i hverdagen.

» Artiklen fortsætter på næste side

"Vi mangler en fælles forståelse for, hvad kunst og kultur er"

Kunst og kultur er meget mere end opera, teater og koncerter. Det mener direktøren for Kulturmødet Mors, Trine Bang, som håber, at Kulturmødet kan være med til at skabe et fælles sprog for, hvad kultur og kunst egentlig har af betydning i vores samfund.

o kulturmødet

Sofie Lind
sofie@kommunen.dk

Når man snakker om koncerter, musicals og kunstmuseer, er alle enige om, at der er tale om kunst og kultur. Fodboldbaner, dans på plejehjem og morgensang på skolerne er måske nogle af de ting, vi i mindre grad forbinder med kultur.

Den nye direktør for Kulturmødet på Mors, Trine Bang, mener, at vi mangler en fælles forståelse for, hvilken rolle kunsten og kulturen spiller i vores samfund. Den er nemlig meget mere end blot store kulturinstitutioner og kulturelle begivenheder.

Sammen med Region Nordjylland og Morsø Kommune står Trine Bang i spidsen for det årlige Kulturmøde, som i næste uge løber af stablen.

Her mødes politikere, kunstnere, mediefolk og kulturinteresserede borgere for at debattere, hvor vi skal hen med kunsten og kulturen, og hvad den egentlig betyder for vores samfund.

Når man spørger folk, om kultur er vigtigt, så tror nogle, at det handler om at give støttekroner til opera eller Det Kongelige Teater. Men det handler om meget mere end det - det handler om værdier og historie i vores samfund.

Trine Bang, direktør for Kulturmødet

Kulturens værdi

- Når man spørger folk, om kultur er vigtigt, så antager mange automatisk, at det handler om at give støttekroner til opera eller Det Kongelige Teater. Men det handler om meget mere end det - det handler om værdier, historie og fællesskaber i vores samfund og modet til at tænke nyt. Et kulturmøde er interessant og vigtigt, fordi vi får styrket det her sprog for, hvad kunsten og kulturen er, og hvad den kan, fortæller Trine Bang og tilføjer:

- Med Kulturmødet ønsker vi i høj grad at få talt kulturen og kunsten op som noget andet og mere end det, der alene foregår på teatrene og koncertscenerne. At kunst og kultur er en kraft, som også spiller en aktiv rolle i det samfund, vi er en del af.

Hun mener, at hvis man fik talt mere om kunsten og kulturens værdi i den politiske debat og i den kulturelle mediedækning, så ville det smitte af i vores forståelse for den værdi, kulturen og kunsten har i samfundet.

Det er netop en af de ting, der bliver sat fokus på ved årets Kulturmøde på Mors.

- Der er hele tiden kulturpolitikker i gang i kommunerne, og der er også større kulturpolitiske diskussioner i gang i samfundet - alt lige fra ny museumslov til medieførlig.

Kulturmødet skal handle om andet og mere end det, der foregår på en scene, fastslår direktør Trine Bang, der tiltrådte som direktør for Kulturmødet i foråret.

Foto: Tanja Carstens Lund

Blå bog

Trine Bang

► **Blev ansat som direktør** i december og tiltrådte 1. februar i år.

► **Hun kom fra** en stilling som programkoordinator for Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017, et job, hun fik i 2014.

► **Fra 2009 til 2014** var hun først programredaktør og derefter festivalchef for Århundredets Festival under Folkeuniversitetet i Aarhus.

► **Hun er cand.mag.** i religionsvidenskab fra Aarhus Universitet og har også læst international virksomhedskommunikation og mellemøststudier på Syddansk Universitet.

På Kulturmødet skal vi diskutere i bund, opsnuse ny viden fra hinanden og pege fremad mod nye tendenser, siger hun.

Strøm på mange områder

Med debatterne på Kulturmødet håber Trine Bang også, at der bliver skabt mere bevidsthed om, hvad kunsten og kulturen reelt har af betydning for vores hverdag og samfund. At det ikke kun omhandler den slags kunst og kultur, der er til at tage og føle på.

- Vi skal have en forståelse for, at kulturen ikke kun er for kunstnere og dedikerede kulturforbrugere. Kulturen er et tandhjul i samfundsmotoren, siger Trine Bang og fortsætter:

- Kulturen sætter strøm til mange områder og kan ikke bare sådan sorteres fra. Det er

ikke en glasur, vi kan smøre på, når vi har råd til det. Den er konstant ude og arbejde i vores samfund på tværs af områder, forklarer hun.

Trine Bang fremhæver blandt andet kulturprojekter, hvor kunsten får lov at træde ind i sundhedsvæsenet med projekter, hvor eksempelvis demente borgere bliver bevæget ved at høre musik fra deres ungdom.

- Kunsten og kulturen har også en rolle, når det handler om at bygge bro mellem brancher, for byudvikling, og når vi taler om sundhed og velfærd for mennesker i alle samfundslag. Det er der mange undersøgelser, der peger på. Det har en betydning, når vi enten synger sammen eller danser eller deler kulturelle oplevelser. Vi får en øget livskvalitet, understreger hun.

Selvom kunsten og kultu-

ren oftest bliver fremhævet som det, der danner baggrund for vores værdier i samfundet, så kan den netop også sende os i nye retninger, fordi den får os til at blive nysgerrige og stille kritiske spørgsmål - og ikke mindst styrker den vores evne til at samarbejde, mener Trine Bang.

I nye retninger

- Kunsten og kulturen har en kraft, der kan sparke os i nye retninger, hvilket er interessant, når vi hele tiden skal forholde os til forandringer med nye mennesker, nye medier, nye samfundssituationer og nye brancher, forklarer hun.

Her fremhæver Trine Bang et projekt fra sidste år i Region Midtjylland, hvor syv museer gik sammen om en udstilling om de syv døds-

synder, så hvert museum havde deres egen udstilling om en af dem.

- Her havde vi syv museer, som før projektet mest tænkte i egen udstilling, egen kommunikation og egen publikumsradius, som pludselig gik sammen om at samarbejde om forretningsmodel og kommunikationsindsats.

Publikumstallet steg voldsomt på alle syv museer, fordi publikum følte, at de var en del af en større udstilling.

Ifølge Trine Bang er sådanne cases interessante at diskutere:

- For der kommer ikke nødvendigvis flere støttekroner til kulturen, så det handler om at tænke ud af boksen og overveje, hvordan vi så kan udvikle os gennem samarbejde på kryds og tværs, siger hun.

Blizzload sætter turbo på sløve webløsninger

Høst fordelene af højere hastighed

Øget salg

Intet kan få kunder til at afbryde et køb som en sløv hjemmeside. Blizzload gør shoppingoplevelsen til en effektiv fornøjelse.

Kundelojalitet

Fremtidens it-brugere forventer lynhurtige løsninger og vender tilbage til løsninger, som de ved virker.

Større produktivitet

Det er ikke kun dine kunder, som nyder godt af Blizzload. Alle medarbejdere, som til daglig arbejder med CMS'en, vil sætte pris på det nye, hurtige it-system.

Ring 51 92 24 37 og hør nærmere

BLIZZLOAD

setting websites alight

Blizzload er dedikeret til at skabe brugeroplevelser i særklasse med fokus på optimering af loadhastighed. Målgruppen omfatter webshops, nyhedsmedier og andre webløsninger, hvor hastighed er et afgørende parameter for en bæredygtig forretningsmodel.

Sport Event Danmark regner med, at Fyn har tjent 30 millioner kroner i turismeomsætning under VM i Multisport. Her ses den danske triatlet Helle Frederiksen vinde VM i triatlon på den lange distance.

Fotocredit: Birgitte Carol Heiberg / Ritzau Scanpix

Folkefest og frivillighed

Opskriften på et godt sportsevent

Hvordan får man et VM til sin kommune, og hvad får tilskuerne til at troppe op? Direktør i Sport Event Denmark giver råd.

folkefest

Af Johannes Lange Baunsgaard
johannes@kommunen.dk

Sommeren over har flere kommuner afholdt store internationale sportsbegivenheder, som udøvere og turister fra hele verden er valfartet til.

Odense, Svendborg og Middelfart har stået for VM i Multisport, der tæller sportsgrene som triatlon og aquabike, mens Aarhus Havn har dannet kulisse for VM i sejlsport med hundredvis af deltagere.

Direktør i Sport Event Denmark, Lars Lundov, synes, at han kan spore en skærpet appetit for VM-arrangementer hos kommunerne.

- Jeg tror, at fællesnævneren for den øgede interesse er, at det kan få byen og kommunen på landkortet og gøre dem mere attraktive som steder at flytte til eller arbejde i. Det kan også tiltrække udenlandske besøgende og øge

turismeomsætningen, siger Lars Lundov.

Det gode forarbejde

Sport Event Danmark, som finansieres af overskud fra Danske Lotteri Spil og Klasse-lotteriet, har gennem ti år rådgivet blandt andet kommuner og idrætsforbund om, hvordan man byder på og afholder events.

Hvis man vil afholde et vellykket VM, eksempelvis i bueskydning, starter det ifølge Lars Lundov med at lave grundig research og stille sig selv spørgsmålet: "Passer min kommune til VM i bueskydning?"

For det er ikke alle kommuner, der er lige egnede til at afholde mesterskaber i diverse sportsgrene. Der skal helst være en lokal forankring med klubber og foreninger, som kan hjælpe med at afholde arrangementet. Det bliver hurtigt en dyr fornøjelse, hvis de frivillige skal hentes i

andre kommuner.

Frivillige er nemlig en vigtig ingrediens i arbejdet med begivenheden. De besidder en særlig viden om at afvikle stævner indenfor sporten, som Lars Lundov mener er guld værd til de større events.

Det giver også en lokal forankring, så der er bedre sandsynlighed for, at der kommer tilskuere. Og så sparer det kommunen en masse penge, som ellers skulle udbetales til løn.

Når man har udset sig det VM, man gerne vil afholde, og det nationale forbund for sporten bakker op, kan man byde på retten til at afholde VM hos det internationale forbund.

Selve det at byde koster for det meste ikke noget, men omkostningerne kommer bagefter.

- Det, der koster, er at køre budkampagnen. Der skal laves lobbyarbejde, hvor nogle rejser ud i verden og prøver at få gjort opmærksom på ens by. Der skal også laves en såkaldt bid-file, hvor man i en trykt folder prøver at sælge sig selv, forklarer Lars Lundov.

Kampagnen kan let komme til at koste 100.000 kroner, og der er også eksempler på, at det kan koste en million. Jo større og mere prestigefyldt

"Man skal lave en form for folkefest. Kommunen skal forsøge at trække på folks nysgerrighed og gøre det til noget, hele byen og kommunen kan samles om."

Lars Lundov, direktør i Sport Event Denmark

et event er, jo dyrere er det. Der er altså en risiko for at tabe penge, hvis man ikke vinder sit bud.

Finansieringsmæssigt dækker Sport Event Denmark 75 pct. af udgifterne til budet. Kommunen tager sig af de resterende 25 pct.

Brug for folkefest

Arbejdet skifter fokus, efter at kommunen har vundet sit bud. En af de største udfordringer ved at afholde et stort VM-arrangement er at få logistikken til at gå op.

- Atleter, turister, officials og udenlandske mediefolk skal transporteres og indlogeres, der skal laves planer for trafikken i byen under begivenheden, og kommunen skal stå for alt fra åbningsfester og

ceremonier til oprydning. Jeg kunne blive ved. Det er et stort regnestykke, som til sidst skal gå op, siger Lars Lundov.

Men logistik er ikke nok til at give god stemning. Her handler det om at involvere de lokale. Begivenheden skal markedsføres for befolkningen, så de kommer og ser atleterne. God stemning kan især være vigtig, hvis man har at gøre med en sportsgren, der ikke er lige så folkelig som fodbold og håndbold.

- Man skal lave en form for folkefest. Kommunen skal forsøge at trække på folks nysgerrighed og gøre det til noget, hele byen og kommunen kan samles om. I Aarhus håber jeg, at mange ikke-sejlsportskyndige vil komme og få en god oplevelse, siger Lars Lundov.

Der er mange måder at skabe festen på.

Flere kommuner har haft succes med at lave temaer i folkeskolerne i tiden op til det kommende VM. Det kan sætte fokus på den givne sportsgren og gøre børn og deres familier mere interesserede i begivenheden.

Kommunen kan også prøve at få handelslivet og byens gågade med, hvor byen kan udsmykkes med VM-logo, banner og flag, og der kan

Store aktuelle og kommende sportsbegivenheder

► VM i ishockey i Herning og København, maj 2018

► VM i multisport / triatlon i Odense, Svendborg og Middelfart, juli 2018

► VM i sejlsport i Aarhus, august 2018

► VM i herrehåndbold i Herning, København og fire tyske byer, januar 2019

► VM i cykelcross i Bogense, februar 2019

► VM i curling for kvinder i Silkeborg, marts 2019

► EM i herrefodbold (fire kampe) i København, juni 2020

være særlige VM-tilbud. Det kan give de tilreisende gæster en oplevelse af, at byen går op i sit værtskab.

- Hvis man kan give atleterne og turisterne et professionelt afviklet VM og en sjov fest dagene igennem, så rykker det virkelig noget. Så har man lige pludselig en stor håndfuld ambassadører for by og kommune, som kan fortælle om det i deres hjemland, siger Lars Lundov. ◉

FOTO: JENS NØRGAARD LARSEN / RITZAU SCANPIX

Af Michael Kjærgård. Ærlig talt

Blinde førerhunde kender hinanden på travet

Hvis man får leveret ti kubikmeter støbemiks til et udhusprojekt, hvilket nærværende klummeskriver kom ud for i sommerferien, og man ikke rigtig synes, at det ser ud af noget, hvordan regner man så lige efter, om man har fået, hvad man har betalt for? Dyngen ligner nærmest den øverste del af en kugle, hvis imaginære radius jo så desværre ligger et stykke nede i jorden og derfor ikke lige lader sig måle op.

Heldigvis har forstandige folk konstrueret formler, så man ved at skridte omkredsen af kan udregne radius af kuglekalotten, som betegnelsen er for sådan en rumlig figur, og så har man sammen med højden tilstrækkeligt til at beregne rumfanget. En udmærket beskæftigelse, når man under en pause sidder og gisper i varmen og efterfylder de relevante tal ind i formlen $V = \frac{1}{6} \cdot \pi \cdot h \cdot (3 \cdot a^2 + h^2)$ og kommer frem til, at de ti kubikmeter nok alligevel er der.

Men mens rumgeometri er en eksakt videnskab, er økonomi det ikke, og da slet ikke samfundsøkonomi, jf. den klassiske skelnen mellem forstand på økonomi og forstand på penge. Under sidstnævnte falder sådan noget som, at man ikke kan bruge penge, som man ikke har, eller i det mindste kan låne, mens førstnævnte er langt mere kompliceret.

Alligevel er det muligt at regne på - sådan da, for når

”Samfundsøkonomi er i mindst lige så høj grad et anliggende for politikere som for økonomer, og sidstnævnte pålægger ikke nødvendigvis sig selv de samme begrænsninger som førstnævnte.”

det kommer til de formler, der skal sættes ind i regnearkene, så er det, det kniber med eksaktheden. Og uden eksakte formler ingen udregninger.

Hvad angår dynamiske effekter af samfundsøkonomiske ændringer, er der en forholdsvis velprøvet erfaring for, hvor meget ekstra arbejde X man kan forvente, at folk vil ulejliges sig med, hvis skatten sættes ned med Y. De erfaringsmæssige sammenhænge mellem størrelsen af X og Y kan udledes til en formel - eller faktisk flere forskellige, og her plejer man så at vælge en af dem i den forsigtige ende.

Politisk slagside

Eksemplet med skattnedsættelse er ikke tilfældigt valgt, for skattnedsættelser er som bekendt et ønske på den borgerlige fløj, mens den socialistiske ikke længere mener, at 'vi flaa af Skattens skarpe Klo', som der står i tredje vers af 'Internationale'. Og når man i de dynamiske effekter medregner eksempelvis skattevirkning, men

ikke gevinster ved investeringer i fx børn og ældre, så får de økonomiske regnemodeler politisk slagside.

Det er der vistnok nogenlunde enighed om, i hvert fald hvis man holder sig til økonomerne. Blandt dem er der imidlertid også enighed om, at der ikke findes velafprøvede formler for, hvordan man beregner de rødes foretrukne dynamiske effekter, kun de blås, men samfundsøkonomi er i mindst lige så høj grad et anliggende for politikere som for økonomer, og førstnævnte pålægger ikke nødvendigvis sig selv de samme begrænsninger som sidstnævnte.

Enhedslisten udgav således i maj et større værk, hvor partiet giver sit bud på, hvordan alt muligt kan regnes ud på en måde, der passer bedre til partiprogrammet, og senest har socialdemokraterne Pernille Rosenkrantz-Theil og Ane Halsbo-Jørgensen udgivet en bog, der argumenterer for, hvorfor og hvordan 'det betaler sig at investere i mennesker', som titlen lyder. Med ledsagende forvarsel om, at

de nuværende regnemodeler står for fald, hvis Socialdemokratiet kommer til fadet efter næste folketingsvalg, omend talen bliver lidt mere ulden, når det kommer til præcis hvordan. For formlerne mangler stadig, og uden formler ingen udregninger.

Det fik Børsens chefredaktør Bjarne Corydon til i en leder at skrue bissen på og kalde Pernille Rosenkrantz-Theil for 'Mette Frederiksenes blinde førerhund', umiddelbart en karakteristisk, der forekommer lidt grov. Men på den anden side er det et emne, han virkelig ved noget om. Før han blev finansminister, kaldte Socialdemokratiet det 'at misbruge embedsmænd i et partipolitisk ærinde', da Finansministeriet under FV11-valgkampen nedskød Fair Løsning, mens det bagefter tværtimod lød fra Corydon, at 'nu holder vi os til gængse regnemoder. Det er det eneste ansvarlige at gøre'.

Blinde førerhunde kender hinanden på travet.

Ordførerne

Kommunalordførerne skriver på skift om aktuelle politiske mål, udfordringer og sager. I denne uge **Orla Østerby** (K)

MASSER AF HÅB FOR LANDKOMMUNERNE

Jeg er optimistisk på vegne af Danmarks landdistrikter. De klarer sig bedre og bedre, og med den række tiltag, regeringen har lanceret de seneste år, er jeg sikker på, det såkaldte Udkantsdanmark går en lys fremtid i møde.

Det, der engang var Danmarks hjerte - de små landsby-samfund med de store vidder og det stærke sammenhold - er med de seneste årtiers vandring fra land til by blevet udfordret. Truet af butikslukninger, faldefærdige huse og nedlægning af arbejdspladser. Landdistrikterne kæmper i dag med at stimulere beskæftigelse og bosætning. Men jeg er optimist, og det går den rigtige vej.

For det KAN nemlig lade sig gøre for landdistrikterne. Man behøver ikke at bo i en storby på for at klare sig godt. Jeg er selv født og opvokset i Lemvig Kommune, hvor jeg også har været kommunalpolitiker. Jeg ved, hvad jeg taler om, når jeg siger, at livet er skønt på landet. Det har mange, især unge, da også fået øjnene op for - flere og flere vender nemlig hjem til barndomsbyen for at slå sig ned og stifte familie. Det er en positiv udvikling, som vi politikere fortsat skal hjælpe på vej.

Men det kræver altså, at der er noget at flytte hjem til. Og det er der da. Men vi skal ikke stoppe her, for arbejdet er langtfra færdigt. De to absolut vigtigste forudsætninger for bosætning er arbejds- og uddannelsespladser. Det skal vi fra politisk hold fortsat facilitere - vi gjorde det senest med udflytningen af statslige arbejdspladser. Men tingene hænger sammen, og ting som bedre lægedækning og bredbåndsdækning går hånd i hånd med flere arbejdspladser og tilflyttere. Vi er nødt til at være helhedsorienterede, hvis vi skal opnå et Danmark i balance.

I 2017 indgik regeringen en bred politisk aftale med alle Folketingets partier om bedre lægedækning i hele Danmark. Uanset hvor i landet man bor, og uanset hvad man fejler, skal alle danskere have adgang til den samme lægehjælp. Det kræver tilstrækkelig lægedækning i hele landet, og det er fortsat noget, som har høj prioritet for regeringen.

Et Danmark i balance indebærer også, at vi kan komme på nettet og have signal på telefonen, uanset hvor i landet vi befinder os. Internettet er blevet en integreret del af langt de fleste danskere hverdag, og man skal selvfølgelig ikke straffes på den front, fordi man har valgt at bosætte sig på landet. Sidste telefonforbrug er fra 1999 og dermed for længst forældet - i 2018 bragte regeringen derfor teleområdet ind i det 21. århundrede med et udspil, der blandt andet afsatte 60 millioner yderligere til bredbåndspuljen og stiller ambitiøse dækningskrav til mobilnetværkerne i en række af de områder, hvor dækningen er ringest.

Den sidste faktor, jeg vil fremhæve, er bedre vilkår for de lokale erhverv. Der er kæmpe forskel på, hvor erhvervsvenlige de enkelte kommuner er, hvis man kigger på Dansk Industris årlige opgørelse over det lokale erhvervs-klima. Kommuner som Thisted, Lolland og Faxe ligger i den tunge ende, mens nabokommuner som henholdsvis Lemvig, Langeland og Køge klarer sig betydeligt bedre. Det tyder altså på, at der for nogle landkommuner ligger et potentiale, som vil lokke flere virksomheder og dermed arbejdspladser til.

» **Kommenter klummen på kommunen.dk**

Skoleleder trækker sig efter omstridt fyring

Holstebro. Lærerforeningen anlægger sag, forældrene truer med boykot, kollegerne sender fælles, skriftlig protest til borgmesteren, og senest har skolelederen på Vinderup Skole, Marie Jensen, meddelt, at hun stopper. Ifølge Skive Folkeblad vurderer skolelederen ikke 'at hun i den aktuelle situation har mulighed for at udøve sit ledervirke på skolen'.

Baggrunden for de dramatiske reaktioner er fyringen af skolens veldidte børnehaveklasseleder, der kort før sommerferien gav sine elever fri halvanden time for tidligt. Det gjorde hun, for at børnene kunne nå med bus til en børnefødselsdag. Forældrene var med i bussen, men det var børnehaveklasselederen ikke, og dermed svigtede hun ifølge forvaltningen sin tilsynspligt og blev i første omgang fyret per 1. januar. Siden har KL fritaget hende fra tjeneste med øjeblikkelig virkning, og begge sanktioner er ifølge advokatfuldmægtig i lærernes fagforening DLF Camilla Bengtson skudt langt over målet.

'Selv hvis det er en tjenesteforseelse, er det ikke så alvorligt, at det skal medføre en afskedigelse af en veldidt børnehaveklasseleder med 21 års ansættelse i kommunen. Der er simpelthen ikke proportionalt', siger hun til lærernes fagblad, Folkeskolen.

Danmarks Lærerforening har indbragt sagen for Afskedigelsesnævnet.

o om igen

København. Beboere på Nørrebro klagede i 2015 til Miljø- og Fødevarerklagenævnet over kommunens trafikplan, der siden blev ændret, men nu slår nævnet fast, at kommunen skulle have haft miljøvurderingen på plads, inden planen overhovedet kunne vedtages.

Kold politikerskulder til kritisk journalist er o.k.

Skive. Embedsmænd og borgmestre må ikke forskelsbehandle, men lokalpolitikere har ret til at lægge en journalist på is, konkluderer mediejurister efter en offentlig kontrovers i Skive.

Her har formanden for den socialdemokratiske byrådsgruppe Peder Christensen nægtet at lade sig interviewe af en journalist fra Skive Folkeblad, som i foråret skrev en række kritiske artikler om ansættelser i kommunens kultur- og familieforvaltning.

Og det har Peder Christensen faktisk ret til, forklarer de to mediejurister, offentlighedsrådgiver og forskningschef emeritus ved

Danmarks Medie- og Journalisthøjskole Oluf Jørgensen og senioradvokat hos Bech-Bruun Peter Lind Nielsen.

Så længe Peder Christensen repræsenterer sig selv som politiker eller sit parti, bestemmer han selv, hvem han vil lade sig interviewe af, men når han optræder som repræsentant for en offentlig myndighed, for eksempel som stedfortrædende borgmester, gælder lighedsprincippet. Embedsmænd og andre på kommunens lønningsliste kan nægte at udtale sig generelt, men må ikke forskelsbehandle journalister, slår eksperterne fast.

Presset til fusk

Næstved. Dansk lærere på Næstved Sprog- og Integrationscenter har gennem flere måneder følt sig pressede til at sende kursister til test, selvom kursisterne ikke var klar. Det fremgår af en BDO-rapport. Næstved Kommune opsagde sidste år kontrakten med sprog- og integrationscentret, og herefter oplevede flere undervisere, at der blev sat turbo på og udtaget flere kursister til dansktest. Mange bestod, selv de, der ikke kunne læse fra venstre mod højre eller havde været meget fraværende.

Halvdelen af de beståede kursister dumpede efterfølgende til en ny test i Aalborg.

Både kommunen og sprogcentret mener nu at have millioner til gode hos hinanden.

Kommune giver COWI ansvaret

Tønder. Det var det rådgivende ingeniørfirma, COWI, der anbefalede nedrivningen af det 200 år gamle fortidsminde Fiskebæk Bro, som Slots- og Kulturstyrelsen har påbudt genopført så tæt på originalen som muligt inden 31. december næste år.

Derfor må COWI også betale og stå for genetableringen, ræsonnerer kommunen.

Fiskebæk Bro blev ved en fejl fjernet og erstattet af en ny og bredere bro i forbindelse med et vejrenoveringsprojekt i foråret. Fagchef for Teknik og Plan Lars-Erik Skydsbjerg vil nu sammen med COWI og Slots- og Kulturstyrelsen udarbejde et projekt for retableringen og ved samme lejlighed finde ud af, hvad sådan et nyt fortidsminde skal koste.

DK Job

Se alle aktuelle stillinger på www.dknyt.dk/dkjob

Ungecenterchef, Skanderborg Kommune

Vil du være med til at sætte retningen for den fremtidige ungeindsats i Skanderborg Kommune?

Ansøgningsfrist: 06/09-2018

Børn- og ungedirektør, Middelfart Kommune

Den nye børn- og ungedirektør skal yde et væsentligt bidrag til den fortsatte udvikling, se helheder og finde de gode balancer mellem drift og udvikling.

Ansøgningsfrist: 05/09-2018

Direktør for Børn og Kultur, Hørsholm Kommune

Der er tale om en særdeles attraktiv direktørstilling, idet Hørsholm Kommunalbestyrelse har en ambitiøs dagsorden med store strategiske dagsordener.

Ansøgningsfrist: 05/09-2018

To distriktsskoleledere Fjordbakkeskolen og Erritsø Fællesskole, Fredericia Kommune

Er du en erfaren leder og i stand til at omsætte strategiske mål til handling?

Ansøgningsfrist: 03/09-2018

Værdiskabende vanebryder søges!

Jobcenterchef, Varde Kommune

Ansøgningsfrist: 03/09-2018

Chef for sundhed og myndighed til Ældre- og handicapforvaltningen, Odense Kommune.

Vil du være med til at udvikle det nære og sammenhængende sundhedsvæsen?

Ansøgningsfrist: 02/09-2018

Kommunalfaglig chefkonsulent til teknik- og miljøområdet, COK

COK søger en fagligt stærk og forretningsorienteret chefkonsulent.

Ansøgningsfrist: 31/08-2018

Medarbejdere til ny skole-virksomhedsindsats, Dansk Arbejdsgiverforening, København.

Vil du skabe rammer for virksomhedsbesøg og virksomhedsrettet undervisning?

Ansøgningsfrist: 31/08-2018

Velfærdsteknologi møder virkeligheden

Denne klumme sætter fokus på de gode velfærdsteknologiske historier, giver læseren et tiltrængt forspring og trækker de gode eksempler og ideer frem i lyset.

Af Anders Lyck Fogh-Schultz

Seniorkonsulent ved Teknologisk Instituts Center for Velfærds- og Interaktionsteknologi og netværksleder i CareNet - Nationalt Netværk for Velfærdsteknologi

Designede hjælpemidler styrker brugeres livskvalitet

I den sommerferien stod jeg i regi af Welfare Tech Innovationsnetværk for Sundhed og Velfærdsteknologi i spidsen for en event, hvor vi satte fokus på betydningen af design og designtænkning i produktudviklingen af danske hjælpemidler med international appel.

Et af formålene med innovationsnetværket, der drives af vidensinstitutioner som Teknologisk Institut, er netop at sikre en øget kommercialisering af velfærdsteknologi; og her passer branchens øgede fokus på inddragelse af design nærmest perfekt ind i indsatsen. Tesen er nemlig, at godt design kan tilføre teknologi en yderligere dimension, der sætter sig ud over form og funktion og skaber ny værdi for brugeren.

Eventen blev afholdt i forbindelse med den store Health & Rehab Scandinavia messe, hvor branchens producenter og leverandører var samlet i København for at sætte fokus på det bedste indenfor dansk velfærdsinnovation anno 2018. Her havde brugerne rig mulighed for at se og afprøve det nyeste isenkram.

Fremtidens plejeseng

Lad mig give et case-eksempel, der belyser best-practice:

En af de mange producenter, som jeg kender fra CareNet-netværket, er et salgs- og distributionselskab for plejesenge og andre hjælpemidler med base i Lunderskov. Virksomheden har i en årrække produceret og solgt forskellige typer af senge, der med årene er blevet mere og mere avancerede med nye funktioner til gavn og glæde for brugerne. For et par år siden fik virksomhedens direktør en idé om at skabe, hvad han selv kalder for 'fremtidens plejeseng', altså en helt ny form for velfærdsteknologi, der tilgodeser både borgere, plejepersonale og de kommunale ledere, der har ansvaret for indsatsen. Tanken var, at den nye plejeseng burde skabe højere livskvalitet for den enkelte borger og bedre arbejdsmiljø med færre tunge løft for personalet. Sengens forskellige funktioner har kort og godt til formål at lette forflytninger, altså gøre borgerne mere selvhjulpne og skåne personalet for dårlige arbejdsstillinger.

Virksomheden allierede sig med den danske møbeldesigner Hans Sandgren Jakobsen, som ud fra en skandinavisk tradition arbejder med fokus på innovation, æstetik og funktionalitet. Resultatet af indsatsen har allerede mødt stor anerkendelse i både Danmark og på eksportmarkederne. Rundtomkring i landet bliver plejesengen nu afprøvet, indkøbt og evalueret for at teste, om virksomhedens motto 'godt design bidrager til livskvalitet' stemmer med virkeligheden.

Fem gode råd

Især det æstetiske element er naturligvis en svær størrelse at gradbøje, da oplevelsen af

"Jeg skal ikke vove mig ud i en æstetisk vurdering af traditionelle hjælpemidler, men det sker (nok) sjældent, at du møder en smuk hospitalsseng, en super-cool rollator eller et elegant vaske-skylle-toilet", skriver Anders Lyck-Schultz.

Foto: Søren Bidstrup / RITZAU SCANPIX

sanseindtryk er så forskellige fra menneske til menneske. Men når noget fanger vores øje og appellerer til os, så er vi solgt; det virker næsten som en lille forelskelse.

Et af formålene med et innovationsnetværk er at opsamle generisk viden om en konkret indsats og belyse området til gavn for alle. Efter eventen i maj måned har vi lavet en lille film, hvor tre eksperter giver deres bud på, hvordan man som producent, indkøber og bruger af teknologien skal forstå helheden og den kontekst, som løsningen skal fungere i.

De fem gode råd til, hvordan design bedst indtænkes i udviklingen af velfærdsteknologi, kommer her:

DESIGNINGENIØREN:

Tænk helhed

Husk på, at dine løsninger skal skabe værdi hele vejen rundt: For slutbrugeren, personalet og den organisation, der indkøber løsningen.

Vær nysgerrig

Hvis vi skal skabe værdi for vores brugere, er

det vigtigt, at det er deres virkelighed og rationale og ikke vores antagelser som designere, der bliver udviklet med henblik på.

SENIORDESIGNEREN:

Lav løbende test

Ved at lave en masse prototyper i forløbet og hele tiden have en tæt kontakt til brugerne får man måske en længere proces, men man sikrer også, at resultatet giver større værdi for brugeren, og man får afhjulpet fejl undervejs. I sidste ende kan det spare kunden for unødige udgifter.

Husk æstetikken

Produktet skal appellere til brugeren, og brugeren skal have lyst til at bruge det. Det skal ikke signalere hjælpemiddel, men være sådan, at den handicappede er stolt af det produkt, vedkommende har med sig.

MØBELDESIGNEREN:

Tænk mindre teknik

Der er masser af mennesker, der kan produ-

cere tingene billigt og hurtigt ved hjælp af teknik og maskiner, hvorimod design er svært at konkurrere med.

Ved at inddrage design og designtænkning i for eksempel udviklingen af velfærdsteknologi får producenterne mulighed for at 'tappe ind' i en række nye købsmotiver hos brugerne. Jeg skal ikke vove mig ud i en æstetisk vurdering af traditionelle hjælpemidler, men det sker (nok) sjældent, at du møder en smuk hospitalsseng, en super-cool rollator eller et elegant vaske-skylle-toilet. Og hvorfor egentlig ikke? Som bruger af hjælpemidler ønsker man vel altid at fortsætte livet så godt som muligt, og hvis man er vant til at omgive sig med produkter, der taler til sanserne, så bør det vel fortsat være muligt trods eventuelle funktionsnedsættelser.

Jeg fornemmer, at design kommer til at spille en central rolle i udviklingen af fremtidens intelligente hjælpemidler. Og jeg ser her et stort kommercielt potentiale for de danske producenter. ○

Af Allan Vendelbo. Frisk mund til byrødderne

38 procent af kommunalpolitikere er nyvalgte, og derfor sætter vi fokus på deres arbejde. De nye skulle jo gerne få lyst til at blive.

Det første budget – fakta, voodoo og hårdt arbejde

For næsten alle byrådsmedlemmer er budgetlægningen den største og vigtigste opgave. Det er ved budgetlægningen, de positive beslutninger om for eksempel at bygge en ny daginstitution eller et nyt plejecenter bliver taget. Men det er også her, de hårde beslutninger om reduktion i ældreplejen eller lukningen af en skole bliver taget.

For det nyvalgte byrådsmedlem er budgetlægningen herudover også en kæmpeopgave. Der er hundredvis af sider fyldt med tal og bemærkninger, som man kan orientere sig i eller måske blive forvirret i. Der henvises måske indforstået til andre planer eller opgørelser, og så optræder indtægter med et minus foran. Risikoen for at drukne i tal, fakta og informationer er nærliggende.

Som nyvalgt skal man være forsigtig med at ville det hele det første år. Det samlede budget er stort og kompliceret. Det kan derfor være en god idé at fokusere på nogle få centrale dokumenter – det er befolkningsprognosen blandt andet. Bliver vi flere ældre og flere børn, er det jo en helt anden situation, end hvis det modsatte er tilfældet.

Det foregående års budget rummer også mange centrale oplysninger for det kommende budgetarbejde, så kig heri. Mange kommuner udarbejder endvidere forskellige nøgletalssammenligninger – også her er der god viden og information om, hvor ændringer kan være relevante at drøfte eller gennemføre.

Voodoo

Det er næsten en naturlov i kommunal budgetlægning, at budgetterne i mange kommuner er udfordret år 1 efter kommunevalget. Budgetlægningen for 2019 ser bestemt heller ikke ud til at være en undtagelse. Allerede nu har Norddjurs, Helsingør, Gribskov, Egedal, Greve, Mariagerfjord med flere meldt ud, at sparekniven både skal slibes og bruges, hvis budgetterne for 2019 og efterfølgende år skal hænge sammen.

Baggrunden er ikke overraskende, hvad flere kalder voodoo-budgettering. Voodoo-budgettering finder sted hvert fjerde år, nemlig i valgårene. Her er optimismen i forhold til kommunalt grundsalg stort, forventningerne til den kommende vinter meget milde, forventningerne til udviklingen i beskæftigelsen meget positive osv. Konsekvensen er klar – budgetterne har indbyggede forudsætninger og forventninger, der som oftest ikke kan indfries, og dermed skrider budgetter, og de faktiske udgifter overhaler de budgetterede udgifter, eller de budgetterede indtægter udebliver.

Som nyvalgt kan dette virke mystisk eller måske endda uansvarligt. Det er imidlertid en realitet, så i stedet for at bruge megen tid på at få forklaret, hvorfor det ser ud, som det gør, er det en bedre idé at koncentrere kræfterne om det kommende budget, så det ikke kommer til at lide af samme svaghed.

Hårdt arbejde

I de fleste kommuner starter budgetarbejdet i februar. Her besluttet tidsplanen for budgetlægningen, og de første prognoser for befolkningsudvikling og det økonomiske perspektiv fremlægges.

I forårsmånederne arbejder de stående udvalg mere eller mindre konkret med det kommende års budget og budgetudsigterne.

”Mange nyvalgte byrådsmedlemmer skal nu for første gang for alvor give sig i kast med budgettet. En opgave, der rummer et hav af tal og fakta, og forudsætninger, der minder om voodoo, og ikke mindst mange timers rigtig hårdt arbejde.”

Lige før sommerferien, når aftalen mellem regeringen og KL er en realitet, fremlægger de fleste kommuner det første samlede bud på, hvordan budgetudsigten for det kommende år er. Det er nu, byrådet med stor sikkerhed kan fastslå omfanget af de budgetmæssige udfordringer. Det er derfor, at en række kommuner allerede har meldt sparekrav og budgettilpasningsøvelser ud.

Efter sommerferien gennemfører mange kommuner budgetseminarer, hvor økonomien gennemgås, og hvor forskellige handlingsmuligheder i forhold til at skabe balance i budgettet drøftes. Resultatet af budgetseminaret kommer efterfølgende til at indgå i de stående udvalgs videre budgetdrøftelser i eftersommeren.

Det er på dette tidspunkt, alvoren i budgetarbejdet bliver tydelig og konkret. Nu går drøftelserne fra at være ideer og overvejelser til at nærme sig konkrete beslutninger.

I september førstebehandles budgettet af byrådet. I nogle kommuner er det en meget formel behandling, idet der reelt ikke tages indholdsmæssig stilling til budgettet. I andre kommuner er behandlingen mere forpligtende, men hvorom alting er, skal det førstebehandlede budget efterfølgende undergå den sidste og meget forpligtende drøftelse og konkretisering i fagudvalg og økonomiudvalg, inden budgettet endelig kan godkendes af byrådet inden den 15. oktober.

Alle byrådsmedlemmer, men især nyvalgte, kan, når budgettet er endelig vedtaget, se tilbage på over et halv års arbejde med budgettet. Et halvt års arbejde, der har budt på massevis af tal og fakta, på massevis af informati-

Budgetforhandlingerne er så småt i gang - her i Svendborg byråd før sommerferien. Bruno Hansen (SF), Morten S. Petersen (løsgænger) og Birger Jensen (V).

Foto: Katrine Becher Damkjær / Ritzau Scanpix

on, på massevis af tekniske begreber som anlægsbevilling, budgetbemærkning, intelligente besparelser, business case, kassebeholdning, serviceramme, forretningsmæssig investering osv. og ikke mindst massevis af timer i selskab med budgetter.

Budgetarbejdet er kompliceret og tager megen tid, men det er også meningskabende og afgørende for kommunens udvikling – det er i budgettet, de centrale prioriteringer og valg foretages, og det er i budgettet, den lokale velfærd besluttet. Derfor er budgetlægningen en helt central lokalpolitisk opgave.

Rigtig god fornøjelse med budgetarbejdet! ●

Allan Vendelbo har været kommunaldirektør i flere kommuner, direktør i SKI og kontorchef i KL. I dag er han pensionist, men arbejder freelance for Lundgaard Konsulenterne.

Smid kasketten, når borgerne skal tages med på råd

De offentlige opgaver bliver stadig større og mere komplekse at løse. Samtidig bliver presset på velfærden og behovet for effektivisering på tværs af den offentlige sektor næppe mindre.

Kommunen inviterer en række forskere, eksperter og praktikere til at levere deres bud på, hvordan vi kan finde nye veje til varig velfærd.

NYE VEJE

Forestil dig, at borgerne iværksætter initiativer, der understøtter og realiserer visioner og politikker vedtaget i byrådssalen. Forestil dig, at politikerne oprigtigt og uden frygt går ud og spørger borgerne om hjælp til at træffe svære beslutninger i komplekse politiske sager.

For mange kommuner kan det virke overvældende at skabe en meningsfuld proces, der fremmer ejerskab og handling blandt borgerne. Og det går den forkerte vej: Ifølge Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, VIVE, betragter flere og flere borgere kommunen som et serviceorgan snarere end en lokaldemokratisk institution.

Mere mening for alle parter

Et §17 stk. 4-udvalg giver mulighed for at eksperimentere med, hvordan borgere inddrages, involveres og engageres. Det giver plads til at være modig, begå fejl og reflektere sammen med borgerne. Og det giver mulighed for at udvikle fælles perspektiver og visioner for, hvordan alle borgere gennem deres små og store bidrag er med til at gavne lokaldemokratiet.

Politikere, kommuner og borgere har alle et brændende ønske om at skifte 'fordi vi skal'-inddragelse ud med en mere meningskabende og kontinuerlig involvering af borgere.

§17 stk. 4 giver mulighed for at skabe gode erfaringer og udvikle metoder tilpasset lokale forhold, befolkningssammensætninger og politisk klima, der kan overføres til stående udvalg og hele kommunalbestyrelsen.

Langt sejt træk

Udvalgsarbejdet giver desuden politikerne mulighed for at træne nye sider af deres politiske lederskab både indenfor og udenfor rådhusets mure. Herved skabes der mere synlighed og forståelse for kompleksiteten og dilemmaerne i det kommunalpolitiske arbejde.

Men at skabe et stærkere samarbejde mellem politikere, kommune og borgere er ikke et quick-fix og kan ikke realiseres med et snup-tag. Det er derimod et langt sejt træk med bøvl og bump på vejen, der kræver træning af både politikere og borgere.

For at hjælpe jer på vej har vi samlet vores seks bedste råd til, hvordan du baner vejen for sådan en udvikling med jeres §17 stk 4-udvalg:

1. KERNEAKTØRER

Engager en central og bred gruppe kerneaktører i kommunen.

Når I har identificeret det tema, udvalget skal arbejde med, er det vigtigt at skabe en gruppe af stærke alliancepartnere i kommunen. Involver alle politikere i temaet og sørg for, at de kan se mulighederne i at samarbejde og bakke op i forhold til deres egne politiske interesser. Identificer og engager nogle samarbejdspartnere, der kan fungere som ambassadører for arbejdet og sprede budskabet. Det gør det nemmere at nå ud i borgerkredse, der ikke altid er opdaterede på den lokalpolitiske dagsorden.

2. ÆGTE ENGAGEMENT

Engager borgere med oprigtige intentioner og nysgerrighed på emnet.

Jeres opgave er ikke bare at mobilisere borger-

”Politikere, kommuner og borgere har alle et brændende ønske om at skifte 'fordi vi skal'-inddragelse ud med en mere meningskabende og kontinuerlig involvering af borgere.”

ne, men at engagere dem. Start en dialog om temaet allerede inden mødet. Få jeres ambassadørkorps til at indrykke læserbreve, hvor de deler deres tanker og opfordrer andre til at gøre det samme.

Et borgermøde starter allerede, når borgeren bliver opmærksom på, at det finder sted. Derfor skal de ansøres til at overveje temaet og allerbedst have drøftet udfordringerne med venner, familie og bekendte på forhånd.

Hvis I lykkes med det, vil I opleve, at der dukker helt andre borgere med helt andre dagsordener og energi op, end der plejer til jeres borgermøder.

3. FÆLLES INSPIRENDE VISIONER

Samlende og inspirerende visioner for kommunen skal udvikles sammen med borgerne.

Når I samler borgere til samskabende møder, er det vigtigt, at både politikere, embedsværk og repræsentanter for kommunens fællesskab er til stede. Alle opfordres til at glemme deres roller, positioner og egne interesser for i stedet at deltage som ligeværdige borgere og samarbejdspartnere.

Vi kalder det 'smid kasketten'.

For at kunne skabe nye løsninger sammen skal der etableres et fælles udgangspunkt. Her rettes blikket mod fremtiden, og hvad det store fællesskab af borgere har mulighed for at udrette sammen. Brug tid på at udvikle en fælles vision for temaet og på at klarlægge, hvilken værdi visionen vil skabe for alle borgere i kommunen, hvis den bliver realiseret.

For at imødekomme forskellige behov og evner hos de fremmødte skal der være plads til både at arbejde med politikudvikling og helt konkrete initiativer. Der skal være plads til både fordybelse og effektivt arbejde. Til idéudvikling og handling.

4. HANDLINGSORIENTEREDE KAMPAGNER

I mange tilfælde stopper borgerinddragelsen efter borgermødet, selvom det reelt først er nu, det egentlige arbejde med borgerengagementet begynder. Her er jeres fornemste opgave at få borgere til at tage ejerskab til det videre forløb. De borgere, der har deltaget i borgermødet, skal have direkte feedback om resultaterne. De skal opfordres til at fortælle om initiativerne og være behjælpelige med at udleve visionen. Endnu flere borgere skal engageres i den videre udvikling. Få deltager-

Om §17, stk. 4-udvalg

▶ Et §17, stk. 4-udvalg er et midlertidigt politisk udvalg, som en kommunalbestyrelse kan nedsætte til at varetage særlige opgaver eller til at fungere som rådgivende eller forberedende udvalg for kommunalbestyrelsen, økonomiudvalget eller et af de stående udvalg.

▶ Sammensætningen af udvalget besluttes af kommunalbestyrelsen, og derfor er det muligt for almindelige borgere at sidde i et §17 stk. 4-udvalg.

ne til at starte debatter i lokalavisen. Brug de sociale medier og indbyd flere til at iværksætte initiativer, der bakker op om visionen.

5. DIALOGMØDER

For at holde gryden i kog skal der efter borgermødet tages initiativ til opfølgende møder, hvor forskellige aspekter, ideer eller initiativer kan foldes ud og realiseres. Målet er at skabe et rum, hvor borgerdrevne initiativer kan blomstre. Men for at skabe en kultur, hvor borgerne selv tager teten, er det i begyndelsen nødvendigt, at kommunen skaber rammerne og er behjælpelig med at kommunikere resultater og debatter fra disse møder.

Det kan I for eksempel gøre ved at skabe en digital platform, hvor borgerne kan oprette initiativer, og hvor alle borgere kan følge med i, hvad der foregår og give opbakning til de initiativer, de finder relevante og vigtige.

6. GØR DET IGEN ... OG IGEN

Det vigtigste råd er, at man skal gentage, eksperimentere og bygge videre på det, der bliver skabt mellem borgere og politikere.

Paragraf 17 stk. 4-udvalgene har potentialet til at skabe kulturforanderende processer, der mindsker afstanden mellem kommunalpolitikere, kommunen og den enkelte borger, men det sker ikke ved at køre et enkelt borgermøde. Det kræver, at der hele tiden tænkes i cirkulære og gentagne forløb, hvor der skabes relevante tilgange og formater, der samles op, kvalificeres og gøres til best practice.

Der findes ingen one size fits all-model for at løfte borgerengagementet og -ansvaret, men der skal eksperimenteres, trænes og fejl til at finde de helt rigtige tilgange.

Processen begynder nu

Så altså: Begynd allerede i dag. Begynd samtalen over frokosten med dem, der også har ambitioner for udviklingen af jeres lokaldemokrati. Dem, der ønsker, at politikerne indgår i ligeværdige og udviklende dialoger med borgerne om visioner, planer og udfordringer. Dem, der ønsker hjælpsomme borgere, der understøtter de lokale politikere og deres grundlag for at træffe beslutninger. Dem, der også ønsker, at vi i fællesskab bevæger os fra det talende rum til det handlende rum. God fornøjelse og husk at begå fejl undervejs. ◉

De to skribenter er ejere og konsulenter i forandringsbureauet Fandenivoldsk Forandring, der blandt andet har udviklet et stort visionsprojekt om det gode børneliv i fem kommuner på Fyn og netop afsluttet et projekt i Albertslund med fokus på borgerinddragelse i §17 stk. 4-udvalg.

Af Brian Frandsen og Helle Engelbrechtsen

Fandenivoldsk Forandring

Send debatstof til os:

Debatindlæg må højst være på 2.500 tegn inkl. mellemrum. **Kronikker** skal være på mellem 5.500 og 7.500 tegn inkl. mellemrum. Kronikker skal udstyres med et vellignende portræt. debatognavne@kommunen.dk

“Det undrer mig, at regeringen og Dansk Folkeparti ikke fokuserer skarpere på at sikre den bedste hjælp til flest muligt danskere.”

Stephanie Lose (V), formand for Danske Regioner, om, at en ny nordjysk akutlægeheliikopter placeres i Saltum og ikke ved Brovst, som regionerne har anbefalet.

Plastaffald skal sorteres efter ens regler

Alle husholdninger bør have mulighed for at kildesortere plast til genbrug. Og det skal ikke blandes med glas og metal, skriver direktør for Plastindustrien.

o miljø

Thomas Drustrup

Adm. direktør, Brancheforeningen Plastindustrien
Midt i sommervarmen stiller både Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og Venstre sig nu positivt til at stille krav til kommunerne om at indføre en mere ensartet affaldssortering af plast.

Som situationen er i dag, er der desværre alt for mange forskellige måder at sortere plastaffaldet fra husholdningerne på, hvilket gør det

svært at øge kvaliteten i genanvendelsen af plast.

Det er ikke godt - uanset om det ses fra et miljømæssigt eller et økonomisk perspektiv.

Det er med andre ord glædeligt, at der nu efterhånden tegner sig et bredt politisk flertal til fordel for mere ensartede regler på tværs af kommunegrænserne.

Anbefalinger klar

Erfaringer viser, at især genanvendelsen af plastemballage fra husholdningerne i

I industrien er vi klar til at tage vores del af ansvaret for at gøre plastemballagen nemmere at genanvende.

dag halter bagud herhjemme.

Derfor var vi i Plastindustrien sidste år initiativtager til at etablere 'Forum for cirkulær plastemballage', der har til formål at fremme udviklingen af den cirkulære økonomi, hvor vi producerer emballager, der kan genbruges og genanvendes igen og igen.

I forummet deltog både emballageproducenter, politikere, fødevarerproducenter, NGO'er, detailkæder, kommuner, forskere, genanvendelsesvirksomheder og konsulenter, så arbejdet med at pege på nye løsninger og fremgangsmåder er utroligt bredt funderet.

Kort fortalt er vores anbefaling, at alle kommuner som udgangspunkt skal tilbyde alle husholdninger mulighed for at kildesortere plast - uden at der iblandes glas og metal. Dernæst bør alle sorteringsanlæg kunne håndtere plasttyperne PP, PET og PE. Dette vil gøre det muligt at

øge kvaliteten i genanvendelsen af plastemballage betydeligt.

Som ansvarlig industri skal vi naturligvis også understøtte udviklingen. Derfor har vi udarbejdet en designmanual, der populært sagt går ud på, at producenterne fremover bør fremstille emballage i tre forskellige plasttyper (PP, PET og PE). De tre plasttyper svarer til 75 procent af den samlede plastmængde i det husholdningsaffald, der bliver indsamlet i Københavns Kommune.

Plasthandlingsplan på vej

Snart går de længe ventede forhandlinger om den danske plasthandlingsplan i gang. Det er mit klare håb, at der ved den lejlighed bliver gjort op med den praksis, hvor hver enkelt kommune selv kan bestemme, hvad der skal frasorteres, genanvendes og udnyttes til energi.

I industrien er vi klar til at

tage vores del af ansvaret for at gøre plastemballagen nemmere at genanvende. Men hvis vi for alvor skal øge mængden af genanvendt plast fra de danske husholdninger, kræver det en politisk ensretning af sorteringsmetoderne.

Plastindustrien er den danske brancheorganisation for plastforarbejdende virksomheder samt for leverandører af de maskiner og råvarer, industrien anvender. Organisationen har omkring 230 medlemmer og dækker 70 procent af branchens omsætning. Knap 30.000 danskere er i dag beskæftiget med plastfremstilling.

DK Job

Erfaren leder til Socialtilsyn Midt, Silkeborg Kommune
Socialtilsyn Midt søger en erfaren leder med viden om socialområdet.
Ansøgningsfrist: 27/08-2018

Erfaren konsulent til strategisk vækst og udvikling, Slagelse Kommune
Kan du skabe samspil mellem private og offentlige aktører samt mange interessenter?
Ansøgningsfrist: 27/08-2018

To chefer til Beskæftigelses- og Socialforvaltningen, Odense Kommune.
Odense Kommune søger to ambitiøse og driftssikre chefer, der ved, hvad ledelse handler om.
Ansøgningsfrist: 19/08-2018

Centerchef for Teknik og Miljø, Frederikshavn Kommune
Vi leder efter en handlekraftig leder til at stå i spidsen for et fagcenter, der udvikler potentialerne i Frederikshavn Kommune.
Ansøgningsfrist: 19/08-2018

Centerchef til nyt Ungecenter, Høje-Taastrup Kommune
Brænder du for at gøre en forskel for at sikre, at alle unge får en uddannelse og bliver i stand til at forsørge sig selv?
Ansøgningsfrist: 18/08-2018

Centerchef til Center for Skole, Bornholms Regionskommune - Genopslag
Vil du gøre en forskel for børnene i folkeskolerne på Bornholm?
Ansøgningsfrist: 17/08-2018

Se alle aktuelle stillinger på www.dknyt.dk/stillinger

3,9%

Så stor en del af arbejdsstyrken var ledig i juni. Dermed er bruttoledigheden på det laveste niveau siden februar 2009.

Kilde: Danmarks Statistik

Tal kan misforstås. Så læs deklARATIONEN og spørg.

Den kommunale udligning flytter hvert år milliarder af kroner mellem kommunerne. Økonomi- og Indenrigsministeriet er ansvarligt for og administrerer den beregningsmodel, der ligger bag. Men Danmarks Statistik leverer en del af de tal, der indgår i beregningen. Nogle tal kommer fra særkørsler bestilt af Økonomi- og Indenrigsministeriet, mens andre er offentligt tilgængelige i Statistikbanken.

Især har tallene for indvandreres medbragte uddannelse den senere tid påkaldt sig en del opmærksomhed fra landets kommuner og medierne. Nye opdaterede tal har nemlig betydet, at der bliver rykket rundt på kommunernes andele af midlerne fra udligningsordningen.

I dele af debatten har der været nogle misforståelser i forhold til Danmarks Statistiks rolle og de opdaterede tal om indvandrernes medbragte uddannelse.

Dem vil jeg gerne prøve at rydde op i her.

Problemet var manglende tal

Danmarks Statistiks rolle i udligningsordningen består helt overordnet i at levere veldokumenterede data i høj kvalitet. Data leveres på bestilling baseret på en række registre, der udarbejdes uden specifik hensyntagen til udligningsordningen. Danmarks Statistik spiller således ikke nogen rolle i forhold til udvælgelsen eller sammensætningen af data, ligesom Danmarks Statistik ikke har nogen rolle i forhold til selve beregningsmodellen.

Diskussionen om Danmarks Statistiks data og dermed rolle i udligningsordningen opstod formentlig, fordi mange kommuner stod over for en relativt stor ændring i deres udligningsmidler i forbindelse med opdateringen af oplysningerne om indvandreres medbragte uddannelse. Data om indvandreres medbragte uddannelse blev således ikke opdateret mellem 2006 og 2016 på grund af manglende finansiering. Og helt grundlæggende betød denne manglende opdatering, at andelen af indvandrere, hvor vi manglede uddannelsesoplysninger, steg væsentligt i de ti år.

I beregningsmodellen for den kommunale udligning indgår personer med uoplyst uddannelse som personer uden uddannelse. Så da Rockwool Fonden i 2016 indvilligede i at medfinansiere undersøgelsen, kom der pludselig uddannelse på en væsentlig del af de personer, der hidtil havde indgået i statistikken uden uddannelse.

Det havde den afledte effekt i sammenhæng med udligningsordningen, at mange kommuner stod overfor en relativt stor ændring i deres udligningsmidler.

Solide principper bag opdatering

Flere af de kommuner, der pludselig stod til at miste udligningsmidler i forhold til foregående år, rejste kritik af kvaliteten af de nye, opdaterede tal.

Jeg vil først gerne slå fast, at kvaliteten af den nye dataindsamling er fuldt ud på højde med de tidligere indsamlinger fra før 2006, og det er vores klare vurdering i Danmarks Statistik, at de indsamlede uddannelsesoplysninger om indvandrernes medbragte uddannelse giver et mere retvisende billede af den faktiske uddannelsesfordeling i befolkningen og specielt blandt indvandrere, end det var tilfældet før opdateringen.

En del af kritikken gik på, at der er tale om selvrapporterede oplysninger suppleret med kvalificerede antagelser for de personer, der ikke har svaret. Det er selvfølgelig rigtigt, at spørgeskemaundersøgelser altid er behæftet med en vis usikkerhed. Men undersøgelsen af indvandreres medbragte uddannelse er gennemført efter internationalt anerkendte metoder, og der er gjort en stor indsats for at kvalitetssikre indsamlingen i samarbejde med Rockwoolfondens Forskningsenhed, De Danske Sprogcentre og Uddannelses- og Forskningsministeriet. Data er baseret på oplysninger indhentet fra indvandrere selv, ligesom det var tilfældet ved alle indsamlinger foretaget før 2006. Der er simpelthen ikke andre kilder og derfor ikke noget nyt.

Antagelser har vist sig at holde

Det er i den sammenhæng værd at nævne, at indvandrere er blevet hjulpet på vej ved udfyldelsen af skemaerne. Det gælder for eksempel på sprogskolerne, hvor lærerne er blevet instrueret i at hjælpe med at forklare, hvordan skemaerne udfyldes korrekt. Det gælder også omkring udformningen af skemaerne, som findes på de 16 vigtigste nationaliteters sprog med uddannelsesbenævnelser og kategorier, som stemmer overens med de lokale forhold i landet.

Godt en tredjedel af de 176.142 personer, der blev spurgt om deres uddannelsesoplysninger, har svaret. For de øvrige har Danmarks Statistik gjort sig antagelser omkring deres uddannelsesniveau. Antagelserne er baseret på den sammenhæng, vi har observeret mellem uddannelse og baggrundsplysninger for dem, der har svaret. For at tjekke, at de antagelser, vi har gjort os, giver rimelige resulta-

"Jeg vil først gerne slå fast, at kvaliteten af den nye dataindsamling er fuldt ud på højde med de tidligere indsamlinger fra før 2006."

ter, har vi genspurgt nogle af dem, som vi ikke fik svar fra i første omgang. Det gav 3.000 nye besvarelser, som vi har kunnet sammenligne med vores antagelser.

Denne særlige undersøgelse viste, at 83 procent af de personer, hvis uddannelsesniveau vi havde antaget var sat korrekt i forhold til at have eller ikke have en erhvervskompetencegivende uddannelse, og at fordelingen på uddannelsesniveauer blandt de 3.000 genadspurgte stort set svarer til de gjorde antagelser. Konklusionen er, at antagelserne giver meningsfulde resultater. På den baggrund er der for os ikke tvivl om, at de nye tal er et stort fremskridt for statistikken over befolkningens højst fuldførte uddannelse.

Statistik skal bruges med omtanke

Statistikken om indvandrernes medbragte uddannelse er kun ét eksempel på administrativ anvendelse af vores tal. Vi har selvfølgelig en forpligtelse til at dokumentere tallenes styrker og svagheder. Det gør vi vores bedste for, og forhåbentlig sker det så klart, at brugeren langt henad vejen selv kan tage sine forholdsregler. I det omfang vi samarbejder direkte med de offentlige brugere af vores tal, kan vi naturligvis også advare, hvis vi ved, at

På grund af manglende finansiering blev indvandreres uddannelsesniveau ikke talt op fra 2006 til 2016. Udligningen baserede sig derfor på forældede tal og skøn.

Foto: Tobias Selnæs Markussen/Scanpix Ritzau

der er problemer.

Det har vi således også gjort omkring anvendelsen af oplysninger om indvandreres medbragte uddannelse for de år, hvor der ikke var opdaterede oplysninger. Ligesom vi i øvrigt også har gjort det omkring anvendelse af oplysninger i BBR-registret i forbindelse med den kommunale udligningsordning. Den omlægning af BBR-registret, som SKAT, der er ejer og forvalter af registret, er i gang med, har nemlig negative effekter for tallenes robusthed både til statistisk og administrativt brug.

Vi har et ansvar for klart at formidle styrker og svagheder i de tal, vi stiller til rådighed, ligesom samarbejdspartnere også med rette kan forvente, at vi gør opmærksom på eventuelle begrænsninger i tallene. Men hvordan man som bruger lader statistikken indgå i forskellige sammenhænge, er vi ikke herre over.

Jeg håber, at ovenstående har skabt mere klarhed om kvaliteten af data for indvandreres medbragte uddannelse, og at det har manet misforståelser i jorden om Danmarks Statistiks rolle i forhold til udligningsordningen.

Hvis I ude i kommunerne har spørgsmål til de data, vi leverer, eller til vores rolle, er I altid velkomne til at kontakte os.

Christian Vittrup er vicekontorchef i Danmarks Statistik.

Send navnestof til os:

Skriv til os, hvis karriereskift eller lignende skal nævnes her på siderne. Husk at medsende et vellignende portræt.
 debatognavne@kommunen.dk

“Jeg prøver at holde fast i, at jeg godt må sige: “Jeg ved det ikke!” i stedet for at lave en lov, der foregiver at være en løsning uden reelt at være det.”

Tommy Ahlers (V), uddannelsesminister, til Euroman

Vore konsulenttydelser

- Det nye byråd/udvalg – arven fra det gamle byråd/udvalg
- Udvikling af organisationen, ydelserne og det gode lederskab
- Rekruttering af topchefer, ledere og nøglemedarbejdere
- Studieture for politikere, ledergrupper, chefforeninger m.fl.
- Visions- og strategiproceser for byråd, udvalg, direktør og ledergrupper
- Det lokale demokrati og aktivt medborgerskab
- Chef-til-jeje

Lundgaard Konsulenterne

- Rekruttering af ledere og nøglemedarbejdere
- Visions- og strategiproceser for den politiske- og administrative ledelse
- Netværksanalyse – vi kan vise hvordan organisationen i virkeligheden arbejder sammen
- Udvikling af ledere og ledergrupper – med eller uden typeprofilværktøjer
- Sparring/coaching med toppolitikere og ledere

www.lundgaard-konsulenterne.dk

Kommuner**RINGKØBING-SKJERN****Vraget V-profil forlader partiet**

I februar 2016 var Lennart Quist et mulehår fra at blive Venstres borgmesterkandidat. Han tabte med 434 stemmer mod 441 til Hans Østergaard, der tog borgmesterstolen. Nu melder Quist sig ud af partiet. Venstre mister dermed en lokalpolitiker med væsentlige tillidsposter: Formand for to udvalg og næstformand i et tredje, og dertil var han medlem af Venstres hovedbestyrelse og mulig afløser for Esben Lunde Larsen som folketingskandidat.

I de senere års rivalisering blev Østergaard støttet af mange medlemmer i den østlige del af kommunen, mens Quist hentede støtte vestpå. Lennart Quist siger til Dagbladet Ringkøbing-Skjern, at han savnede opbakning i partiet udenfor Ringkøbing Venstre, og at det ikke handler om holdninger, men om personer og geografi.

HEDENSTED**Bertelsen vil ikke være borgmester igen**

Venstre i Hedensted skal på jagt efter en ny borgmesterkandidat. Tidligere borgmester Kirsten Terkilsen fortsætter i byrådet perioden ud, men har meddelt, at hun ikke vil være borgmesterkandidat til KV21. Partiet tabte borgmesterkæden ved KV17, da et flertal bestående af S, SF, DF og KD valgte at pege på Kasper Glyngø (S) som borgmester. Den 63-årige politiker, der har siddet i byrådet siden 1994 og været borgmester 2010-2017, peger sammen med den øvrige V-gruppe på, at den nuværende gruppeformand Ole Vind bør blive den nye borgmesterkandidat.

GENTOFTE**Torben Frølich bliver kommunaldirektør**

Når byrådet i Gentofte mødes 27. august, har borgmester Hans Toft (K) en nyansettelse med i dokumentmappen. Han har nemlig indstillet direktøren for Børn, Skole, Kultur, Unge og Fritid, Torben Frølich, til at overtage stillingen som kommunaldirektør efter Frank E. Andersen, der 1. september skifter til den tilsvarende stilling i Slagelse.

Dermed er det anden gang, Torben Frølich overtager en stilling efter Frank E. Andersen. Da Frølich i første omgang blev ansat som direktør, var det nemlig også en stilling, som blev ledig, fordi Andersen skulle videre i karrieren som kommunens kommunaldirektør.

Torben Frølich er 59 år gammel og uddannet journalist. Han har før sin ansættelse i Gentofte Kommune været redaktionschef hos TV2 Lorry samt direktør i Lokale og Anlægsfonden.

FREDERIKSBERG**Depression sender Stig Elling ud**

Stig Elling (K) stopper i Frederiksberg Kommunalbestyrelse. Han blev første gang valgt ind ved KV05 og sad i to perioder uden at genopstille ved KV13, men blev så igen valgt ind ved KV17.

- Jeg har valgt at være ærlig og sige, at jeg er ude i en depression. Jeg er nødt til at tage hensyn til mine kolleger og mit helbred, siger Stig Elling. Han afløses af Karsten Skawbo-Jensen, som samtidig beholder sin plads i Regionsrådet Hovedstaden.

KØBENHAVN**Udskiftning hos Alternativet**

Alternativet skifter ud på en af sine seks pladser i Køben-

havns Borgerrepræsentation. Maja Krog, der for tiden er på barselsorlov fra sit civile job, har besluttet at stoppe i politik og flytte ud på landet. I hendes sted indtræder partiets førstesuppleant Kåre Traberg Smidt. Han har siden april været suppleant for Jakob Gorm, der er på orlov, men får nu en fast plads valgperioden ud. Kåre Traberg Smidt kom utraditionelt til Alternativet fra Venstre, hvor han var folketingskandidat, på grund af utilfredshed med Venstre udlændingepolitik.

MARIAGERFJORD**DF'er har meldt sig ud i protest**

Dansk Folkeparti er reduceret fra tre til to medlemmer i Mariagerfjord Byråd. Partiets spidskandidat ved KV17, Jan Andersen, har meldt sig ud i protest mod DF's håndtering af dobbeltmandater, i det konkrete tilfælde Pia Adelsteens, som både er byråds- og folketingsmedlem og som ifølge Jan Andersen præsterer 'en del fravær' i byrådet til fordel for Folketinget.

Jan Andersen har ifølge Nordjyske brugt sommerferien til at tænke situationen igennem, og resultatet er blevet, at han nu er løsgænger indtil videre, idet han nu vil sondere mulighederne hos de andre partier i byrådet.

VIBORG**Viborg henter ny personalechef**

52-årige Hanne Jansfort er ny chef for Personale og Organisation i Viborg Kommune. Hun har de seneste to år været afdelingsleder i kommunens økonomiafdeling og tidligere blandt andet teamleder i Statens Administration og økonomi- og administrationschef på Social- og Sundhedsskolen Syd i Aabenraa. Hun arbejdede i en årrække også i den tidligere Lundtoft

Kommune i Sønderjylland. Hanne Jansfort tiltrådte stillingen den 1. august og afløser udbuds- og indkøbschef Tina Bjørnholt, der har været konstitueret i stillingen siden januar.

SORØ**Sorø henter chef i Lejre**

Sorø Kommunes nye chef for Byråd og Kultur hedder Stine Rich Hansen og tiltrådte 1. august. Hun er 40 år, uddannet jurist og kommer fra en stilling som sekretariatsleder i Lejre Kommune, hvor hun har været siden 2009. I Sorø står Stine Rich Hansen nu i spidsen for et fagcenter, som foruden byrådsbetjening også omfatter erhvervsrådgivning og erhvervsudvikling samt kultur- og fritidsområdet. Hun afløser Johan Otte, der er blevet leder af Slagelse Bibliotek og Borgerservice.

VIBORG**Viborg henter ny stabschef**

54-årige Flemming Jensen tiltrådte 1. august som ny chef for Stabs- og Byrådssekretariatet i Viborg Kommune. Han har mange års ledererfaring bag sig: Fra 2007 som chef i Fællessekretariatet i Struer Kommune og siden 2009 som sekretariatschef i Børn og Unge i Viborg – et ledelsessekretariat, der nu rummer 50 ansatte. Flemming Jensen er uddannet cand.scient.pol. og har taget en diplomlederdannelse og senest en master i offentlig ledelse.

HADERSLEV**Sundhedschef i nyoprettet stilling i Haderslev**

Marit Nielsen-Man tiltrådte den 1. august stillingen som chef for Sundhed og Forebyggelse i Haderslev Kommune. Stillingen som sundheds- og forebyggelseschef er nyoprettet og et led i indsatsen for at styrke det forebyggende

Den Lokalpolitiske Børs

– brevkassen målrettet kommunalpolitikere

Det skal være sjovere og lettere at dygtiggøre sig som lokalpolitiker i Danmark. Derfor har kommunen.dk lavet en brevkasse, hvor du kan få gode råd af dine kolleger landet over og dele ud af dine egne erfaringer. Følg med i den seneste debat på:

www.kommunen.dk/den-politiske-boers

Af Anders Kjærulff. En elektro-pedels bekendelser

Verdensmestre i varm luft

S kulle det være gået nogens røde næse forbi, har sommeren været brandvarm, og Deres elektro-pedel har brugt det meste af tiden på at sidde stille i skyggen som en frø, der plirrende kigger op på den knitrende skyfri himmel i længsel efter monsunregn og sørgelig bevidsthed om, at al bevægelse er farlig og udmattende.

Digitaliseringen står derimod ikke stille. Den totale ændring af det, der engang var Danmark, buldrer stadig frem; nu til et kærekommment FN-sanktioneret akkompagnement. Vi er blevet VERDENSMESTRE. I Digitalisering.

FN har tildelt os mesterskabet i E-government, altså elektronisk administration.

Statsgodkendte buzzwords

'Jeg glæder mig meget over, at mange års hårdt arbejde med at digitalisere den offentlige sektor og gøre den mere gennemskuelig og lettere at gå til for både borgere og virksomheder nu for alvor slår igennem i de internationale benchmarkinger,' skrev innovationsminister Sophie Løhde (V) i en pressemeddelelse.

'Benchmark' er engelsk for 'udgangspunkt', et erhvervsbegreb taget til hjertet af den danske stat, der ellers gør meget ud af ikke at drive virksomhed eller konkurrere med private.

Som jeg forstår 'benchmarking', handler det om at måle sig selv i forhold til andre, og FN måler altså på, hvor udbredt digitaliseringen er.

Digital Post, NemID, sundhed.dk og borger.dk er som bekendt alle tvungne, lovpligtige 'services' i Danmark, mens man i resten af EU selv kan vælge mellem analoge eller digitale løsninger. I FN-sprog hedder den slags heldigvis ikke 'tvungendigitalisering', men 'Digital First', og det, der virkelig har imponeret FNs 'benchmark'-folk, er vores strategi, skriver de: 'This strategy is aimed at building the basis for a strong and secure digital Denmark.'

Ikke en jante til sikring

'Et stærkt og sikkert digitalt Danmark?' Hrmm ... siger denne altid negative, sure elektro-pedel, der, så vidt han husker, endnu ikke har set en definition af såkaldt 'kritisk digital infrastruktur'. Den er nemlig først ved at blive lavet nu og forventes færdig om små fire år. Mens vi venter, udliciteres alle løsninger i en lind strøm til udenlandske firmaer.

Men der sker skam noget. Vi har nemlig satset alle pengene på Forsvarets Efterretnings-tjenestes Center for Cybersikkerhed og stiller en masse krav til alle offentlige sektorer, herunder et såkaldt 'sektor-ansvar'. Der følger nemlig ikke en øre med fra staten til for eksempel sikring af sygehuse. De penge skal sektoren selv finde i budgettet, hedder det.

Moderniseringsstyrelsen og Digitaliseringsstyrelsen og Center For Cybersikkerhed står skam til rådighed med måltal og check og benchmarkinger. Ligesom FN.

DJØF'ernes fest

Rapporten, som innovationsministeren er så begejstret for, er 300 sider lang. Jeg har forsøgt at læse den, og hvis jeg forstår FN rigtigt, så er alt, hvad der kan digitaliseres fra statens side, godt. Jo mere digitalt, des mere solidt og bæredygtigt. Jo flere funktioner, borgerne kan tvinges til selv at udføre hjemmefra via egen computer, des bedre.

Jeg tror også, jeg har forstået, at man ikke har spurgt borgerne, brugerne, altså OS om noget. Man har målt, hvor stor en del af befolkningen der benytter de digitale services. Ikke om vi kan lide dem eller synes, de er gode.

Sproget er et verbalt syretrip af særheder.

Danske borgerfrøer er tvunget til at bruge NemID, borger.dk, e-boks og sundhed.dk, så nu kan DJØF'erne i statsadministrationen juble over verdensmesterskabet i digital administration, konstaterer elektro-pedellen. Andre EU-lande har frit valg mellem digitale og analoge løsninger, og det bliver man ikke verdensmester af.

Foto: Per Folkver / Ritzau Scanpix

”Man har målt, hvor stor en

del af befolkningen der

benytter de digitale services.

Ikke om vi kan lide dem eller

synes, de er gode.

Sproget er et verbalt syretrip

af særheder.”

FN-rapporten har således to sider bare med forkortelser (akronymmer), og selv med den liste kan meningen være vanskelig at gennemskue.

FNs mål er 'GEARING E-GOVERNMENT TO SUPPORT TRANSFORMATION TOWARDS

SUSTAINABLE AND RESILIENT SOCIETIES', altså at justere den elektroniske borgerbetjening, så samfund bliver bæredygtige og solide. I Danmark elsker vi at være verdensmestre, men det ville være rart, om substansen kunne forstås udenfor DJØF-folkets egne rækker. Det er nemlig dem, rapporten er henvendt til, og dem, der klapper højest. Af sig selv og deres internationale 'benchmarkinger'.

De fleste DJØF'ere i staten er hårdtarbejdende mennesker, der prøver at gøre en forskel indenfor økonomi og jura. Og jo flere de bliver, des flere tal og maskiner får vi, og des færre bliver der til at betjene borgerne. Nøgleordet i den danske digitalisering, 'gevinstrealisering', rider dansk administration som en mare: Man beregner efter bedste evne, hvor meget der kan spares ved at indføre en teknologi, og så regner man straks besparelsen med i budgettet. Det er der sådan set ikke noget galt i. Det bliver først galt, når besparelsen bliver den eneste grund til at indføre ny teknologi. Især fordi der simpelthen ikke findes en samlet, statslig beregning på, hvad vi egentlig har sparet på digitalisering ...

Tove på Herrens mark

Men over stok og sten går det, og vi tager lige endnu et eksempel fra Sophie Løhdes departement, Moderniseringsstyrelsen, hvor man har forrygende travlt. Et af de seneste initiativer hedder 'Mit Overblik', som er på tegnebrættet og i en pressemeddelelse illustreres med to (tænkte) borgere, Tove og Bendt. De er begge 67 år gamle. Eller rettere: Bendt er ikke med ret længe, for han dør.

Og så sidder Tove der og skal forholde sig til virkeligheden helt alene; til bedemand og bank og skat og al den slags. Det må kunne gøres mere simpelt og uden personale, mener styrelsen, så de har lavet en app/webseite med en 'brugerrejse'.

Den starter med noget så følsomt som en dejlig SMS fra staten. 'Bing', siger det hjemme

hos Tove. SMS'en indeholder et link, Tove skal klikke på. Og så skal hun bare trykke på en masse ting og logge ind og ud med NemID, og sekunder senere har hun klaret bedemand og tilskud og ændret indkomst og fået returneret hjælpemidler til kommunen. Hun behøver slet ikke at tale med nogen, og i eksemplet går det som en leg. Som de skriver: 'Tove får en SMS 2 dage efter Bents død. Lettet over at vide, hvor hun skal søge information, logger hun ind på borger.dk'. Man har i den grad overset, at det jo så kræver, at Tove mestrer sin computer og telefon, at den virker, er opdateret, og at hun kan finde de rigtige tal til Moderniseringsstyrelsens regneark, så man kan lave statistikker til FN ...

Borgerpip fra burets bund

Men er det så bedst for Tove, at hun ikke skal tale med nogen? Hvis man er knust af sorg, kan man så klikke sig rundt i eget liv, eller ville det være bedre, at staten, som vi betaler skat til, stod parat med en empatisk medarbejder, der tastede informationerne ind og krydstjekkede, om de nu var rigtige?

Det er der selvfølgelig ikke megen gevinstrealisering i. Det er ikke noget, man bliver verdensmester i benchmarking på. Og så bør vi naturligvis huske, at det ikke er os, borgerne, der er verdensmestre i noget som helst her. Det er staten og embedsmændene og deres konsulenter, der kostede 3,7 milliarder sidste år.

Vi klapper med. Som vi plejer. Vel vidende, at vi små borgerfrøer er til for staten, ikke omvendt.

Fra mit fine akvarium lader andre benchmarkere temperaturen i vandet. Det bobler omkring mig. Men det koger ikke.

Tværtimod, siger FN.

Af Anders Kjærulff, data-journalist og studievært på Radio 24/7's program 'Aflyttet'